

Науково-методичний журнал

№14, 2022

**Альманах
психолого-педагогічного досвіду**

**Досвід роботи педагогів
закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета»
м. Слов'янськ Донецької області**

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Ресурсний центр**

**Альманах
психолого-педагогічного
досвіду**

№ 14, 2022

Науково-методичний журнал

Слов'янськ – 2022

**Альманах психолого-педагогічного досвіду
Науково-методичний журнал. Виходить 2 рази на рік.**

Засновник: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Рекомендовано вченою радою ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», протокол №6 від 28.01.2016 р.

Мова видання: українська.

Видавник: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Омельченко С. О., ректор ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», доктор педагогічних наук, професор.

Відповідальний секретар:

Аматьєва О. П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практичної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Члени редакційної колегії:

Набока О. Г., перший проректор ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», доктор педагогічних наук, професор;

Курінна С. М., завідувач кафедри дошкільної освіти та соціальної роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», доктор педагогічних наук, професор;

Панасенко Е. А., завідувач кафедри практичної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», доктор педагогічних наук, професор;

Співак Я. О., доктор педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Бондаренко Н. Б., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти та соціальної роботи;

Дронова О. О., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти та соціальної роботи;

Садова Т. А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти та соціальної роботи;

Колган О. В., помічник ректора, кандидат філологічних наук, доцент;

Корнєєва О. Л., завідувач ДНЗ № 31 «Мир» м. Костянтинівка, кандидат педагогічних наук;

Ракитянська О. Л., методист із дошкільної освіти НМЦ відділу освіти Слов'янської міської ради.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Піроженко Т. О. – доктор психологічних наук, професор, завідувач лабораторії психології дошкільника Інституту психології імені Г.С. Костюка;

Євтухова Т. А. – завідувач кафедри природничо-математичних наук ДДПУ, кандидат педагогічних наук, доцент;

Стягунова О. О. – завідувач відділу дошкільної освіти Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент.

Фото на обкладинці: педагоги та вихованці закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета» м. Слов'янськ (директор – Савицька Юлія Вікторівна).

ЗМІСТ

Алеко О. А.

Формування логіко-математичної компетентності дітей дошкільного віку в контексті вимог державного стандарту дошкільної освіти..... 5

Савицька Ю. В., Ковальова О. М.

Логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку – пріоритетний напрямок освітньо-виховної діяльності закладу дошкільної освіти..... 10

Наумова Г. І.

Розвиток логіко-математичних здібностей дітей дошкільного віку через використання логічних ігор і завдань 14

Кривошей Т. М.

Логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку за допомогою дидактичного матеріалу «Палички Кюізенера» (досвід роботи)..... 39

Обуховська І. В.

Розвиток логіко-математичних здібностей засобами використання дидактичних ігор та завдань..... 53

Бородавка О. Ю.

Формування логіко-математичної компетентності дошкільників..... 66

Економічне виховання дошкільників..... 72

STREAM-освіта в дошкільному закладі..... 78

Вербська О. В.

Лепбук із патріотичного виховання «Мій рідний край, моя Батьківщина»..... 83

Фесенко О. О.

Розвиток творчих здібностей дітей раннього віку засобами нетрадиційних матеріалів та технік образотворення 96

Клименко В. О.

Розвиток творчих здібностей дошкільників у театральній-ігровій діяльності 114

Конспект музичного заняття за темою: «У лісі» (для дітей середньої групи) 126

Про вогонь нам треба знати: з ним не можна жартувати (розвага безпеки життєдіяльності для дітей молодших груп).....	130
Щедрий вечір (розвага для дітей старших груп)	136
Веселий ярмарок (розвага для дітей старшої групи)	144
<i>Шпаковська К. А.</i>	
Використання елементів пісочної терапії в корекційно-розвивальній роботі з дошкільниками	150
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	155
ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ РОЗМІЩЕННЯ НА СТОРІНКАХ РЕСУРСНОГО ЦЕНТРУ	156

Алеко Оксана Анатоліївна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти
Донбаського державного педагогічного університету
м. Слов'янськ Донецької області

**Формування логіко-математичної компетентності дітей
дошкільного віку в контексті вимог державного стандарту
дошкільної освіти**

Сьогодні актуалізується питання оновлення системи логіко-математичного розвитку дошкільників, яка має бути спрямованою на побудову інноваційного змісту, форм і методів освітньо-виховного процесу, що забезпечують розвиток у кожної дитини пізнавальних здібностей і особистісних якостей. Характер і ефективність такого логіко-математичного розвитку в дошкільному віці стає фактором успішності в подальшому опануванні математикою в школі.

Важливість математичного складника в підготовці молодого покоління підкреслено в законодавчих актах та нормативних документах про освіту: у Законі України «Про дошкільну освіту» (2022), Концепції освіти дітей раннього та дошкільного віку (2020), Державному стандарті дошкільної освіти (2021), Концепції нової української школи (2016).

Актуальність проблеми логіко-математичного розвитку дітей зумовлена посиленням значення математики в різних галузях науки, економіки й виробництва. Водночас ця дисципліна викликає найбільші труднощі у дітей, що значною мірою пояснюється невідповідністю чинного методичного супроводу математичної підготовки на різних рівнях освіти, починаючи з дошкільного, запитам суспільства й виробництва.

Оновлення змісту дошкільної освіти вимагає вдосконалення підготовки педагогічних фахівців і якісно нової стратегії організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. Автори Концепції освіти дітей раннього та дошкільного віку акцентують увагу на тому, що нова генерація педагогів дошкільної освіти має бути готовою до побудови освітнього простору в закладі дошкільної освіти, суголосного з цінностями гуманістичної філософії, психології та педагогіки (Концепція, 2020, с. 32).

Сучасні українські науковці досліджують проблему логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку в різних аспектах: вивчались особливості часових уявлень за допомогою моделей часу (О. Фунтікова); дидактичні методи, форми, засоби формування математичних знань (Л. Гайдаржійська, М. Машовець, Л. Плетеницька та ін.); індивідуально-

диференційований підхід до формування математичних уявлень у дітей (Н. Баглаєва, Т. Степанова); пізнавальна активність як фактор математичного розвитку старших дошкільників (О. Брежнєва, К. Щербакова); упровадження в освітній процес інноваційної технології формування логіко-математичної компетентності в дітей дошкільного віку та потенціал індивідуалізованого математичного розвитку дитини (Л. Зайцева); вивчались особливості формування математичних понять у процесі пізнавальної діяльності (С. Татарінова); особливості організації природничо-математичної освіти дітей (А. Сазонова); комп'ютерні технології як засоби навчання старших дошкільників лічби (Т. Павлюк) та ін.

Розробники Державного Стандарту дошкільної освіти наголошують на тому, що побудова освітнього процесу в закладах дошкільної освіти має здійснюватися за умов пріоритетності досвіду дитини в спілкуванні з дорослими та однолітками в усіх дитячих видах діяльності, в універсальному розвивальному (ігровому) середовищі на засадах діяльнісного, особистісно-орієнтованого, компетентнісного, інтегрованого, індивідуально-диференційованого, соціокультурного підходів. Упровадження зазначених підходів до організації освітнього процесу передбачає визнання самоцінності дошкільного дитинства, його особливої ролі в розвитку особистості, збереженні дитячої субкультури.

Прокоментуємо вищезазначені підходи щодо формування логіко-математичної компетентності дітей дошкільного віку. Наріжним для забезпечення прояву активності дитини є *діяльнісний підхід* до організації освітнього процесу. Він передбачає пріоритет набуття особистого досвіду дитини та процесу його формування в усіх видах діяльності, які реалізуються в дошкільному віці і в тому числі, – пізнавально-дослідницькій; спрямовує організацію освітнього процесу на отримання його результатів – відповідних стійких компетентностей. Такі компетентності неможливо сформувані шляхом простого накопичення теоретичних знань; ознайомлення дитини з математикою має відбуватися в процесі діяльності. Тобто, вимірювати, лічити, обчислювати потрібно не заради вирішення теоретичного завдання, а безпосередньо в практичній діяльності для отримання практичного результату. Навчання стає найбільш продуктивним, якщо відбувається в контексті практичної та ігрової діяльності, коли створені умови, за яких знання, отримані дітьми, стають необхідними їм, тому що допомагають вирішити практичну задачу, а тому засвоюються легше і швидше.

Компетентнісний підхід до організації освітнього процесу передбачає увагу до збагачення досвіду дитини та використання комплексних психолого-педагогічних впливів (педагогічних технологій, методів, способів), що сприяють становленню компетентності. На думку авторки технології «Формування математичної компетентності у дітей дошкільного віку» Л. Зайцевої, відрив від практики формує особистість, не готову до розв'язання великого спектра завдань, що ставить перед сучасною людиною швидкозмінне життя. Саме ця цивілізаційна обставина й спричинила введення

компетентнісного підходу до освіти з наймолодшого віку. У площині методики – це пошук засобів використання набутих дитиною знань на практиці, доступній їй на певному етапі вікового розвитку. Дитина, яка набула певної компетентності, використовує наукове знання, здобуте в результаті діяльнісного підходу, поєднуючи це знання про істотну властивість із конкретним предметом у конкретній ситуації, і на цій основі розв'язує практичні задачі (Зайцева, 2021).

Інтегрований підхід до організації змісту та процесу дошкільної освіти забезпечує формування цілісної реалістичної картини світу дитини, основ світогляду. На думку академіка І. Беха необхідне збалансоване об'єднання споріднених знань з метою оптимізації освітнього процесу. Видатний науковець дуже влучно пояснив інтегрований підхід на прикладі ознайомлення з березою. У процесі оволодіння науковими знаннями дитина-дошкільник стосовно якогось предмета, наприклад, берези, має виступити одночасно в ролях: садівника, географа, технолога, художника, математика. Саме таке розуміння дитиною цього предмета й буде повноцінною одиницею її цілісної науково-відповідної досвідченості.

Особистісно орієнтований підхід має утвердити принципи справедливості та поваги, максимально розкрити потенційні можливості дитини, стимулювати її до особистісно-розвивальної творчості. Саме цей підхід висуває у центр виховної системи особистість, зосереджуючи увагу на необхідності створення комфортних, безконфліктних і безпечних умов для її розвитку, реалізації природних потенціалів. Особистісно-орієнтоване виховання, на думку І. Беха, – це утвердження людини як найвищої цінності, навколо якої ґрунтуються всі інші суспільні пріоритети.

Положення Базового компоненту (Державного стандарту) дошкільної освіти спрямовані на розвиток потенційних можливостей кожної дитини, що передбачає диференціацію освітнього процесу відповідно до індивідуальних задатків, здібностей, інтересів і потреб кожного дошкільника, створення сприятливих умов для самовираження та самореалізації кожної особистості. Під *індивідуальним підходом* науковці розуміють врахування в процесі навчання індивідуальних особливостей кожної дитини, а під *диференційованим* – типових для підгрупи дітей. Диференціація в навчанні дітей математики має враховувати внутрішні потреби дитини, і впливати на всі складові системи навчання: дидактично обґрунтований добір різнорівневих вправ, зорієнтованих на можливості дітей різного інтелектуального рівня; індивідуалізація завдань; дозування допомоги; оптимальне поєднання форм навчання; відбір методів, засобів навчання в залежності від особливостей підгруп дітей.

Для формування в дитини цілісної реалістичної картини світу важливого значення набуває визначений у Стандарті освітній напрям «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі», в якому зазначено про необхідність формування у дітей інтегрованої компетентності: сенсорно-пізнавальної, логіко-математичної, дослідницької, а також предметно-практичної та технологічної. Сенсорно-пізнавальна, логіко-математична та дослідницька компетентність

характеризується як здатність дитини використовувати власну сенсорну систему в процесі логіко-математичної і дослідницької діяльності. А предметно-практична та технологічна компетентність визначається як здатність дитини реалізовувати творчі задуми з перетворення об'єктів довкілля з використанням різних матеріалів, що спираються на обізнаність із засобами та предметно-практичними діями, з допомогою дорослого чи самостійно у процесі виконання конструктивних, технічно-творчих завдань, завдань з моделювання (Державний стандарт, 2021).

І все ж визначальним завданням для вихователів є створення розвивального предметно-ігрового середовища в закладі дошкільної освіти, яке стане передумовою формування позитивного емоційно-ціннісного ставлення дитини до пізнавальної діяльності. Моделюючи ігрове середовище, педагог залучає дитину до різних форм активності, сприяє формуванню уявлення про образ світу, наповнений сенсорним, математичним, дослідницьким змістом. Потрібно створити змістовні ігрові осередки, що спонукатимуть малят до пізнавальної діяльності. Це куточки інтелектуальних ігор, які наповнені: лего-конструкторами, мозаїками, інтелектуальними іграми Б. Нікітіна і В. Воскобовича; дидактичним матеріалом «Блоки Дьенеша», «Палички Кюізенера», «Круги Луллія»; геометричними конструкторами або іграми-головоломками «Танграм», «Піфагор», «Колумбове яйце», «В'єтнамська гра», які призначені для розвитку в дітей елементарних математичних уявлень, логічного та інтуїтивного мислення. Куточки дослідницької діяльності, які містять прилади для вимірювання часу, об'ємів, маси, протяжностей; матеріали для організації різноманітних дослідів та експериментів. Ігри, прилади та матеріали обов'язково мають бути у вільному доступі для самостійної діяльності малят.

Під час організації пізнавальної діяльності необхідно використовувати всі складові, що несуть у собі сенсорно-пізнавальний, логіко-математичний зміст, елементи дослідницького пошуку – слово, картинка, фізичний образ, схема, модель, практичні дії тощо.

Математика для дитини – це не просто система знань, а потужний інструмент пізнання навколишнього світу. Мета педагогів – показати малюкам, що математика – це не тільки числа й цифри, це все наше життя, кількісна сторона довкілля і наукові знання логіко-математичного характеру заховані всюди: в різноманітних іграх (сюжетно-рольових, інтелектуальних, конструкторських, рухливих, дидактичних), побуті, кулінарії, дослідницьких завданнях тощо.

Надзвичайно важливим в організації освітнього процесу з дітьми дошкільного віку є об'єднання зусиль педагогічного колективу закладу дошкільної освіти та батьків або осіб, які їх замінюють, у формуванні відповідних життєвих компетентностей дитини. У Державному стандарті дошкільної освіти чітко прописана участь батьків у кожному освітньому напрямі. Що стосується розвитку сенсорно-пізнавальних, логіко-математичних та дослідницьких навичок, то батьки мають забезпечити дітей різними

інтелектуальними іграми, іграшками, книжками пізнавального змісту; мають залучатись до спільного з дітьми розв'язання вправ, ігор, завдань математичного змісту під час прогулянок і спостережень у природі; проводити спільні ігри і розваги, вікторини логіко-математичного змісту, елементарні досліди та експерименти з матеріалами та речовинами.

Для того, щоб математика забезпечувала поступальний інтелектуальний розвиток дитини, необхідно організувати освітньо-виховний процес у закладі дошкільної освіти таким чином, щоб кожен дошкільник мав можливість повністю реалізувати свої інтереси і здібності та був упевнений у своїх можливостях.

Список літератури:

1. Брежнева О. Г. Теорія і практика математичного розвитку дітей 3-6 років у системі дошкільної освіти: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.08. Київ, 2019, 665 с.

2. Зайцева Л. Формування математичної компетентності у дітей дошкільного віку: навчальний посібник. Запоріжжя: СТАТУС, 2021. 296 с. (Освіта XXI століття).

3. Зайцева Л. Світ у вимірі математики. Компетентнісний підхід до освіти дошкільнят. *Дошкільне виховання*. 2017. №12. С. 2.

4. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку / Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В. Б., 2020. 44 с.

5. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція. Наказ №33 від 12.01.21 р. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

6. Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компонента дошкільної освіти. Лист Міністерства освіти і науки України від 16 березня 2021 року № 1/9-148. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti>

Савицька Юлія Вікторівна

директор закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета»
м. Слов'янськ Донецької області

Ковальова Олена Михайлівна

вихователь-методист закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета»
м. Слов'янськ Донецької області.

**Логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку –
пріоритетний напрямок освітньо-виховної діяльності
закладу дошкільної освіти**

Рецензент: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти *Алеко Оксана Анатоліївна*

Заклад дошкільної освіти – це особливий світ любові і добра зі своїми радощами, переживаннями, досягненнями, в якому діти пізнають навколишній світ та опановують своє місце в ньому.

ЗДО №24 «Ракета» Слов'янської міської ради Донецької області працює з 1964 року. Дошкільний заклад розрахований на 10 груп загального розвитку: 3 групи дітей раннього віку та 7 груп дітей дошкільного віку. Режим роботи дошкільної установи становить 12 годин. Очолює заклад дошкільної освіти директор Савицька Юлія Вікторівна, сучасний, компетентний педагог, з багатим досвідом роботи на посаді керівника.

Освітньо-виховна робота в ЗДО планується і проводиться у відповідності до вимог Державного стандарту дошкільної освіти, освітньої програми для дітей від двох до семи років «Дитина» (нова редакція), чинних парціальних програм, інструктивно-методичних Листів та Наказів Міністерства освіти і науки України, методичних рекомендацій щодо організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти та інших нормативних документів.

Метою дошкільної освіти є забезпечення цілісного розвитку дитини, її фізичних, інтелектуальних і творчих здібностей шляхом виховання, навчання, соціалізації та формування необхідних життєвих компетентностей. Зусилля педагогічного колективу закладу дошкільної освіти спрямовані на реалізацію

особистісно-орієнтованого підходу, який передбачає організацію освітнього процесу на засадах поваги до особистості дитини, врахування її індивідуальних потреб і можливостей, ставлення як до свідомого і відповідального суб'єкта міжособистісної взаємодії.

Освітньо розвивальне середовище, створене талановитими педагогами в закладі дошкільної освіти у відповідності до вимог Базового компоненту дошкільної освіти, спонукає малят до активної пізнавальної діяльності, сприяє розвитку нестандартного, критичного мислення, допомагає дітям знайти відповіді на хвилюючі їх запитання.

Пріоритетним напрямком діяльності педагогічного колективу обрано логіко-математичний. Під час освітньої роботи щодо розвитку логіко-математичних здібностей дітей дошкільного віку вихователі використовують різноманітні форми та методи роботи, а саме: дидактичні ігри, логіко-математичні завдання, практичні завдання, запитання проблемного та пошукового характеру.

Дотримуючись вимог сьогодення, методичні заходи організуємо із застосуванням інтерактивних методів роботи з педагогічними кадрами, здебільшого це – ділові ігри, тренінги, дискусійні полілоги, семінари-практикуми, анкетування, презентації проєктів тощо.

Розвиток закладу дошкільної освіти потребує впровадження нових ідей, підходів, моделей, педагогічних технологій.

В закладі створені належні умови для підвищення професійного рівня та формування інноваційної компетентності педагогів. Вдало поєднані колективні, групові та індивідуальні форми методичної роботи сприяють підвищенню фахової майстерності педагогів.

Керуючись у своїй роботі ключовими методологічними підходами фахівців дошкільної освіти, а саме: компетентнісним, діяльнісним, інтегрованим, особистісно-орієнтованим, педагоги нашого закладу дошкільної освіти широко використовують і творчо впроваджують *інноваційні освітні технології*: Г. М. Наумова (блоки Дьенеша); Т. М. Кривошей (палички Кюїзенера); І. В. Обуховська (розвивальні ігри Нікітіних, методика ТРВЗ); О. Ю. Бородавка (методика сторітелінг); О. В. Вербська (LEGO–конструювання); О. О. Фесенко (елементи арт-технік).

Методичні, організаційно-педагогічні заходи стимулюють творчі пошуки вихователів, сприяють впровадженню сучасних інноваційних та інформаційно-комунікативних технологій в освітній процес. Живе спілкування, цікаві ідеї, обмін досвідом надихають педагогів на нові звершення щодо запровадження напрямів STREAM-освіти в роботу з дошкільниками. Програма «STREAM – освіта» постає невід'ємною складовою розвитку майбутніх інженерів та винахідників, які формуються вже у дошкільному віці.

Пошук ефективних шляхів щодо формування логіко-математичної компетентності дітей дошкільного віку сприяв об'єднанню педагогів дошкільного закладу у творчу групу «Інновації в логіко-математичному розвитку дошкільників». Етапами роботи творчої групи було створення

практичних матеріалів, демонстрація власних педагогічних знахідок, розробка конспектів інтегрованих занять. Результатом роботи творчої групи стало створення інформаційного банку дидактичних матеріалів з формування в дітей логіко-математичної компетентності.

Педагоги закладу активно вивчають, узагальнюють та поширюють результати власного педагогічного досвіду, інших закладів дошкільної освіти, вітчизняних і зарубіжних фахівців. Педагоги беруть активну участь у видавничій діяльності. На сторінках фахових періодичних видань представлено матеріали провідного педагогічного досвіду, наведемо приклади:

– Ковальова О. М. Краса і секрети веселки. *Дошкільне виховання*. 2014. №3. С. 9-11.

– Єгорова Г. М. На прогулянку йдемо. *Дошкільне виховання*. 2017. № 3. С. 32-33.

– Фальковська В. С. Циркова вистава – для малят забава. *Дошкільне виховання*. 2018. № 2. С. 14-15.

– Наумова Г. І. Випікаємо юрашки. *Дошкільне виховання*. 2019. № 1. С. 18-20.

– Вербська О. В. Інтерактивний куб, або Лайфаки вихователю з формування у дітей навичок пожежної безпеки. *Вихователь-методист*. 2019. № 2. С. 52-58.

– Вербська О.В. Робот власноруч, або формуємо цікавість дітей до науки й техніки з LEGO. *Вихователь-методист*. 2021. № 11. С. 36 – 42.

Матеріали з досвіду роботи педагогів закладу представлено на сайті Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (відео-заняття в рамках обласного фестивалю «Ігрова гармонія» (2018 рік); відео-заняття в онлайн-школі «Дошколярик» (2020 рік).

Педагоги закладу беруть участь у міських і обласних методичних заходах. На базі дошкільного закладу проведено тематичні семінари-практикуми:

– «Розвиток інтелектуальних здібностей дошкільників засобами використання логічних блоків Дьенеша» (2013 рік);

– «Нетрадиційні підходи в організації пізнавальної діяльності та формуванні сенсорної культури дошкільників» (2015 рік);

– «Особливості проведення музичних занять у групах дітей раннього віку» (2016 рік);

– «Використання інноваційних технологій для розвитку логічного мислення дошкільників» (2017 рік).

В дошкільному закладі створено науково-методичний осередок для педагогів і батьків. Для ефективної взаємодії з родинами вихованців проводяться різноманітні заходи, під час яких батьки залучаються до сумісних дій (свята, екскурсії, спортивні змагання, конкурси). Батьки є активними учасниками і партнерами освітньо-виховного процесу.

Інноваційні педагогічні технології в системі освіти засвідчують якісно новий етап взаємодії й розвитку науково-педагогічної та педагогічної творчості і процесів застосування її результатів. Педагоги дошкільного закладу плідно

співпрацюють з викладачами кафедри дошкільної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

Директор дошкільного закладу Савицька Ю. В. в якості стейкхолдера неодноразово брала участь в обговоренні змісту освітньої програми зі спеціальності 053 Психологія (спеціалізація Практична психологія).

На базі дошкільного закладу було проведено науково-методичний семінар «Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку», який підготувала і провела кандидат педагогічних наук, доцент Іванчук С. А. В результаті проведеного заходу почалося впровадження новітніх технологій (педагогіка емпайрменту, прийоми сталого розвитку).

Заклад дошкільної освіти співпрацює з Ресурсним центром педагогічного факультету ДВНЗ «ДДПУ» (керівник О. П. Аматьєва, канд. пед. наук, доцент кафедри практичної психології ДВНЗ«ДДПУ»).

Творчої насаги педагогам закладу надають професійні конкурси на рівні міста Слов'янська та Донецької області.

Вихователь Г. І. Наумова має Подяку Департаменту освіти і науки Донецької облдержадміністрації та Грамоту переможця конкурсу освітніх технологій від видавництва «Світоч» і редакції часопису «Дошкільне виховання» (2019 рік).

Вихователь О. В. Вербська брала участь та перемогла у в міському конкурсі «Кращій педагогічний працівник м. Слов'янська 2020 року», а також має Подяку Департаменту освіти і науки Донецької облдержадміністрації (2020 рік).

Педагоги нашого закладу планують і надалі активно працювати та підвищувати свій професійний рівень, щоб в умовах сьогодення забезпечити всебічний гармонійний розвиток кожної дитини. Колектив закладу – це колектив однодумців, який успішно вирішує завдання сьогодення і впевнено рухається в майбутнє!

Наумова Ганна Іванівна

вихователь закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета»
м. Слов'янськ Донецької області

Розвиток логіко-математичних здібностей дітей дошкільного віку через використання логічних ігор і завдань

Рецензент: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти *Алеко Оксана Анатоліївна*

Дошкільний вік – це, передусім вік допитливості, вік «чомучок». Це період життя дитини, коли в неї щодня виникає безліч запитань. Запитує – отже мислить, хоче мислити – має запитувати. Кожна дитина по-своєму входить в період «чомучки» і по-своєму його проживає.

Усі компоненти життєдіяльності дитини впливають на подальший розвиток її пізнавальної активності. Пізнавальний розвиток дітей старшого дошкільного віку – це складний комплексний феномен, що передбачає розвиток пізнавальних процесів (сприйняття, мислення, пам'ять, увага, уява), які є різними формами орієнтування дитини в навколишньому світі.

Основним фактором і джерелом розвитку здібностей дитини є діяльність, в якій виявляються загальні чи розумові здібності та види доцільної роботи, де зароджуються і дозрівають спеціальні здібності. Займаючись діяльністю, дитина усвідомлює свої можливості в ній, засвоює та набуває необхідних для їх здійснення знань і навичок, формує у собі такі характерологічні риси, без яких неможна досягти високих результатів.

Актуальність проблеми. Розвиток логіко-математичних здібностей дітей дошкільного віку – це важлива сучасна проблема дошкільної освіти. Головним завданням і педагогів і батьків має стати завдання: виростити дітей людьми, які вміють мислити, добре орієнтуватися в усьому, що їх оточує, правильно оцінювати різноманітні ситуації, з якими вони зустрічаються у житті, приймати самостійні рішення.

Логіко-математичні завдання, визначені комплексною освітньою програмою «Я у світі», орієнтовані, насамперед, на забезпечення розвитку пізнавальних здібностей, уміння розмірковувати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити прості умовиводи, використовуючи елементарні логічні прийоми. Ефективність виховного процесу з формування логіко-математичної компетентності оцінюється за якісними змінами в пізнавальній діяльності дитини. Бо головним є не обсяг знань, а поєднання їх з особистісними якостями та з уміннями трансформувати їх у практичну

діяльність. Тому перед нами, педагогами, стоїть завдання створити такі умови для формування логіко-математичної компетентності, за яких ми зможемо допомогти дитині розкрити свій потенціал, навчити її самостійно пізнавати світ. При цьому важливий не стільки кінцевий результат діяльності дошкільника, скільки сам процес його досягнення. «Допоможи мені це зробити самому» – завжди було і є актуальним гаслом педагогіки М. Монтесорі. В життєдіяльності дошкільника і в логіко-математичній, зокрема, «самостійне просування конкретного малюка власним шляхом розвитку є для нього реальною нормою».

Науково-теоретичні засади розвитку логічного мислення у дітей.

Головними завданнями дошкільної математичної освіти є не тільки засвоєння дітьми системи спеціальних математичних знань, а й формування загально навчальних умінь, оволодіння загальними методами розумової діяльності та виконання елементарних розумових операцій (*аналіз, синтез, узагальнення, серіація, класифікація, порівняння*) на основі логіко-математичних міркувань. Вагомого значення набуває також опанування початкових форм дослідництва, експериментування, винахідництва. Слід наголосити, що при цьому потрібно сформулювати такий мінімально достатній і необхідний дитині перших шести років життя ступінь компетентності, який міг би забезпечити їй нормальну життєдіяльність. Це передбачає використання елементарних математичних знань, уявлень, практичних умінь і навичок для адаптації дитини до життя та готовності до навчання в школі. У сучасних умовах реформування дошкільної освіти вивчення математики розглядається як засіб розвитку особистості. Отже, *математичні знання і вміння – не самоціль; їх призначення – збагачення розумового потенціалу дошкільника.*

У сучасній психології існують різні позиції щодо становлення логічних структур мислення в дітей. Усі вони підтримують думку про те, що основи цієї структури закладаються саме в дошкільному дитинстві. Але прихильники одного з напрямків гадають, що процес структуризації логічного мислення відбувається природно, без «зовнішньої стимуляції», а іншого – наголошують на необхідності організації цілеспрямованого педагогічного впливу, який сприятиме логічному розвитку дітей.

Термін «логіка» походить від давньогрецького слова «*λογος*» значення якого пов'язане із поняттям «мислення» та «мова», «мовлення».

Логічне мислення – операції порівняння, синтезу, аналізу, узагальнення, абстрагування, дедуктивних (від загального до часткового) та індуктивних (від часткового до загального) його форм.

Діти легше засвоюють поняття, пов'язані з предметним світом, важче – абстрактні, моральні.

Логіко-математичний розвиток – це якісні зміни в пізнавальній діяльності дитини, що відбуваються внаслідок розвитку математичних умінь і пов'язаних з ними логічних операцій.

Логіко-математична компетентність передбачає вміння дитини самостійно здійснювати (у межах вікового періоду):

- класифікацію геометричних фігур, предметів, множин;
- серіацію, тобто впорядкування за величиною, масою, об'ємом, розташуванням у просторі й часі;
- обчислення та вимірювання кількості, відстані, довжини, ширини, висоти, об'єму, маси, часу.

У ситуаціях повсякденного життя діти виконують безліч різних математичних та логічних операцій: лічать предмети і об'єкти, порівнюють їх за величиною і формою, згруповують та класифікують, оперують з множинами, будують умовисновки, в процесі спілкування доводять одні факти або спростовують інші.

Інтуїтивно чи на практиці доходять висновку, що: це міркування – правильне, а те – хибне. Кожна дитина володіє стихійною, інтуїтивною логікою. Без неї вона не могла б міркувати й спілкуватися з дорослими й однолітками. Однак логічна інтуїція ніколи не замінить навіть елементарних логічних умінь. Завдяки цим умінням формується логічна *культура мислення людини*.

Багато вітчизняних та зарубіжних дослідників вважають логічні та математичні операції взаємозв'язаними. Так, Ж. Піаже стверджував, що формування математичних операцій передбачає формування логічних операцій. Лічити – означає водночас класифікувати і серіювати.

Раніше педагоги здебільшого зосереджувалися на формуванні у дошкільнят уявлень про кількість та лічбу, величину, геометричні фігури, вміння орієнтуватись у просторі, часі.

Виходячи з положень концепції Базового компонента дошкільної освіти, педагог має озброїти дитину насамперед умінням жити, сприймати життя в цілісності. Це значно складніше й багатогранніше, ніж окремо формувати системи знань та вмінь з математики, природознавства, грамоти, тощо. Дитина не володітиме істинним світоглядом, якщо не вмітиме цілісно сприймати світ. Саме тому блок логіко-математичних умінь включає кожна сфера Базового компонента.

Засоби забезпечення логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку

На сучасному етапі розвитку системи дошкільного виховання найбільшої гостроти набула потреба пошуку нових форм освітньо-виховної роботи, яка сприяє формуванню пізнавальної активності дітей, їхньому всебічному розвитку. Я помітила: особливу розумову активність дівчатка і хлопчики проявляють при досягненні ігрової мети як в організованому навчанні, так і в повсякденному житті. Практика показала, що дидактичні вправи та ігри є найефективнішим засобом навчання на заняттях.

Розумове виховання полягає не тільки в тому, щоб дати дітям знання, а й щоб навчити їх використовувати ці знання у різноманітних практичних діях. Діяльність ставить дитину перед необхідністю спрямовувати свої розумові зусилля на пошук і вибіркове використання наявних у неї знань і вмінь для розв'язання

нового конкретного завдання. Чим цікавіша така діяльність, тим емоційніший її вплив і тим більший ефект вона дає.

Я почала з чіткого визначення завдань з різних розділів програми і до кожного конкретного завдання добирала дидактичну гру, зокрема ту, яка сприяла розвиткові логічного мислення. Визначала, які саме розділи будуть опрацьовані протягом тижня щодня; завдання розподілила відповідно до рівнів розвитку дошкільників.

У роботі з дітьми використовую індивідуальний метод, груповий (4-5 чол.) і фронтальний. Подаючи новий матеріал, як правило, працюю з окремими дітьми і підгрупами, а закріплюємо знання вже з усіма.

Заняття будую таким чином, щоб вони здебільшого ґрунтувалися на цікавих логічних іграх-діях, об'єдную разом кілька розділів програми. Стимулюю інтерес у дітей новими для них прийомами подання і закріплення знань, рухливим характером занять, добором різноманітних завдань для активізації пізнавальної діяльності. Діти з інтересом сприймають неординарні зустрічі з новим і цікавим, але доводиться докладати зусиль, обмірковуючи такі заняття. І все ж яке велике задоволення я отримую, коли задумане виходить!

До засвоєння потрібної теми веду дітей поетапно і послідовно; починаю з розвитку самостійного мислення, розумових операцій, аналізу, синтезу, порівняння й узагальнення, просторової уяви. Для цього використовую нечислові логічні вправи у певній послідовності. Так, наприклад, у найпростіших завданнях діти на основі порівняння повинні з'ясовувати закономірність у розміщенні фігур і замість знака питання поставити потрібну фігуру.

Значне місце посідають складніші завдання на пошук того, чого не вистачає. Вони подані трьома горизонтально-вертикальними рядами геометричних і сюжетних фігур. Процес розв'язання має кілька етапів:

- ознайомлення із завданням;
- виділення загальних ознак фігур;
- зіставлення їх;
- вибір відсутньої.

При фронтальному методі роботи вдаюся до різних прийомів: діти вільно розміщуються у групі. Поводяться безпосередньо, дехто може відійти вбік, але потім повертаються. Коли запитую їх, виявляється, що так вони сприймають сказане мною краще, ніж сидячи весь час за столом.

Ввожу і елементи змагання. Так, у грі, «Живі числа» діти – числа вишиковуються у ряд від 1 до 10; ускладнення – від 10 до 1.

Чимало ігор математичного змісту пов'язую з ознайомленням з навколишнім. Проводячи гру «Фабрика іграшок», розповідаю дошкільникам, як злагоджено і сумлінно працюють робітники, як вони цінують час, бережуть матеріали. Потім пропоную й самим «виготовити» іграшки: за певний час треба обвести по контуру готові форми, полічити їх і викласти поряд відповідну цифру.

У грі «Консервний завод» закріплюються вміння виділяти частину з даної групи предметів. Діти працюють на заводі перебирають (обводячи) помідори – червоні йдуть на виготовлення томатного соку, зелені – на консервування, сортують яблука і груші для компоту.

На прогулянках у зручний момент пропоную різноманітні завдання на кмітливість.

1. У зеленому конверті стільки ж кружків, скільки в синьому, але в синьому стільки, скільки в червоному. У якому конверті більше кружків?

2. Троє людей чекали поїзд три години. Скільки часу чекав кожний?

3. Ти, і я, і ми з тобою. Скільки нас?

4. Чотири ноги, а ходити не може?

5. Як записати словосполучення «замерзла вода» трьома буквами? (лід)

Часто в своїй роботі я використовую схеми. Ці ігри моделюють важливі поняття не тільки математики, але й інформатики (алгоритми, кодування інформації, обчислювальна машина і т.п.). В них моделюються такі логічні і математичні конструкції, а в процесі гри розв'язуються такі задачі, які сприяють прискоренню формування і розвитку у дітей простих логічних структур мислення і математичних уявлень.

Головне так організувати педагогічний процес, щоб діти самостійно приходили до «відкриття», постійно створювати проблемні ситуації, ставлячи перед малятами питання «чому?». Розв'язання проблемних завдань, пошук відповіді на запитання «Хто думає інакше?», «Як можна відповісти інакше?», «Як можна зробити інакше?» розвиватимуть у дітей логічне мислення, самостійність. Вміло проведене опитування, вдало підібраний дидактичний матеріал сприяють активізації всієї групи. Діти починають знаходити в об'єктах нові для них зв'язки, залежності.

Дидактичний матеріал для розвитку логічного мислення в дошкільників «Блоки Дьєнеша»

У методичній і науково-популярній літературі цей матеріал можна зустріти під різними назвами: «логічні фігури» (М. Фідлер), «логічні кубики» (Г. Копилов), «логічні блоки» (А. Столяр).

За кордоном ці блоки називаються «блоками Дьєнеша» за ім'ям угорського психолога та математика, що розробив цей матеріал.

Російська дослідниця О. Носова зауважує, що в кожній з назв «підкреслюється їх спрямованість на розвиток логічного мислення». Об'ємний логічний матеріал практики дошкільних закладів називають логічними блоками, а площинний – логічними фігурами.

Дидактичний матеріал «Логічні блоки» складається із 48 об'ємних геометричних фігур, що відрізняються за кольором, величиною (розмір, товщина) та формою. Кожна з фігур характеризується всіма чотирма ознаками: кольором, формою, розміром, товщиною. У наборі відсутні однакові фігури.

До комплекту входять 12 кругів – по 6 товстих і 6 тонких, великих і маленьких кругів червоного, синього, жовтого кольорів (табл. 9), а також 12 таких саме квадратів, 12 прямокутників і 12 трикутників.

Логічні блоки виготовляють з деревини чи з пластмаси різної товщини. Розміри блоків мають бути такими: круг великий – діаметр 8 см, маленький – 4 см; прямокутник великий – 8x12 см, маленький – 6x4 см, квадрат великий – сторони 8 см, маленький – 4 см, трикутник (рівносторонній) великий – сторони 8 см, маленький – 4 см. Товсті блоки повинні буди товщими від тонких у два рази.

Площинний набір логічних блоків виготовляється з картону. Вони мають такі саме характеристики, як і об'ємні блоки, крім товщини. Розміри фігур мають бути такими: круг великий – діаметр 4 см, маленький – 2 см; прямокутник великий – 4x6 см, маленький – 4x2 см, квадрат великий – сторони 4 см, маленький – 2 см, трикутник (рівносторонній) великий – сторони 4 см, маленький – 2 см. Разом з тим, можна використовувати геометричні фігури більшої величини на початку роботи з блоками.

М. Фідлер у роботі з логічними блоками пропонує використовувати виготовлені самотужки картки (5x5 см), на яких умовно позначені всі властивості блоків і їх заперечення.

Використання карток допомагає розвивати в дітей здібність до заміщення й моделювання властивостей, уміння кодувати й декодувати інформацію в них. Ці здібності та вміння розвиваються в процесі виконання різних предметно-ігрових дій з блоками й картками. Діти добирають логічні блоки відповідно до характеристик, указаних на картках. Разом з тим, практикуються в кодуванні кольору, розміру й форми блоків.

Логічні блоки дозволяють ілюструвати основні операції з множинами, допомагають дітям зрозуміти їх сутність. З цією метою використовують логічні блоки та декілька обручів. Обручі можна замінити смужкою тканини, стрічкою або намалювати круги крейдою.

З логічними блоками можна розробити завдання для розвитку в дітей уміння виявляти й абстрагувати властивості предметів, порівнювати предмети за властивостями, виконувати класифікацію та узагальнення, для розвитку здібності до логічних дій та операцій.

Нижче представлені декілька завдань на ознайомлення дітей з блоками й на розвиток логічного мислення.

Завдання для ознайомлення дітей з блоками Дьєнеша:

- знайди фігуру такого самого кольору (форми, розміру);
- знайди не такі, як ця фігура, за кольором (формою, розміром);
- знайди всі фігури такої саме форми та розміру;
- побудуй ланцюжок з фігур, однакових за розміром (кольором, формою).

Завдання на розвиток логічного мислення дітей.

Доміно з блоків Дьєнеша.

Розподіли фігури між героями казки: бабці всі круглі, а діду всі червоні. Які фігури підходять і бабці, і діду? Які не підходять?

Добери подарунок, який буде не червоний та круглий (не великий та синій).

Більш складні завдання пов'язані з виокремленням відразу двох властивостей. Так, дітям пропонується розподілити блоки між двома казковими героями. *У Незнайка – усі круглі блоки, а у Кнопочки – усі червоні.* У процесі практичного виконання розподілу блоків діти починають розуміти, що є блоки, які підходять як Незнайку, так і Кнопочці. Червоні круглі блоки слід покласти між цими героями, а всі інші, що не підходять, відкласти в бік.

У процесі аналізу двох або трьох властивостей можна перейти до використання обручів. Спочатку дітям слід показати зовнішню та внутрішню частину обруча.

Гра з одним обручем. Діти розташовують блоки згідно із завданням: усі червоні в обручі, а всі інші – поза обручем.

Гра з двома обручами. Обручі перетикаються. У синій обруч слід покласти всі червоні фігури, а в червоний обруч – усі круглі. Діти в процесі виконання розуміють, що всі червоні круглі блоки слід розташувати на перехресті двох обручів.

Після виконання завдання дітям ставлять низку запитань: «Які блоки лежать усередині двох обручів?», «Які всередині синього, але не в червоному?», «Які блоки розташовані поза обручами?».

Заняття з математики в другій молодшій групі

«Зустріч з казковим яблечком»

Програмовий зміст: розвивати увагу, зорову пам'ять, дрібну моторику рук, навички орієнтування у просторі (поняття «попереду», «позаду», «за»), вміння співвідносити свою роботу зі зразком, вчити серіювати предмети за величиною. Активізувати в мовленні поняття «великий-менший-найменший»,

«менший-більший-найбільший». Удосконалювати навички асоціативного мислення, вміння співвідносити реальні об'єкти з умовно-схематичним зображенням за розміром, кольором.

Обладнання:

- іграшки диких тварин;
- умовно-схематичне зображення звірів у вигляді геометричних фігур;
- площинне зображення дерев, яблук, їжачків;
- лічильні палички, зелені, червоні, жовті круги;
- набір цифр.

ХІД ЗАНЯТТЯ.

Ігровий момент (*стук у двері*).

Вихователь: Треба відгадати загадку, щоб з'явився гість.

Росте на дереві, круглої форми.

Може бути зеленим, червоним, жовтим (*з'являється казкове яблуко*).

Вихователь: Яблуко яке? (*червоне, велике, солодке, кругле*)

– Що з ним можна зробити? (*зірвати, з'їсти, подарувати, кинути, зварити компот*)

– У що можна складати яблука? (*у ящик, у відро, у мішок, у сумку, у вазу*)

– Куди найбільше поміститься яблук? Куди найменше?

Серіація за вмістом кількості

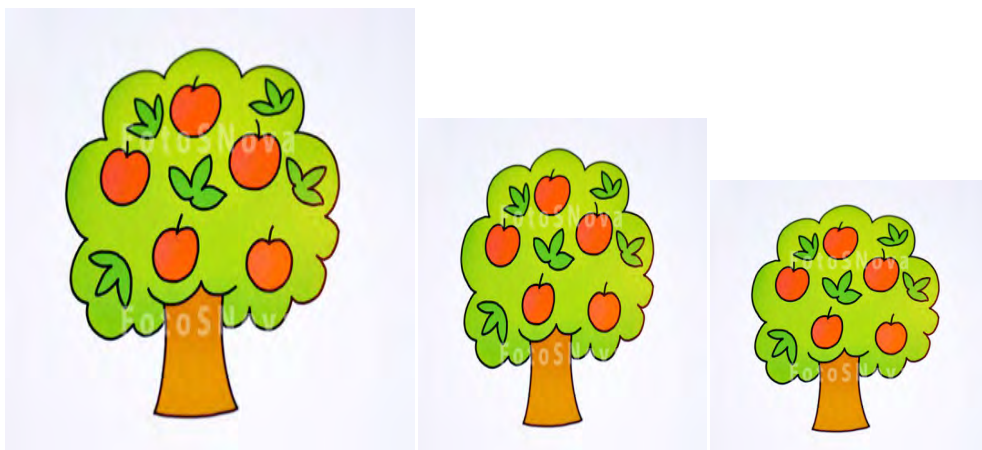
Вихователь: А чи можна з'їсти наше яблуко? (*ні, тому, що воно не справжнє*)

– Так, воно казкове і хоче розповісти вам казочку.

(*розповідь супроводжується викладанням на фланелеграфі*).

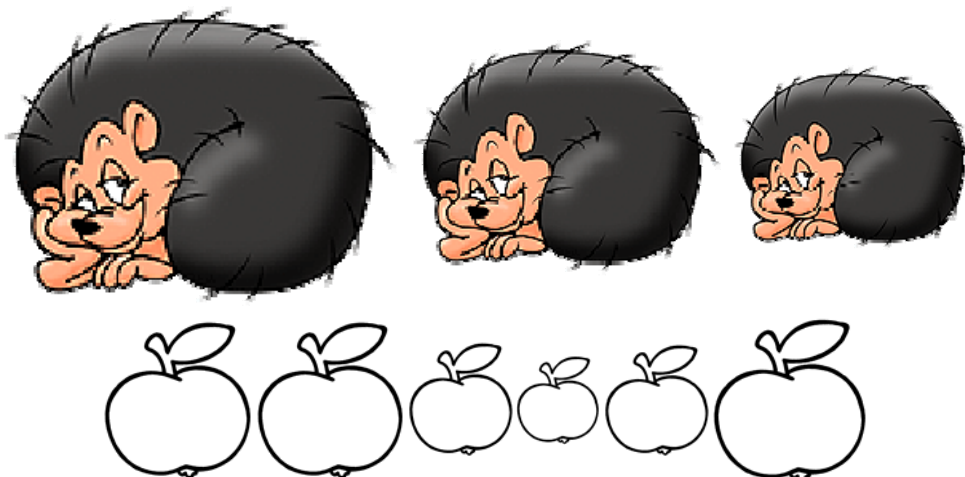
В саду росли яблуньки: велика, менша і найменша. На яблуньках дозрівали червоні кругленькі яблучка.

(*діти підказують: на великій – великі, на меншій – менші, на найменшій-найменші*)

Яблука дозріли і почали падати на землю. Хто підкаже, з якої яблуньки впали ці яблука? (*діти розташовують яблука під яблунями*)

Вони так смачно пахли, що запах почули їжаки і з'явилися у садку.

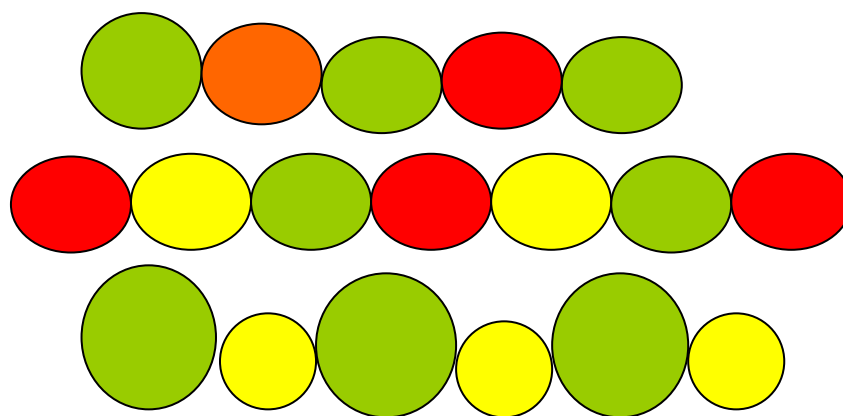
– Як ви думаєте, які яблука і скільки візьме кожен з цих їжачків? (*великий – великі 3, менший – менші 2, найменший – одне найменше*)

– Давайте покажемо цифрами хто скільки яблук взяв.

В. Їжаки назбирали багато яблук і частину передали нам. Підійдіть до столів і візьміть яблечка. Порівняйте їх за величиною, кольором, формою (*яблука червоні, жовті, а в деякого і зелені*).

– Малята, давайте нанижемо їх на ниточку, щоб вони висохли і кухарі зварили з них взимку компот.

Пошук закономірності (*діти працюють диференційовано*)

Фізхвилинка

Їжачок-хитрячок
Знов прийшов до нас в садок
Яблечок він назбирав,
Грушку з дерева зірвав
Та не сам він поспішав, –
Свою сім'ю до нас призвав

*ходьба
легкий біг
підстрибування з підніманням рук
присідання*

Дидактично-рухова вправа

«Один, два, три, першим яблучко знайди» – орієнтування у просторі відносно загаданого об'єкта.

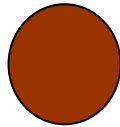
Вихователь: Їжачок заховав у групі яблучко. Його треба знайти. Я буду вам підказувати, де воно знаходиться, а ви за моєю командою повинні підбігти до нього. Хто першим знайде, той і переховує.

Дидактична гра «Хто за ким заховався»

Прийшли до їжачків гості: ведмідь, вовк, лисичка, зайчик, білочка.

Вихователь пропонує дітям знайти для кожної тварини її улюблену фігуру – ту, яка змогла б нам розказати: яка тварина за розміром (на зріст), якого кольору. Показати за допомогою фігур, хто за ким заховався від мисливця і чому.

Ведмідь – (коричневий)

Вовк – (сірий)

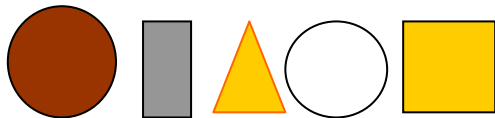
Лисичка – (помаранчева)

Зайчик – (білий)

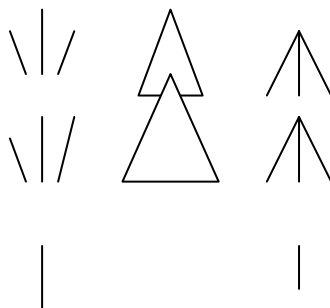
Білочка – (помаранчева)

Дидактична гра**«Кого не стало»**

Діти заплюшують очі, вихователь прибирає певну іграшку (умовно-схематичне зображення); діти повинні по пам'яті пригадати, кого не стало і пояснити, де ця тваринка може сховатися (*ведмідь – у барлозі, білочка – у дуплі і т.д.*).

Дидактична гра «Лісова галявина»

Вихователь пропонує за зразком з лічильних паличок викласти лісову галявину.

Вихователь: Діти, давайте подякуємо «Казковому яблучку» за гарну казочку та цікаві ігри. Скажіть, що вам найбільше сподобалося в цій казочці? В які ігри ви хотіли б пограти ще?

Заняття з математики в старшій групі «Знайомство з цифрою 8»

Мета: Розвивати логіко-математичну компетентність дитини, пізнавальну активність, дитячу креативність. Виховувати самостійність, працелюбність. Познакомити дітей з числом і цифрою 8. Формувати вміння виокремлювати зайве, обґрунтовувати свою думку. Вчити встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, складати послідовні ланцюжки. Закріпити знання про геометричні фігури, вміння знаходити відповідь засобом заперечення.

Матеріал: предметні картинки за змістом росту рослини; картинки різних емоційних станів; кошик з фруктами; цифри; картки-схеми; геометричні фігури; площинні зображення будинків; картки з зображенням цифри 8; фарби; пензлі; м'ячі; обручі; тарілки.

Попередня робота: Дитячі ігри «Порахуй», «Знайди хатинку», «На що схоже?», «Придумай собі ім'я», «Лабіринт», знайомство з шахами.

ХІД ЗАНЯТТЯ.

Діти вітаються з гостями і отримують від них кошик, накритий серветкою.

Вихователь: Діти, ми дізнаємося, що знаходиться в цьому кошику, поставивши запитання, на які отримаємо відповідь «Так» або «Ні».

(Діти ставлять запитання: воно кругле? Воно велике? Його їдять? Воно росте? і т.п.)

Вихователь: Це фрукти! А якими бувають фрукти? (*солодкі, кислі, великі, маленькі, червоні т.д.*)

– Що можна робити з фруктами? (*їсти, рвати, збирати, купувати*).

Вихователь: Порахуйте, скільки фруктів? А якщо я розріжу один, скільки стане? Чому?

- Як ви думаєте, що з них зайве? Обґрунтуйте свою відповідь.
- А які фрукти не можна їсти? (зліплені, наклеєні, намальовані)
- Якою можна назвати цю грушку?

(Діти розглядають намальовану грушу в трьох різних варіантах (емоційних станах))

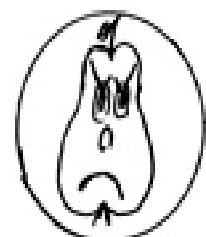
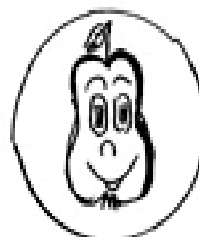
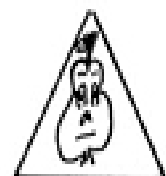
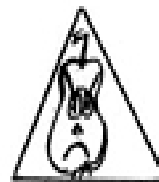
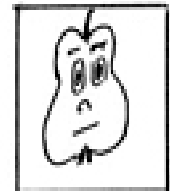
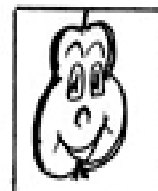
- Чому груша весела, серйозна, сумна?

Вихователь: Підійдіть до своїх місць і знайдіть такі грушки. Виберіть із запропонованих варіантів грушки в пусті клітинки.

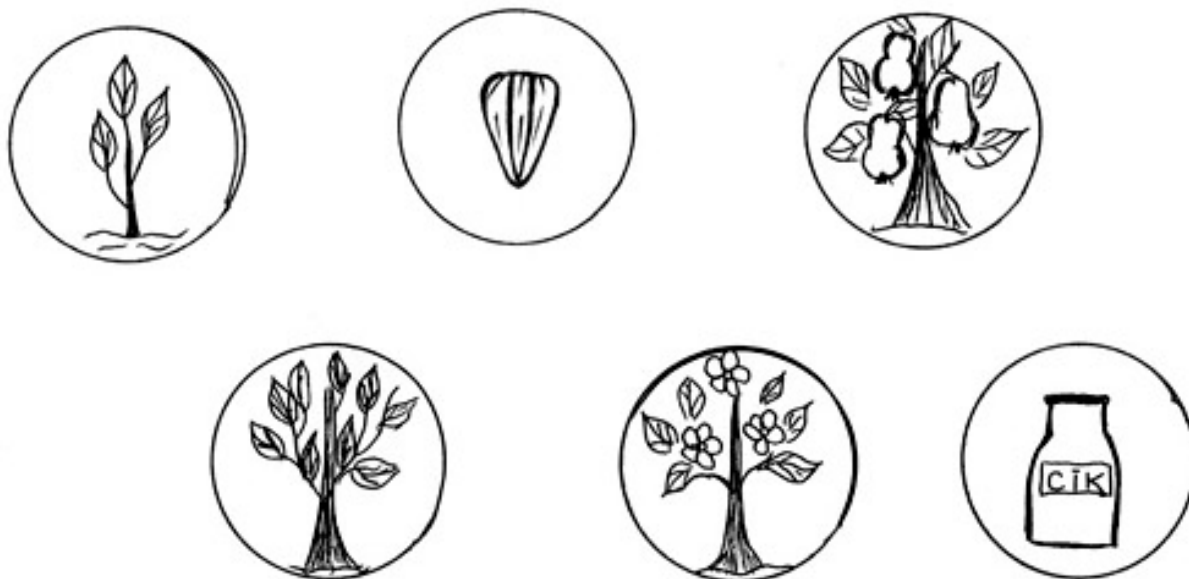
Діти систематизують предмети в геометричних фігурах.

(Діти працюють диференційовано)

		?
?	?	?

Дітям дається завдання показати стрілочками процес росту, розвитку рослини.

(Насінина-саджанець-дерево-квітка-плід)

Вихователь: Діти, завдяки кому і чому виростають груші? (завдяки праці людей)

– Як називають тих, хто старанно працює? (працелюбні)

– А хто не хоче працювати? (ледарі)

Вихователь: Що говорить народна мудрість про працю?

Діти називають прислів'я та приказки.

1. Бджола мала і та працює.
2. Хто рано підводиться, за тим і діло водиться.
3. Посієш вчасно і вродить рясно.
4. Праця людину годує, а лінь марнує.
5. Без труда – нема плода.
6. Маленька праця краща за велике безділля.
7. Зробив діло гуляй сміло.

Вихователь: Скільки ми сказали прислів'їв? (7,6,5)

Що треба зробити, щоб знати точно? (полічити)

Діти рахують, а вихователь відкладає фішки. Нарахували (7).

Вихователь: А я знаю ще одне прислів'я:

Навчання і труд поряд ідуть.

Скільки стало всього? (8)

– А чого в житті буває вісім? (Восьминіг – має 8 ніг. На шахматній дошці в одному ряді 8 клітинок, 8 солдатиків).

– Хто з вас знає, як виглядає цифра 8?

– Знайдіть серед цифр вісімку.

– Подивіться навколо, з чого ми можемо викласти цифру 8?

(Діти викладають 8 з м'ячів, обручів, тарілочок).

– Подивіться уважно на смужку і скажіть, який предмет схожий на цифру 8?

- Що необхідно додати грушці, щоб вона стала справжньою вісімкою? (написати два кільця)

(Діти підходять до столів. Перед ними лист з написаними цифрами 8).

Вихователь: Необхідно зафарбувати кожну цифру так, як вам підказує ключ.

(Діти працюють диференційовано. Вносять свої роботи і розкладають на килимку)

Дитячі ігри: «Придумай геометричне ім'я»

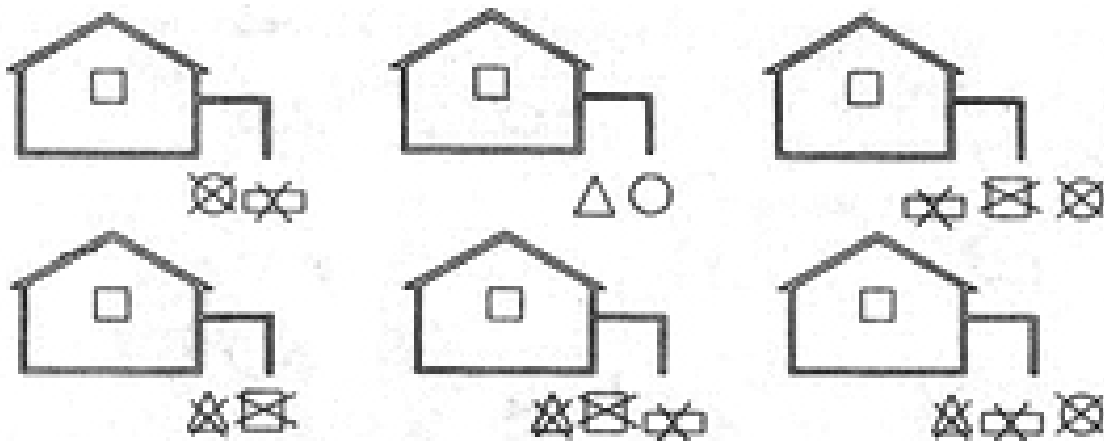
Вихователь: Молодці, дуже гарні імена придумали.

Дидактична гра: «В якій хатинці, яка фігура живе?»

Знайдіть на своїх місцях геометричні фігури. Полічіть скільки їх? (8)

У кожної з них є свій будиночок. Подумайте в якому будиночку живе кожна з фігур.

(діти розселяють фігури по будинках).

Вихователь: А як називається наш дім? (дитячий садок). Нам живеться в ньому весело і добре. А де сама найвеселіша і найспівовіша кімната? Зараз ми туди підемо і повеселимося.

Інтегроване заняття з пізнавального розвитку для дітей старшої групи «Акваріумні рибки»

Мета заняття: сформувати цілісне уявлення про поняття «акваріумні рибки».

Програмовий зміст:

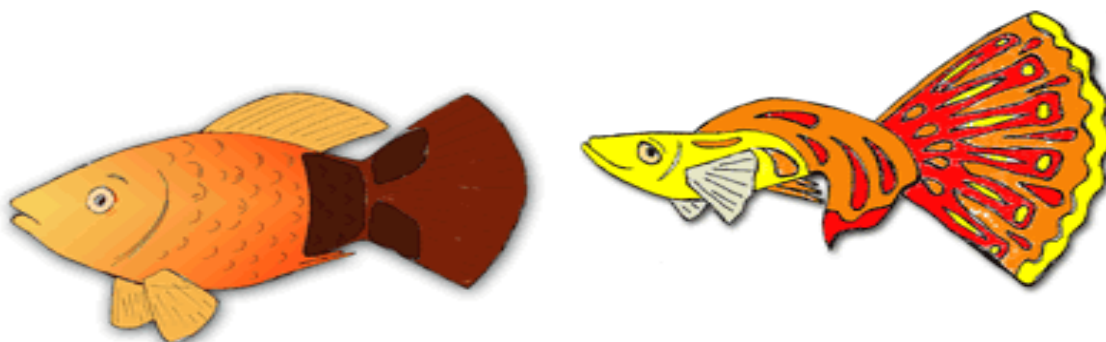
- розвивати логічне і комбінаторне мислення, пам'ять, уяву, увагу, мовлення, комунікативні здібності;
- виховувати бажання піклуватися про живих істот;
- вчити дітей визначати об'єм рідини за допомогою умовної мірки;
- формувати уявлення про відношення числа і мірки та про залежність підсумкового числа від розміру мірки.

Матеріал: акваріум з рибками, довідник по розведенню рибок, дитячі малюнки, приладдя догляду (термометр, компресор, обігрівач). Ємкості для води, мірки (відерця, баночки). Набір геометричних фігур (10 квадратів, 10 трикутників, 5 прямокутників, цифри, знаки арифметичних дій, фланелеграф, набір овалів, моделі рибок у дітей.

ХІД ЗАНЯТТЯ

Частина 1. Умови, необхідні рибкам для життя в акваріумі.

Вихователь підводить дітей до акваріуму з рибками. Діти розглядають акваріум спостерігають за поведінкою рибок. Відмічають їх особливості, описують їх зовнішній вигляд.

В. Що потрібно рибкам для нормального життя в акваріумі?

(Чиста вода, корм, повітря, тепло, рослини).

- Які умови необхідно створити, щоб вода в акваріумі була чистою?

(Акваріум необхідно прикрити, щоб тил не попав у воду. Залишати щілинку, щоб проходило повітря. Сачком потрібно збирати залишки корму. В акваріумі повинні жити молюски: вони також доїдають за рибками корм, а також чистять скляні стінки).

– Як ви дізнаєтеся, що рибкам не вистачає повітря?

(Рибки висовуються із води з відкритим ротом).

– Що потрібно зробити, щоб допомогти рибкам?

(Добавити у воду повітря).

Вихователь: Це можна зробити за допомогою компресора. Ще в акваріумі необхідні рослини: вони виділяють кисень, необхідний для дихання. А ще рослини очищують воду. Вони потрібні і для того, щоб рибки могли заховатися і відпочити. Рослини надають акваріуму гарний вигляд.

– Що ще кладуть на дно акваріуму?

(Пісок, камінці).

– Чи можна без них обійтися?

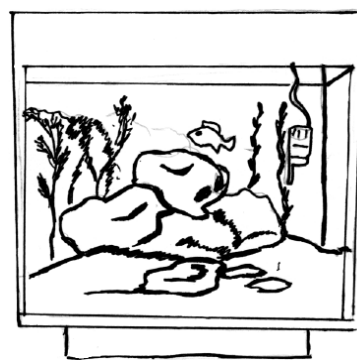
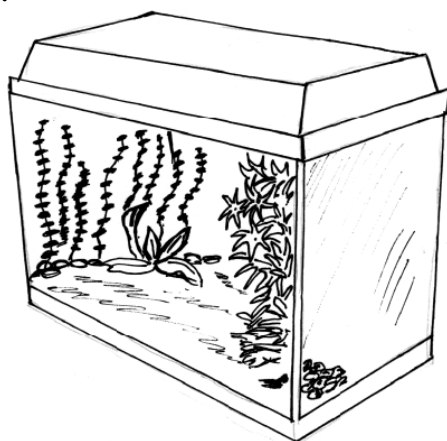
(Ні! В пісок саджають рослини, без нього рослинам нема за що зачепитися, триматися).

Вихователь: А ще необхідно часто дивитись на термометр. Якщо стовпчик опускається нижче червоної позначки, потрібно вмикати обігрівач. Рибки можуть захворіти або загинути, якщо вода буде холодна.

– Чи всі умови, необхідні для життя риб ми назвали, чи про щось забули? (діти говорять, що забули про корм, який потрібний рибкам і складають розповідь про нього за опорними картками)

Частина 2. Заповнимо акваріум водою.

Вихователь: Якої форми можуть бути акваріуми? *(прямокутної, квадратної, кулеобразної).*

Вихователь: Для кулеобразного акваріуму необхідна підставка, тому, що він нестійкий, він може покотитися, а вода вилитися. Правильність наших висновків можна довести так: взяти м'яч або кулю і брусок. Качнемо стіл.

(М'яч і куля покотилися, а брусок залишився на столі).

Вихователь: Про які умови необхідно пам'ятати при виборі матеріалу для акваріума?

(Щоб в акваріум попадало світло, він повинен бути прозорим. Краще зі скла або з прозорої пластмаси).

– А які акваріуми бувають за об'ємом?

(Акваріуми бувають великі, – коли в них поміщається багато води, менші – менше води, найменші – коли води мало).

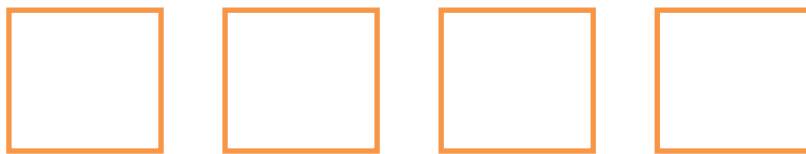
Вихователь: У нас з вами два «акваріуми» (ємкості по 4л.) Як ви гадаєте, що необхідно, щоб заповнити ці ємкості водою?

(Потрібні вода і мірки)

Діти розглядають мірки: відерця (1л. і 0,5 л.).

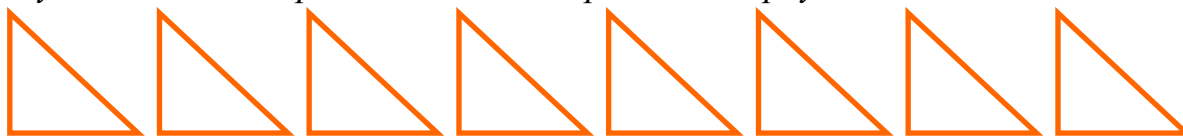
Вихователь: Давайте визначимо, скільки мірних ємкостей (1л.) може поміститися в акваріумі №1.

Дитина відміряє воду: бере її з великого відра великим відерцем. Діти рахують, скільки цих мірок дитина виливає в «акваріум» і відкладають квадрати: виходить стільки квадратів, скільки відерець поміститься в «акваріумі» №1.

Вихователь: А скільки цих мірних ємкостей поміститься в акваріумі №2 (вихователь бере маленьке відерце).

Друга дитина відміряє воду новою міркою, а діти рахують і відкладають трикутники, скільки разів дитина використала мірну ємкість.

Вихователь: Чому цих відерець знадобилося більше, щоб наповнити другий «акваріум». Адже ми наповнювали однакові за величиною ємкості?

(Мірка менше, тому кількість мірок вийшла більше. В першому випадку ми відклали 4 квадрати, а в другому 8 трикутників).

– Чому 8, а не 7? Як дізнатися, що ми виміряли правильно? Правильно, ми полічили кількість мірок?

(Треба порівняти мірки між собою)

Вихователь: Так, треба виміряти більшу мірку маленькою.

Дитина заповнює водою маленьке відерце і переливає воду в більше, наповнює водою відерце ще раз, і переливає її в більше. Діти впевнюються, що в велике відерце вміщується води стільки, скільки в два маленьких.

Вихователь: В скільки разів більша мірка більше від маленької? (В два рази).

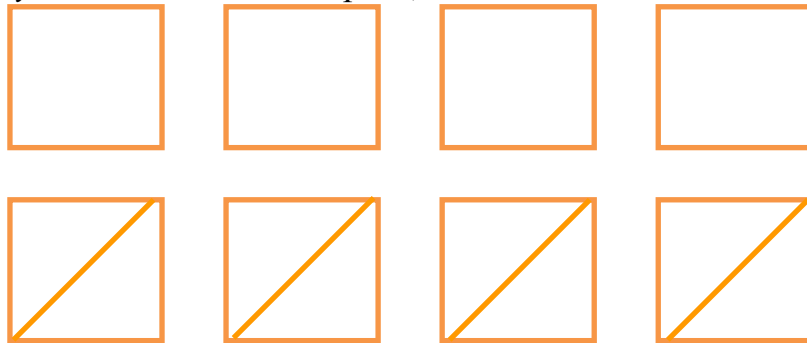
– Як ще ми можемо перевірити, чи правильно ми виконали вимірювання?

(Діти пропонують в своїх моделях замінити квадрат на два трикутника)

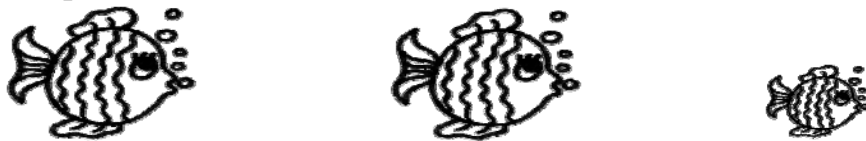
(два трикутника на один квадрат).

Вихователь: Давайте дізнаємося, скільки треба налити води в акваріум, якщо діти вирішили поселити в ньому дві великі рибки і одну маленьку. Відомо, що для однієї великої рибки необхідно 2л. води, а для однієї маленької – 1л. води (Прикріплює на фланелеграфі 2 великих і одну маленьку рибки. Показує літрову банку).

– Хто запише розв’язання цієї задачі?

(Одна дитина за допомогою цифр та знаків «+», «-» викладає рішення задачі, а інші роблять те ж саме за своїми столами).

Дитина за допомогою квадратів і цифр викладає рішення задачі, а діти роблять те ж саме у себе на столах.

$$1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 5$$

$$2 + 2 + 1 = 5$$

$$1 + 2 + 2 = 5$$

(Головне, щоб дитина змогла пояснити своє рішення).

Частина 3. Комбінації рибок

Вихователь: Скільки рибок ми хотіли поселити в акваріумі і яких?

(Три рибки: дві великих і одну маленьку).

– В зоомагазині продається 5 видів рибок: срібний карась, золота рибка, мечоносець, золотий карасик, сомик.

(Діти розглядають графічні моделі рибок, прикріплені на фланелеграфі).

Вихователь: Визначити, яка модель якій риби відповідає.

*Діти за розміром овалів та їхнім кольором визначають, який овал якій рибиці відповідає: сірий великий овал – срібний карась;
червоний великий овал – золота рибка;
жовтий великий овал – золотий карась;
зелений маленький овал – меченосець;
коричневий маленький овал – сомик.*

– На які дві групи можна розділити цих рибок?

(Великі і маленькі).

– Скільки видів великих рибок продавали в зоомагазині?

Скільки видів маленьких рибок продавали?

Вихователь: Давайте визначимо, які набори рибок міг зробити покупець. У вас є набори рибок (овали). Складіть набір із двох великих і однієї маленької рибки і розкажіть про свій вибір сусіду за столом.

Діти складають набори, а вихователь фіксує на фланелеграфі.

Вихователь: Молодці! У вас вийшло вісім різних наборів і всі красиві!

Тепер вийдемо на прогулянку і розповімо друзям із середньої групи про наш акваріум і про рибок, які в ньому поселилися.

Комплексне заняття з математики в старшій групі «Подорож до професора Всезнайки»

Програмовий зміст: розвивати логічне мислення, пам'ять, мовлення, творчу уяву, креативність. Виховувати інтерес до пізнавальної діяльності, бажання розширювати свій кругозір, зацікавленість, взаємодопомогу, бережне відношення до навколишнього середовища. Вчити дітей встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, користуватися нестандартним обладнанням, бачити проблему, будувати гіпотезу, робити узагальнення.

Вправляти у знаходженні закономірностей щодо розміщення предметів у таблицях, будувати предмет за заданим алгоритмом.

Вчити будувати діаграми множин, а також розв'язувати обрану задачу: за множинами, заданими за допомогою діаграм Ейлера-Вена, робити опис елементів множин.

Обладнання:

- блоки Дьенеша (плоский варіант);
- таблиці;
- набір метеликів і квітів з цифрами;
- силуети дерев;
- діаграми Ейлера-Вена;
- набір трубочок для коктейлю;
- чашки з водою, пляшка, губка, ємкість з водою.

Попередня робота.

Словник: професор, лабораторія, обсерваторія.

Знайомство з блоками Дьенеша (плоским варіантом).

Д/і «Класифікація фігур», «Утворення множин».

Будування ланцюжків з фігур.

Хід заняття

Вихователь повідомляє дітей про лист, що надійшов до групи «Сонечко».

«Любі діти, я дізнався, що ви старанно підкорюєте вершини знань. Полюбляєте розгадувати цікаві головоломки, задачі. Запрошую вас відвідати мою лабораторію. Професор Всезнайко»

Вихователь: Яким видом транспорту ми скористаємося? (*літак, потяг, автомобіль*).

– Я пропоную відправитися на чарівному килимі, але його необхідно полагодити.

– Подивіться уважно на розміщення геометричних фігур на килимі. У якому порядку вони розміщені? Викладіть геометричні фігури так, щоб порядок їх розміщення зберігся. Станьте в коло, візьміться дружно за руки, заплющити очі. (*Лунає чарівна музика*)

Вихователь: Ось ми і в лабораторії, але щось не видно професора. Бачу лист.

«Діти, вибачте, але мене терміново викликали в космічну обсерваторію. Доки мене не буде наведіть будь-ласка лад в лабораторії».

Вихователь: Ну, що ж – хутчіш до діла.

Погляньте, які барвисті метелики літають по лабораторії. Необхідно їх зловити і розмістити по квіточках. Розгляньте уважно метеликів. Чим вони відрізняються один від одного? (*На метеликах крапочки, а на квітах – цифри*). Розмістіть метеликів на квітах так, щоб кількість крапок відповідала цифрі на квітах.

Погляньте, які дерева будує професор, на їх гілочках не листочки, а різнокольорові геометричні фігури. Кожне дерево створюється за своїм правилом. Спочатку треба знайти геометричну фігуру, з якої починаються усі гілочки. Потім стежимо за фігурами, на які вказують стрілочки і будемо гілочки дерева.

Вихователь знаходить коробок, в якому є пляшка, губка, трубочки для коктейлю.

Вихователь: Що це може бути? Читає загадку:

Через ніс проходить в груди

І трима зворотній шлях.

Ми не бачим, але люди

його вдихають повсякчас.

(*повітря*)

Вихователь: Кому потрібне повітря? Де його можна побачити? Намагаємося за допомогою дослідів виявити повітря.

Діти проводять досліди з повітрям, використовуючи підготовлене обладнання.

Вихователь: Що ми робили і що у нас вийшло?

– Ми провели дослід з пустими пляшками і виявили, що вони не пусті, а в них є повітря;

– ми взяли трубочки, опустили їх у воду і подмухали в них. Повітря виходить з нас у вигляді бульбашок.

Вихователь: Для чого людині повітря?

– Як повітря потрапляє в наш організм?

– Як можна дізнатися, що в нашому організмі є повітря?

Діти дмухають на долоню.

Фізкультхвилинка

– Скільки крапок буде в колі,

Стільки плеснемо в долоні.

– Скільки квіточок в онуки,

стільки раз підвели руки.

– Нахиліться стільки раз,

Скільки пташечок у нас.

– Скільки книг стоїть вгорі,

Стільки раз присядем ми.

– Скільки покажу кругів,

Стільки зробимо стрибків.

Вихователь: Я помітила, що на моніторі професора зникло зображення. Чи зможемо ми його полагодити? Треба розмістити геометричні фігури так, щоб у середині червоного кола були усі круги, а в середині зеленого – усі сині фігури.

Вихователь: За яким правилом розміщені фігури?

З'являється професор Всезнайко. Він запитує дітей, що їм сподобалося в його лабораторії. Чим вони займалися? Хвалить дітей, дякує за наведений порядок і вручає їм у подарунок зірочки.

Діти сідають на чудо-килим і повертаються до дитячого садочка.

Список використаної літератури

1. Батин М. І. Розвиток логічного мислення дітей на заняттях та у повсякденному житті. Львів: Априорі, 2016. 95с.

2. Білоуско Л. Формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку за допомогою засобів наочності (моделей). *Рідна школа*. 2002. №7. С. 45-48.

3. Гавриш Н. Гра-стратегія як засіб формування творчої особистості. *Дошкільне виховання*. 2004. №1. С. 8-11.

4. Ільченко Л. В. Логіко-математичні ігри як засіб формування мислення старших дошкільників. Київ: Освіта, 2015. 70 с.

5. Коломієць АМ. Математична гармонія природи: кн. для вчителя. Вінниця: ТОВ «Ландо ЛТД», 2007. 235 с.

6. Пехарева С.В., Андрусенко М.П. Розвиваємо увагу й логічне мислення. Харків: Вид. група «Основа». 2007. 112 с.

7. Пілюгіна Е.Г. Сенсорні здібності малюка. Розвиток сприйняття кольору, форми та розміру в дітей від народження до трьох років. Харків: Ранок, 2007. 128 с.

8. Піроженко Т. Життєдіяльність дитини як цікава та змістовна подія. *Дошкільне виховання*. 2006. №9. С.6-9.

9. Плетеницька Л.С. Логіко-математичний розвиток дошкільників. Запоріжжя: ЛПС, 2002. 156, [2] с.

10. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція. Наказ №33 від 12.01.21 р.

https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovooho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

11. Сазонова А.В. Загальнотеоретичні основи природничо-математичної освіти дітей дошкільного віку. Київ. 2010р.

12. Стеценко І. Логіки світу. Розвиток логічного мислення дітей 6-го року життя. Київ, 2004.

Кривошей Тетяна Миколаївна

вихователь закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета»

м. Слов'янськ Донецької області

Логіко-математичний розвиток дітей дошкільного віку за допомогою дидактичного матеріалу «Палички Кюізенера» (досвід роботи)

Рецензент: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти *Алеко Оксана Анатоліївна*

Розвиток у дошкільників узагальнених способів розумової діяльності є важливою основою життєвої компетентності, вміння орієнтуватися в змінному навколишньому світі, пристосовуватися до нових умов життя, продуктивно та гармонійно взаємодіяти з довкіллям. Відповідно до положень освітньої програми «Дитина», за якою працює наш дитячий садок, ми маємо сформувати у вихованців вміння міркувати, орієнтуватися в усьому, що їх оточує, належно оцінювати життєві ситуації, приймати самостійні рішення. З огляду на це, розвиток логічного мислення у дитини є однією з головних складових процесу становлення людини, яка сприяє розумовому, моральному, емоційному розвитку дитини. Саме вміння логічно мислити: одержувати, аналізувати, синтезувати інформацію, зіставляти предмети та явища, робити висновки і пояснювати закономірності – є важливим показником готовності дитини до різноманітної розумової діяльності загалом та математичної зокрема.

Одним із головних засобів логіко-математичного розвитку є дидактична гра. У процесі дидактичної гри діти вчать зосереджуватися, мислити самостійно, розвивається дитяча увага, прагнення до здобуття знань. Захопившись грою, діти пізнають, запам'ятовують нове, орієнтуються в незвичних ситуаціях, поповнюють запас уявлень, понять, розвивають фантазію. Дидактичні ігри підвищують ефективність сприймання дітьми навчального матеріалу, урізноманітнюють навчальну діяльність, вносять в неї елемент цікавості. У дидактичній грі, як формі навчання, взаємодіють дві сторони: навчальна (пізнавальна) та ігрова (цікава). Дидактична мета прихована в ігровому завданні, вона непомітна для дитини, засвоєння матеріалу відбувається непомітно під час ігрових дій. Для того, щоб дидактичні ігри стимулювали всебічну діяльність, задовольняли інтереси дітей, – необхідно підбирати ігри, враховуючи вік дітей, пізнавальний зміст, ступінь складності ігрових завдань та дій.

Враховуючи, що дидактичні ігри є важливим засобом розвитку логічного мислення у дітей, постійно використовую їх у роботі, знайомлюсь з авторськими методиками, підбираю матеріал, виготовляю власні ігри, намагаюсь у процесі навчання дітей реалізувати закладені в них неабиякі здатності мислити логічно та конструктивно.

Кілька років тому познайомилася з книгою Марії Фідлер «Математика вже в дитячому садку», в якій авторка пропонує власний досвід роботи з формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку. М. Фідлер презентувала в цьому посібнику цікаві дидактичні матеріали «Блоки Д'єнеша» і «Палички Кюізенера» [4]. Особливо мене зацікавив і вразив своїми унікальними розвивальними можливостями дидактичний матеріал «Палички Кюізенера», який відрізняється такими особливостями, як -от:

- багатофункціональність;
- широкий віковий діапазон учасників;
- творчий потенціал;
- образність та універсальність;
- простота та доступність.

Палички Кюізенера відповідають особливостям математичних уявлень дошкільників, рівню розвитку дитячого мислення, дозволяють формувати в дитини уявлення про колір та величину, про числову послідовність, про склад числа з одиниць, з двох менших чисел, про відношення «більше-менше», «ліво-право», «довший-коротший», ділити ціле на частини, вимірювати за допомогою умовної мірки, вирішувати приклади на додавання та віднімання, а в початковій школі на множення та ділення. За допомогою паличок можна конструювати, моделювати, малювати, цей дидактичний матеріал допомагає значно ефективніше формувати в дітей необхідні вміння та навички, які дозволяють підготувати мислення до навчання в школі.

Методику роботи з цим дидактичним матеріалом розробив ще у ХІХ ст. бельгійський педагог Джорж Кюізенер. Матеріал складається зі 116 паличок у вигляді призм, які відрізняються за кольором та довжиною. Найменша паличка – куб білого кольору розміром 1x1 см, найбільша паличка жовтогарячого кольору розміром 1x10 см. Чим менше паличка, тим більше їх кількість.

У складі комплекту така кількість паличок за кольором:

- біла – число 1 – 25 шт.;
- рожева – число 2 – 20 шт.;
- блакитна – число 3 – 16 шт.;
- червона – число 4 – 12 шт.;
- жовта – число 5 – 10 шт.;
- фіолетова – число 6 – 9 шт.;
- чорна – число 7 – 8 шт.;
- бордова – число 8 – 7 шт.;
- синя – число 9 – 5 шт.;
- жовтогаряча – число 10 – 4 шт.

Цю гру ще називають «Числа в кольорі». Якщо побудувати ряд від найменшої до найбільшої палички можна побачити, що кожна наступна паличка більше (менше) попередньої на одну умовну мірку – білу паличку. Тобто цей ряд не що інше як натуральний ряд чисел від 1 до 10. Вибір кольору не випадковий і має на меті полегшити працю з комплектом. Палички, які відповідають числам 2, 4, 8 складають червону «родину» і кратні двом; палички, які відповідають числам 3, 6, 9 – утворюють синю «родину» і кратні трьом, палички 5 і 10 відносяться до жовтої «родини» і кратні п'яти. Біла паличка 1 та чорна паличка 7 діляться тільки на себе і тому мають нейтральні кольори. За допомогою цих паличок можна познайомити дітей з різноманітними математичними поняттями: «великий та маленький», «довгий та короткий», «рівний – нерівний», «ціле – частина», «котрий», «жодний», закріпити знання кольорів, засвоїти, що таке кількісний, порядковий, прямий та зворотній рахунок, суміжні числа, склад числа з двох менших, склад числа з одиниць, поділ цілого на частини, об'єднання частин в ціле, вимірювання за допомогою умовної мірки, рішення арифметичних задач на додавання та віднімання.

Використання цього дидактичного матеріалу дозволяє розвивати у дітей уявлення про число на основі рахунку та вимірювання одночасно. Під час вимірювання, порівняння паличок – чисел дитина починає розуміти взаємозв'язок між числами. Вважається, що такий метод навчання числовим відношенням, на відміну від традиційного абстрактного, є найбільш дієвим, ефективним і відповідає наочно-дієвому мисленню дитини. Існує площинний варіант цієї гри, у якому замість об'ємних паличок використовуються смужки, найменша має розмір 2x2 см, а найбільша – 2x20 см.

На початку освоєння дидактичного матеріалу діти сприймають палички як будівельний матеріал; будують чи викладають різноманітні площинні та

об'ємні фігури, знайомлячись із кольором, розміром, опановуючи просторові відношення.

І етап роботи – підготовчий, він включає різноманітні ігри та вправи.

1. Групування паличок (смужок) за різними ознаками (колір, довжина, висота). Застосовуються такі вправи: знайди паличку такого ж кольору, довжини; відбери всі смужки за якоюсь ознакою; відбери з кількості по одній паличці; покажи найкоротшу (найдовшу); порівняй палички за довжиною.

2. Побудова сходинок та пірамід.

Будуючи сходинки та піраміди, діти вивчають особливості паличок і підходять до розуміння послідовної залежності паличок від довжини.

3. Засвоєння відношень за довжиною, масою, об'ємом.

Використовуються різноманітні ігрові завдання: «Я сховала паличку довшу (легшу, більшу) ніж жовта, знайди, яка це паличка?», «Знайди всі палички, які коротші за чорну та довші за червону».

4. Складання килимків та візерунків.

Діти складають килимки та візерунки без правил та за правилами, без зразка і за зразком. Приклади завдань: «Склади квадрат (прямокутник, паркан, візерунок)».

II етап – числовий етап роботи з паличками Кюізенера.

1. Ігрові завдання на розвиток у дітей кількісних уявлень.

Діти навчаються співвідносити колір і число та, навпаки, число та колір. Для цього в кожній вправі закріплюються назва кольорів та числове значення паличок. Приклад: «Покажи смужку 3, якого вона кольору?», «Знайди рожеву смужку, якому числу вона відповідає?» Побудова сходинок: «Поклади блакитну паличку під рожеву, а білу над рожевою. Скільки сходинок у нас стало?», «Яка за рахунком червона смужка?» Діти засвоюють кількісний та порядковий рахунок. Можна рахувати в прямому та зворотному порядку. Діти під час дій з паличками починають розуміти зміст питання: «Яка сходинка більше (менше) ніж попередня? На скільки більше?» Коли діти добре опанують кольори паличок та числа, які вони позначають, їм можна запропонувати побудувати сходинки з будь якого числа вгору чи вниз, визначати, якої сходинки не вистачає. Засвоївши вміння будувати числові сходинки, після багатьох вправ в кількісному та порядковому рахунку діти підходять до розуміння поняття «суміжні числа» та називають їх.

2. Ігрові вправи на засвоєння складу числа з одиниць.

За допомогою білих паличок, що означають число один, можна визначити з кількох одиниць складається та чи інша паличка.

Вправа «Поїзд», – завдання: «Знайди, скільки пасажирів (білих паличок) поміститься у червоному вагоні (жовтому)?»

Вправа «Багатоповерховий будинок», завдання: «Порахуй за допомогою білих паличок скільки поверхів має фіолетовий (синій) будинок?»

3. Ігрові вправи на визначення складу числа з двох менших.

Дітям пропонується будинок-схема будь якого числа, його потужність дорівнює довжині палички, а висота дорівнює кількості варіантів складу з двох менших паличок довжини палички, склад якої визначається. Надається завдання: «Заселити мешканців (паличок) у будиночок так, щоб на кожному поверсі поруч жили тільки два сусіда і варіанти їх розташування не повторювалися». Наприклад, червона паличка 4 складається з двох паличок – білої 1 та жовтої 3, двох рожевих паличок 2, з блакитної палички три та білої один.

4. Рішення прикладів на додавання та віднімання.

Вирішуючи приклад на додавання: «До двох додати три», діти викладають поруч горизонтально рожеву паличку 2 та блакитну, що означає число 3, а під ними підбирають паличку, яка за довжиною така ж сама як палички рожева та блакитна разом, і це буде паличка 5. Якщо це приклад на віднімання і потрібно знайти різницю: «Від семи відняти чотири», то необхідно покласти горизонтально чорну паличку сім, під нею покласти червону паличку чотири, вирівнявши їх лівий край. Паличка, яка разом за довжиною з червоною паличкою будуть дорівнювати довжині чорної палички і є різницею, і це блакитна паличка 3.

5. Палички Кюізенера в якості умовної мірки.

Під час вимірювання об'єкту умовною міркою діти використовують в якості умовної мірки палички Кюізенера різної довжини і підходять до розуміння того, що чим довша паличка, тим менше разів вона вміщується в об'єкті, який вимірюється.

Після детального вивчення інформації, пов'язаної з вищезазначеним дидактичним матеріалом, ми вирішили використовувати палички Кюізенера у роботі з дітьми. Придбали декілька наборів паличок, розмістили їх в куточку пізнавальної діяльності. Для проведення фронтальних занять виготовили площинний варіант паличок Кюізенера у вигляді смужок такого ж кольору, як в оригіналі, але вдвічі більші за розміром; також виготовили картки з цифрами, картки з довільним та лінійним розташуванням елементів множини (крапок) та демонстраційний матеріал для магнітної дошки.

До виготовлення кольорових смужок були залучені батьки, які були ознайомлені з цим цікавим дидактичним матеріалом і його розвивальними можливостями. Батьки допомогли роздрукувати ілюстровані альбоми для роботи з паличками Кюізенера.

1. «Чарівні доріжки» – комплект для дітей 2-3 років.
2. «Дім із дзвіночками» – комплект для дітей 3-4 років.
3. «На золотому ганку сиділи» – комплект для дітей 4-5 років.
4. «Лавка посуду» – комплект для дітей 5-6 років.

Чітко були визначені конкретні завдання, які ми планували вирішувати в роботі з дошкільниками, використовуючи палички Кюізенера.

1. Формування уявлень про сенсорні еталони (колір, розмір, форма, величина).
2. Формування дочислових та кількісних математичних уявлень.

3. Формування уявлень про склад числа з одиниць та двох менших чисел.
4. Засвоєння математичних дій складання та віднімання.
5. Розвиток уміння розв'язувати логічні завдання на основі зорового сприйняття інформації.
6. Формування стилю партнерських відносин.

Було розроблено низку вправ та ігор, які можна застосовувати на заняттях та під час індивідуальної і самостійної діяльності дітей. Завдання потрібно надавати в певному порядку, важливо не поспішати з ускладненням завдань, якщо дитина погано засвоїла матеріал.

Почали працювати з паличками з дітьми трьох років. Досвід показав, що малюки, граючись з паличками, швидше навчаються орієнтуватися на площині і в просторі, легше засвоюють назви кольорів і їх відтінків, геометричні фігури та їх розмір, знайомляться з поняттями «високий» – «низький», «широкий» – «вузький», «довгий» – «короткий». В ігрових вправах з паличками вчать співвідносити колір та число, число та колір. Поступово діти від простої маніпуляції і гри з паличками («малювання», конструювання) переходять до математичного етапу дій з паличками: наочно засвоюють склад числа з одиниць, склад числа з двох менших, прямий і зворотній, кількісний і порядковий рахунок. Діти вчать використовувати палички як умовну мірку і

опановують взаємозв'язок між розміром палички і кількістю умовних мірок, що вміщуються в об'єкті, який вимірюється. У процесі роботи з паличками Кюізенера в дітей розвивається не тільки логічне мислення, а й художні здібності, здатність до конструювання та моделювання, розв'язування арифметичних прикладів перетворюється на цікаву гру.

Діагностування рівня знань дітей наприкінці старшої групи показало високий рівень знань із математики у більшості дітей. Спілкуючись з батьками випускників, дізналися, що діти не мають труднощів у навчанні. За відгуками вчителів наших вихованців діти мають добру базу знань для успішного навчання, виявляють творчий підхід під час отримання знань, активні на уроках.

Для популяризації паличок Кюізенера були проведені відкриті математичні заняття з дітьми молодшої та старшої групи з використанням паличок Кюізенера, проведено майстер-клас для молодих спеціалістів (листопад 2016 р.) Брала участь у Всеукраїнській науково-практичній конференції «Перспективні напрями сучасної науки та освіти» на базі педагогічного факультету ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ, травень 2018р.), де познайомила учасників конференції з власним досвідом роботи з паличками Кюізенера. Представила наочний матеріал для ігор та завдань із паличками Кюізенера на обласній виставці «Барвистий світ» (м. Дружківка, 27.09.2019), яка була присвячена Дню дошкілля. Відеоролик «Граючись, розвиваємось. Палички Кюізенера» було розміщено на сайті ІІПО Донецької області на платформі он-лайн-школи дошкільної освіти «Дошколярик – он-лайн» (квітень 2020).

Наводжу декілька авторських розробок: конспектів дидактичних ігор та занять, а також фрагмент пізнавально-розвивальної діяльності дітей.

Математична гра «Будуємо майданчик разом»

Мета: вчити дітей орієнтуватися на площині, співвідносити величину кольорових смужок з розміром деталей схеми, розвивати здібності моделювати, координацію рухів, уяву.

Матеріал: план-схема дитячого майданчика, кольорові смужки (аналог паличок Кюізенера), фігурки малишариків.

Хід гри

Запропонувати дітям викласти за допомогою паличок Кюізенера або смужок (площинного варіанту гри) за схематичним зображеннями об'єкти дитячого майданчику (гойдалку, пісочницю, дробинку, будиночок, карусель, лавочку). Залежно від складності схеми мають бути в кольорі або чорно-білі. В якості супроводу до гри використовується вірш А. Костецького «Ходімо на наш майданчик!».

Математична гра «Веселі сходинки та пірамідки»

Мета: за допомогою смужок «Кольорові числа» вчити дітей порівнювати палички (смужки) за величиною, дати розуміння, що кожна наступна паличка (смужка) більше (менше) попередньої на одну умовну міру, знайомити з послідовністю чисел натурального ряду.

Матеріал: палички Кюізенера (смужки «Кольорові числа»).

Хід гри

Запропонувати дітям викладати палички або смужки, розташовуючи їх горизонтально (від найбільшої до найменшої) чи вертикально (від найменшої до найбільшої). Під час будови можна закріплювати знання дітей кольорів паличок, їх розташування відносно одна одної, знаходити палички за певними умовами, рахувати палички за допомогою кількісного та порядкового рахунку тощо. Звертати увагу дітей, що кожна наступна паличка менше чи більше попередньої на одну умовну одиницю (білу паличку, що означає число один).

Математична гра «Склад числа – легко, нескладно»

Мета: познайомити за допомогою смужок «Кольорові числа» зі складом числа з двох менших, вчити співвідносити смужки між собою за розміром, розвивати просторову уяву, дрібну моторику рук, увагу.

Матеріал: схеми – будиночки числа, смужки «Кольорові числа».

Хід гри

Дати дітям завдання заселити палички (смужки) в будиночки так, щоб на кожному поверсі розташувалися лише по дві палички (смужки) рівні разом за довжиною довжині будинку та цілої палички, що означає число (номер будинку), і щоб варіанти паличок «сусідів» не повторювались. Потім з'ясувати, які палички (смужки) в парі складають те чи інше число.

Математична гра «Рішення прикладів за допомогою паличок Кюізенера»

Мета: за допомогою паличок Кюізенера (смужок «Кольорові числа») допомогти дітям оволодіти арифметичними діями складання та віднімання, розвивати логічне мислення, уяву.

Матеріал: картки цифр від 1 до 10, арифметичні знаки +, -, =, палички Кюізенера (смужки «Кольорові числа»).

Хід гри

Запропонувати дітям розв'язати приклад на додавання: підібрати палички, що означають числа доданків, покласти їх щільно разом, і підібрати паличку, яка за довжиною така ж сама, як дві палички разом. Ця паличка і буде результатом суми. Визначити, яке число вона означає.

Конспект заняття логіко-математичного спрямування для дітей старшого дошкільного віку

Тема: «Подорож до кондитерської фабрики»

Мета: закріпити знання дітей про утворення числа з двох менших чисел, вміння складати фігури за схемою за допомогою паличок Кюізенера; продовжувати вчити утворювати дві множини, які мають загальних членів, використовуючи блоки Дьенеша; вправляти в орієнтуванні у просторі та на площині за допомогою схем; познайомити з професією кондитер. Розвивати кмітливість, окомір, дрібну моторику рук; виховувати інтерес до професії, бажання вчитися та працювати.

Матеріал:

демонстраційний: велика цукерка, фартух та ковпак кондитера, набір цифр, чотири (шість) великих кілець з картону, картки з умовними позначками кольору, форми для блоків Дьенеша, карти групової кімнати, кошик, мішечки з цукерками.

роздавальний: палички та смужки Кюізенера, блоки Дьенеша, індивідуальні картки, схеми цукерки «Півник на паличці».

Хід заняття

До дітей приходить запрошення до кондитерської фабрики у вигляді великої цукерки.

Вихователь: «Діти, мабуть, ви всі ви любляете цукерки? А чи знаєте, де їх виготовляють? Так, на кондитерській фабриці. Там працюють люди, професія яких називається кондитер. Мабуть, цікаво опинитися на фабриці, де виготовляють цукерки, солодощі. Бажаєте там побувати? У великій цукерці заховані чарівні слова. Скажемо: «Крекер-брекер посміхнись, коло себе повернись, на чарівній кондитерській фабриці опинись!»

Вихователь одягає ковпак та фартух кондитера, запрошує дітей до столів, де розкладені індивідуальні розліновані картки та палички Кюізенера.

Вихователь: «Ми опинилися в цеху, де складають «цукерки» – палички у певному порядку в коробочки. Замість коробочок у нас такі розліновані картки, а ось «цукерки» (палички Кюізенера), вони нам знайомі, ми звемо їх палички Кюізенера або «кольорові числа». Необхідно їх викласти на ці картки. Спочатку треба вибрати найбільшу паличку-цукерку і покласти на верхню смужку картки. А на інші смужки покласти по дві палички-цукерки, які разом за довжиною такі ж самі, як найбільша паличка-цукерка. Варто заповнити всю картку і варіанти з двох цукерок не повинні повторюватися.

Після виконання завдання вихователь запитує, яке число означає велика паличка-цукерка (число 6), пропонує назвати склад числа шість з двох менших чисел, викласти на дошці склад числа за допомогою цифр.

Вихователь запрошує до іншого цеху, де прикрашають торти. На столах знаходяться «торти» у вигляді перехрещених кілець різних кольорів та «прикрас» – блоків Дьенеша.

Вихователь пропонує дітям поділитися на групи, підійти до столів та прикрасити «торти», дотримуючись умов, які вказані на карках-схемах, а саме, фігури якого кольору, розміру, форми чи товщини потрібно класти в певне кільце. Після виконання завдання діти з вихователем аналізують, чи правильно «прикрасили торти» і виконали умови, аргументують, чому саме ті чи інші блоки поклали в спільну частину двох кілець.

Вихователь пропонує дітям активно перепочити.

Фізхвилинка:

На роботі всі втомились,

Адже добре потрудились.

Тож давайте для розрядки

Зробим кілька вправ зарядки.

Раз – підняли руки вгору,
Два – нагнулися додолу,
Три – повернулись вправо, вліво,
На чотири всі присіли,
Похитали головою,
Ще й потупали ногою.
Цукерочку за щічку поклали,
Біля столів веселі стали.

На столах розкладені смужки або палички Кюізенера, листи-схеми для них.

Вихователь: «Діти, а тепер ми опинилися в іншому цеху, де конструюють цукерки. Пропоную вам викласти цукерку півника на паличці. Щоб цукерка була певної форми та розміру, треба уважно роздивитися схему, підібрати необхідні за розміром смужки (палички) і викласти цукерку «Півник на паличці». Діти виконують завдання.

Вихователь: «Любі малята, ви дуже добре попрацювали на чарівній кондитерській фабриці та, звісно, маєте отримати винагороду». Бере кошик, але цукерок в ньому немає, а тільки лист-схема групової кімнати. «Чаклун Шоколад мабуть вирішив пограти з нами і заховав цукерки., а залишив лише карту нашої групи з позначками, де заховані цукерки». Діти вивчають карту групової кімнати, визначають місця, де заховані солодоші та знаходять їх.

Фрагмент пізнавально-розвивальної діяльності дітей молодшого дошкільного віку

Мета:

навчальна – вчити встановлювати відповідність за кольором, формувати уявлення про величину, закріплювати знання про кольори, вміння орієнтуватися у просторі;

розвивальна – розвивати мовлення, комунікативні здібності, мислення, пам'ять;

виховна – виховувати активність, самостійність, доброзичливість.

Активний словник: довга, пряма, круг, поруч, великій, маленький.

Організація життєдіяльності з урахуванням освітніх ліній:

«Особистість дитини» – формувати оздоровчі навички, навички безпечної поведінки.

«Дитина в соціумі» – формувати вміння поєднувати зусилля для досягнення спільного результату, сприяти активізації емоційного розвантаження.

«Дитина в природному довкіллі» – розвивати емоційно-ціннісне ставлення до природи.

«Дитина в світі культури» – знайомити дітей зі світом казки, розвивати вміння самостійно складати казкові історії.

«Гра дитини» – виховувати стійкий інтерес до пізнання довкілля, спонукати до прояву творчості в процесі діяльності.

«Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» – вчити дітей орієнтуватися в характерних ознаках предметів (різнокольорові палички).

«Мовлення дитини» – виховувати інтерес та позитивне ставлення до української мови.

Обладнання й матеріали: палички Кюізенера, різнокольорові смужки – аналог паличок Кюізенера, листи-схеми для складання казки, план-схема ігрового майданчика, фігурки малишариків, запис мелодії з мультфільму, пісня «Зла хмарка».

Попередня робота: ігрові вправи з паличками Кюізенера та різнокольоровими смужками.

Хід заняття

На столах у дітей листи-схеми із зображенням доріжки, хмарки, сонечка; тарілочки з паличками Кюізенера.

Звучить музика з мультфільму «Малишарики».

Вихователь: Діти, чи впізнали ви, з якого мультфільму ця музика? Так, з мультфільму про малишариків. Вони такі милі і кумедні, чимось схожі на вас, малята, от би з ними нам разом пограти. (Стук у двері).

Вихователь: Хто там?

– Це ми – малишарики. Доброго ранку, малята!

Вихователь: Доброго ранку, заходьте будь ласка. Давайте разом грати, казочку складати, а допоможуть нам в цьому чарівні різнокольорові палички. (Вихователь роздає дітям малишариків).

Вихователь: Жили собі були малишарики: Ньюша, Пандочка, Бараш, Крош, Їжачок. Пішли вони гуляти по прямій, дооовгій доріжці чорного кольору. Давайте виберемо чорні палички і викладемо довгу пряму доріжку. Як подобається малишарикам гуляти по вашим прямим, довгим доріжкам. Раптом з'явилась дощова хмаринка і пішов невеличкий дощик. Крапельки були маленькі. Знайдіть маленькі блакитні палички, це будуть маленькі крапельки і покладіть їх під хмаринкою. А дощик не вщухає – крапельки стали ще більшими. Знайдіть і покладіть під хмаркою великі сині палички, це будуть великі краплини. Злякалися малишарики, під чим їм схватися? Може ви, малята, підкажете, що робити. Давайте наші долоньки стануть парасолькою, заховаємо під ними малюків. Дощик закінчився і вийшло тепле, жовте сонечко та зігріло малишариків своїми теплими промінцями. Знайдіть жовті палички і покладіть коло сонечка. І так радісно стало малюкам, що вони затанцювали та заспівали. Ось така цікава казочка у нас вийшла. Давайте і ми затанцюємо і заспіваємо. (Танок «Зла хмаринка»).

Які ви молоді, малята. А загадки ви відгадувати вмієте? Це загадка про місце, де малишарики люблять гратися. (Загадка про ігровий майданчик). Де ж нам взяти ігровий майданчик? Ми їх будемо викладати за допомогою ось таких різнокольорових смужок. Ось такий план майданчика у нас є, його почали будувати малишарики, але їм потрібна ваша допомога. Подивіться, на що схожі ці фігури: це гойдалка, це гірка, а це сходинок... Треба брати смужки відповідного кольору та розміру та викладати по намальованому. Ну що ж, до

роботи. (Діти викладають фігури за схемами). Як добре у нас вийшло, давайте пограємо на нашому ігровому майданчику з малишариками. (Діти грають з ігровим майданчиком, який виклали).

– Добре ми пограли,але малишарикам вже час повертатися додому. Бувайте малі!

– Діти ,чим цікавим ми займалися сьогодні? Складали казку про малишариків, танцювали, будували ігровий майданчик. Вам сподобалось?

Підсумовуючи, хочу зазначити, що палички Кюізенера простий та доступний для дітей ігровий та навчальний матеріал. Його універсальна методика не тільки навчає дітей математиці та знайомить з абстрактними математичними поняттями, а й має додатковий широкий позитивний вплив на дитину: розвиває пізнавальні процеси, творчість, фантазію, конструкторські здібності, дрібну моторику рук, просторове сприйняття; виховує у дітей наполегливість, силу волі, дисциплінованість, позитивно впливає на їх саморозвиток і самовираження. Використання цього дидактичного матеріалу значно підвищує рівень логіко-математичного розвитку дошкільників; на власному досвіді ми пересвідчилися у його ефективності та радимо всім зацікавленим особам: педагогам і батькам використовувати його унікальні розвивальні можливості у вихованні дітей.

Список використаної літератури

1. Комарова Л. Д. Как работать с палочками Кюизенера? Игры и упражнения по обучению математике детей 5-7 лет. Москва: Изд. ГНОМ и Д, 2008. 64 с.
2. Криворучко Т. Логіко-математичні ігри. *Дошкільне виховання*. 2007. №2. С.10-12.
3. Мамон В. Г. Розвиток логіко-математичної компетентності дошкільників за допомогою паличок Кюизенера та блоків Д'єнша. *Дошкільний навчальний заклад*. 2009. № 3. С. 21-27.
4. Фидлер М. Математика уже в детском саду. Москва: Просвещение, 1981. 159 с.
5. Нікітченко С. Вивчаємо математику з паличками Кюизенера. *Дошкільне виховання*. 2012. №12. С. 3-8.

Обуховська Ірина Василівна

вихователь закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета»
м. Слов'янськ Донецької області

**Розвиток логіко-математичних здібностей засобами
використання дидактичних ігор та завдань**

Рецензент: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти *Алеко Оксана Анатоліївна*

Актуальність проблеми

Ефективність освітньо-виховного процесу слід оцінювати за якісними змінами в пізнавальній діяльності дитини. Головним є не обсяг набутих дитиною знань, а поєднання їх з особистісними якостями, трансформування їх у практичну діяльність. Завдання дорослого – створити дитині такі умови, де б вона займала позицію активної діючої суб'єкта діяльності. Йдеться не лише про послідовний процес пізнання від простого до складного, від близького до більш далекого, а й про створення ситуацій, які б стимулювали пізнавально-пошукову діяльність дітей, розвивали вміння розмірковувати, з'ясовувати суперечності, висловлювати передбачення, формулювати рішення, відстоювати свої судження.

Для формування логіко-математичної компетентності дитини важливо створити такі умови, за яких дорослий може допомогти їй розкрити свій власний потенціал, навчити самостійно діяти і пізнавати світ. Причому розумне дозування його участі в цьому процесі, перевага опосередкованого впливу над безпосереднім є передумовами формування почуття власної гідності та незалежності, зростання впевненості у своїх силах.

У процесі формування логічного мислення дітей, на мою думку, найважливіше навчити дитину самостійно робити висновки та знаходити рішення, викладати свої думки зрозуміло для оточуючих, вміти довести свою точку зору і переконати в її правильності, знаходити правильні шляхи виправлення своїх помилок, відстоювати свою позицію.

Розвинуте логічне мислення у дітей відіграє важливу роль у становленні особистості і для досягнення успіху в майбутньому.

Дітей слід навчити не тільки вимірювати, обчислювати, розрізняти геометричні фігури, орієнтуватися в просторі, часі, а й вчити логічно мислити, розвивати творчі здібності, пізнавальні інтереси. Кожного дня дитина має вчитися міркувати, аналізувати різні факти, зіставляти і порівнювати їх, ставити питання і намагатися самостійно шукати відповіді на них.

Одним із важливих завдань дошкільної освіти є створення таких умов у навчанні, які б сприяли розвитку дитини, розкривали її творчий потенціал. Інтелектуальний розвиток дитини навряд чи є можливим без самостійного мислення дитини. Діти з добре розвиненим логічним мисленням швидше запам'ятовують матеріал, більш упевнені в своїх силах, легше адаптуються до нових умов.

В освітньому процесі закладу дошкільної освіти широко застосовуються дидактичні логіко-математичні ігри, які розглядаються науковцями як певна система з поступовим ускладненням завдань. У цих іграх моделюються такі логічні, математичні конструкції, розв'язуються такі задачі, які сприяють прискоренню формування і розвитку в дітей простих логічних структур мислення і математичних уявлень.

Логіко-математичні дидактичні ігри мають значний розвивальний ефект у підвищенні пізнавальної активності та розвитку пізнавальних процесів дошкільників; дидактична гра робить процес навчання цікавим, допомагає створити бадьорий настрій, забезпечує дитині психологічний комфорт, дає можливість практично засвоїти знання, сприяє формуванню не тільки логіко-математичної компетентності, а й становленню її життєвої компетенції.

Серед розмаїття сучасних ігор ефективними залишаються розвивальні ігри Б. Нікітіна, які за більш ніж піввікову історію свого існування не втратили ні актуальності, ні затребуваності. «Кубики Нікітіна» сприяють розвитку кмітливості, логіки, просторової уяви, математичних, конструкторських та інших здібностей, прийомів мислення. Головне в цих іграх – творчість: виконуючи різні завдання, дитина робить безліч відкриттів і привчається до самостійного, творчого мислення.

Мета роботи: забезпечення розвитку дітей, задоволення потреб та інтересів кожної дитини, запитів сім'ї і суспільства шляхом створення ефективного освітнього середовища для формування оптимального рівня компетентності дошкільнят.

Завдання:

- розвиток у дітей логіко-математичних уявлень, засвоєння знань за допомогою логічних прийомів;
- розвиток математичних властивостей і відносин: обстеження, зіставлення, групування, впорядкування;
- освоєння дітьми експериментально-дослідницьких способів пізнання математичного змісту;
- розвиток у дітей логічних способів пізнання математичних відносин та властивостей: аналіз, заперечення, порівняння, узагальнення, класифікація, серіація;
- оволодіння дітьми математичними способами пізнання дійсності: рахунок, вимірювання, найпростіші обчислення, прагнення до пошуку нестандартних рішень завдань;
- виховання самостійності, відповідальності, наполегливості в подоланні труднощів, умінь самоконтролю і самооцінки.

Система заходів, спрямованих на розв'язання проблеми:

- доповіді, виступи;
- розробка та проведення відкритих занять;
- вивчення методичної літератури;
- систематично ознайомлюватися з психолого-педагогічною та фаховою методичною літературою, збирати відповідну інформацію;
- вивчати досвід колег, відвідувати їх заняття;
- поглиблено працювати над темою;
- брати участь у різних формах методичної роботи;
- активізувати пошукову діяльність.

Очікувані результати

1. Підвищення професійної компетентності, творчого потенціалу.
2. Використання набутого досвіду на практиці.
3. Позитивна динаміка якості освіти.
4. Розширення світогляду та поглиблення педагогічної, психологічної та виховної компетенції батьків.

Результат розвитку дітей:

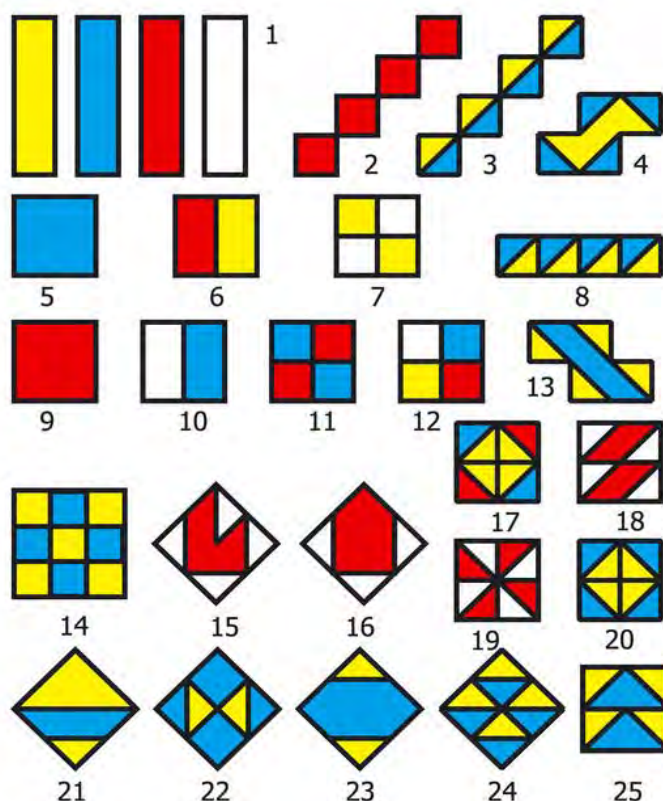
За допомогою дидактичних ігор і завдань діти навчилися самостійно мислити, застосовувати отримані знання в практичній діяльності. Більшість ігор ставили перед дітьми завдання раціонального використання наявних знань у розумових операціях, а саме :

- знаходили характерні ознаки в предметах і явищах навколишнього світу;
- порівнювали, групували, класифікували предмети за певними ознаками, робили правильні висновки;
- дозволили досить повно розкрити індивідуальні особливості і здібності кожної дитини.

У роботі з дітьми особливе місце займає гра «Склади візерунок» Б. Нікітіна. За допомогою батьків ми власноруч виготовили 13 наборів із 16 кубиків.

Як грати в гру «Склади візерунок»?

Методика Нікітіна «Склади візерунок» підходить діткам від 2 років. Кубики Нікітіна можна використовувати як конструктор для будівництва веж. Але найцікавіший варіант гри з дерев'яними різнокольоровими кубиками – це

складати візерунки за схемами. Спочатку даємо дитині 4 кольорових дерев'яних кубиків і просимо викласти доріжку червоного кольору, потім доріжку білого кольору. Потім з цих же кубиків просимо скласти візерунок

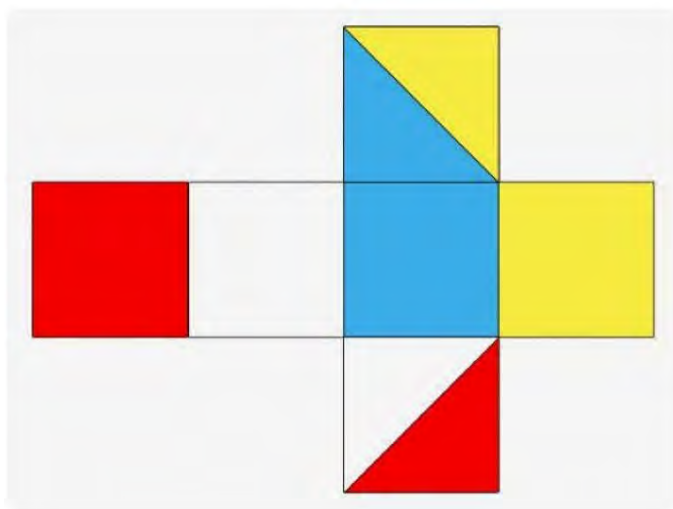

«парканчик» зі сторонами, профарбованими двома кольорами. Потім дитина буде візерунки «драбинки». В інструкції до кубиків «Склади візерунок» є схеми будиночків, тварин, цифр і букв. За допомогою різної кількості кубиків різних кольорів і форм забарвлення спробуйте навчити малюків складати яскраві візерунки, абстрактні композиції та добре знайомі предмети.

Попросіть їх розсортувати кубики за кольорами або узорами, а після побудувати якусь конструкцію. Завдання можна ускладнювати, вибираючи певний малюнок, додаючи кількість кубиків і кольорів. Після того, як малюк складе візерунок, він може замалювати його в альбомі, щоб потім повторити. Таким чином, з часом, ви створите власний додаток до гри. Не забувайте хвалити дитину після кожного вдало виконаного завдання, щоб прищепити у нього любов до ігор.

Гра «Склади візерунок» складається з 16 однакових кубиків (ребро 4x4 см). Усі 6 граней пофарбовані по-різному в 4 кольори. Це дозволяє складати з них 1-, 2-, 3-, і навіть 4-х – кольорові візерунки у величезній кількості варіантів. Ця гра призначена для розвитку пам'яті, уважності, логічного і творчого мислення, фантазії, посидючості, зорового сприйняття. Ця гра вчить аналізувати, комбінувати кольори і фігури. Кубики «Склади візерунок» розраховані на самостійну роботу дитини або з допомогою вихователя.

Інтелектуальні ігри Нікітіних:

- дають змогу планувати заняття за принципом від простого до складного;

- стимулюють розвиток творчих здібностей із раннього дитинства;

- формують умови для випереджувального розвитку здібностей;

- створюють атмосферу вільної і радісної творчості;

- формують уміння стримуватися, не заважати дитині самостійно думати і приймати рішення.

Відео урок «Знайомство з кубиками Нікітіна»

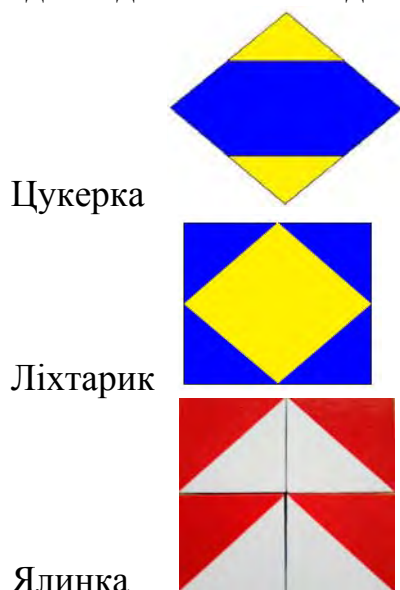
Вихователь: Добрий день, малята. Сьогодні я хочу вас познайомити з дуже цікавою грою – кубиками Нікітіна.

Але якщо їх у вас не має вдома, то ми можемо виготовити їх власноруч. Для цього нам знадобляться звичайні кубики, ножиці, самоклейка – жовтого, синього, червоного та білого кольорів.

Ось за такою схемою їх можна виготовити.

Сьогодні ми будемо з вами робити найпростіші схеми вони називаються – доріжки. Вони складаються з 4 кубиків (по вертикалі або діагоналі) однакового кольору – жовтого, білого, червоного та синього кольорів. А тепер ми можемо з кольорових доріжок викласти квадрати – поставити кубики з «доріжки» один на одного. Так ми отримуємо квадрат одного кольору, але якщо розвернути квадрат то він буде вже іншого кольору. За допомогою кубиків жовтого та синього кольорів можна викласти прапор України.

Після вивчення та закріплення викладання найпростіших схем ми переходимо до більш складних схем, але все ще з 4 кольорів.

Ось ми і навчилися викладати схеми із 4 кубиків.

Конспект заняття з використанням кубиків Нікітіна

«Склади візерунок»

«Наталка в гостях у Матінки Природи»

Мета: розширити знання дітей про пори року, сформувати чітке уявлення про їх послідовність;

– розвивати в дітей увагу, творчі здібності, уяву та логічне мислення; продовжувати вчити складати узори з 4 кубиків за схемою; закріпити порядкову лічбу в межах 5 та закріпити назви геометричних фігур, із яких складається візерунок;

– спонукати дітей милуватися характерними особливостями кожної пори року.

Збагачення словника дітей новими словами – засніжена ялинка, листопад, нектар.

Матеріал: схематичне зображення природних явищ в різні пори року, лялька Наталка, чарівні палички – жовтого, червоного, білого та зеленого

кольорів, кубики Никітіна «Склади візерунок», схеми СВ (для кожної дитини), магнітофон із записом голосу ляльки Наталки.

Хід заняття

Заходить вихователь в ролі Матінки Природи і запрошує дітей в коло.

Вихователь: Добрий день, малята. Я, сьогодні, Матінка Природа.

Сьогодні зранку чудова, сонячна, погода і я вирішила прийти до вас у гості.

Я – чарівниця, володію усіма порами року. Ось послухайте віршик.

Придумала мати дочкам імена,

Ось Літо і Осінь, Зима і Весна.

Приходить Весна – зеленіють ліси,

Пташині повсюди дзвенять голоси.

Вихователь демонструє зелену «чарівну» паличку.

А Літо прийшло – все під сонцем квітне,

І стиглі ягоди просяться в рот.

Вихователь демонструє червону «чарівну» паличку.

Нам щедра Осінь приносить плоди,

Дають врожаї поля і сади.

Вихователь демонструє жовту «чарівну» паличку.

Зима засипає снігами поля.

Взимку відпочиває і дримає земля.

Вихователь демонструє білу «чарівну» паличку.

(А. Кузнєцова)

Вихователь: Одного разу до мого дому заглянула дуже допитлива дівчинка Наталка. Вона була здивована коли побачила різнокольорові «чарівні» палички та вирішила пограти з ними. Коли вона доторкнулась до зеленої палички, то вона перетворилась на молоду травичку, яка тільки з'явилась з-під снігу. А коли, малята, з'являється перша трава?

– Правильно, весною! Наталка милувалась травною, і її ставало все більше і більше. Діти, а ми зможемо допомогти Наталці загородити парканом травичку? Давайте сядемо на свої місця і викладемо візерунок «парканчик» по схемі яка лежить перед вами (діти викладають візерунок, Наталка дивиться та хвалить дітей).

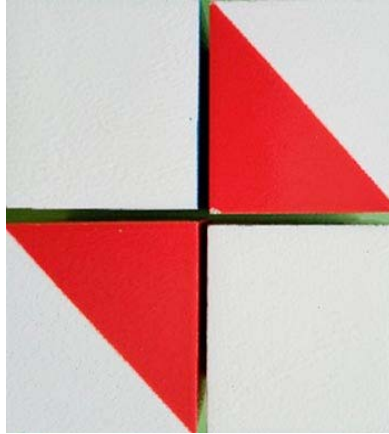
Лялька Наталка (аудіо запис): Ой, які помічники у Матінки Природи! Такий чудовий парканчик для зеленої травички побудували.

Вихователь: Діти, подивіться на свій візерунок і скажіть з яких геометричних фігур він складається? Якого кольору фігури? Скільки синіх трикутників? А жовтих?

Вихователь: Молодці, малята, як красиво стало навкруги! І Наталка вирішила доторкнутись до червоної палички. Як тільки вона це зробила, то

відразу перетворилась на метелика. Навколо стало так спекотно. Як ви гадаєте, яка пора наступила? Що метелики роблять влітку? Яку користь приносять?

– Молодці, так вони збирають нектар, запилюють квіти. Давайте разом скажемо – нектар. А коли влітку розквітає багато квітів, то прилітає багато метеликів. Давайте всі разом складемо метелика за схемою.

(Діти перекладають візерунок «парканчик» у візерунок «метелик» за схемою).

Лялька Наталка намагається спіймати метеликів і, закрутившись, відходить від столів.

Матінка Природа: Наталка, не можна ловити метеликів, вони приносять користь. Діти, чому не можна ловити метеликів?

– Молодці, діти, природу потрібно любити та оберігати.

Жодного метелика Наталка не спіймала і вирішила відпочити.

Діти, виходьте в коло. Як квіточки ростуть покажіть і метеликів покличте!

Фізкультхвилинка

(імітація рухів за рядками вірша Н. Забіли)

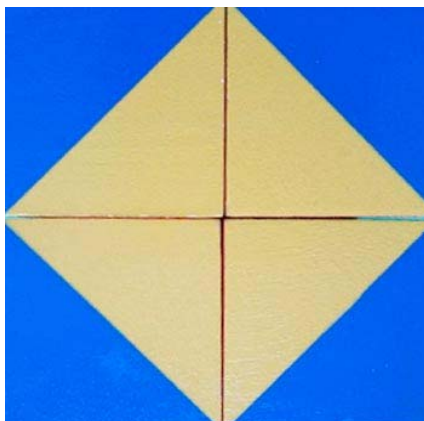
Я біжу, біжу по гаю,
Я метелика впіймаю,
А метелик не схотів,
Геть від мене полетів.
Полетів він на лужок,
Заховався між квіток...
Я іду, іду, іду,
Метелика не знайду.

Відпочила Наталка і пригадала, що в Матінки Природи є ще чарівні палички. Тільки вона торкнулась жовтої палички, як та перетворилась на жовтий листочок. Стало холодніше, листя на деревах також пожовтіло і на землю тихо полетіло. Як ви гадаєте, яка пора року наступила?

–Так, малята, прийшла осінь золота, її ще називають – золота пора. Наталка дивиться на листочок і мріє, щоб вся земля стала золота. Діти, а ви як гадаєте, як називається явище природи, коли з дерев листя облітає?

–Правильно, листопад. Давайте всі разом скажемо – листопад. Давайте виконаємо бажання Наталки і зробимо листопад. Сідайте на свої місця.

(Діти сідають на свої місця і перекладають візерунок «метелик» у візерунок «листочок»)

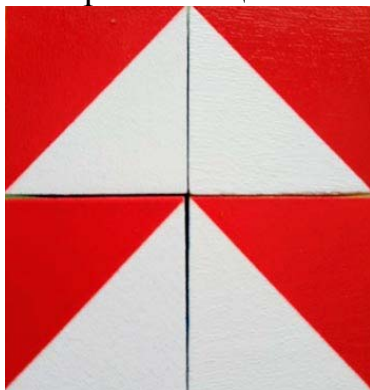

–Діти, скажіть, з якої геометричної фігури складається листок? Якого він кольору? Скільки квадратів? Скільки трикутників?

–Правильно, Наталка радіє, вас багато і листочків багато, цілий листопад! Давайте всі разом скажемо – листопад.

–Ось і залишилась одна чарівна паличка – біла. Що з неї може вийти? «Вона ж біла – подумала Наталка, і тільки вона до неї торкнулась, як сталось диво. Паличка перетворилась в білу засніжену ялинку.

–А коли у нас все в снігу? Як ця пора року називається, хто знає? Правильно, давайте разом виростимо цілий ялинковий ліс.

(Діти виконують завдання за схемою і складають візерунок «ялинка»).

Матінка Природа: Чому ялинка біла? З яких геометричних фігур складений візерунок? Скільки великих трикутників, скільки маленьких?

Дихальна вправа.

Вихователь бере сніжинки, підв'язані до обруча.

– Давайте подмухаємо на сніжинки і перетворимо нашу засніжену ялинку на звичайну.

Вправа «Здмухнути сніжинку».

Падав сніг, падав сніг

Для усіх, усіх, усіх.

І дорослих і малих,

І веселих і сумних.

Всім, хто снігу захотів

Він тихцем сідав на ніс...

(Оксана Санатович)

(глибокий вдих через ніс – затримка дихання, 2-3 коротких видихи з нижньої губи у гору на ніс: «Ф-ф-ффф»)

Після вправи вихователь пропонує «перевернути» ялинку на іншу сторону і вийде вже не засніжена ялинка.

– Ось так, ялинка скинула з себе сніжок.

(Діти виконують завдання за схемою)

- А до наших ялинок в лісі прийшли лісові звірята. Давайте разом з Наталкою їх порахуємо і пограємо. Виходимо всі в коло.

Вихователь демонструє малюнки.

- Плеснемо в долоні стільки разів, скільки білочок на ялинці.(5)

- Тупнемо ногою стільки раз, скільки ведмедиків на малюнку. (3)

- Дотягнемось долоньками до підлоги стільки разів, скільки шишок на малюнку.(4)

- Підстрибнемо стільки разів, скільки зайчиків під ялинкою.(2)

- Покрутимось стільки разів, скільки сорок прилетіло.(1)

Молодці, діти. Ви такі розумнички, стали справжніми чаклунами як і я – Матінка Природа. Ви всі працювали з Наталкою і вона більше дізналась про пори року.

- А ви, як вважаєте, допомогли ми Наталочці розрізнити пори року? А як? Яка пора року вам більше сподобалась? Що найбільше подобалось робити для Наталки? Який візерунок був найскладнішим для вас? А чи бачили ви в цих візерунках круг? Чому?

Наталка дарує всім дітям розмальовки з порами року і прощається.

«Подорож Незнайки»

Конспект заняття в старшій групі з використанням кубиків Б. Нікітіна.

Мета: розширити знання дітей про співвідношення частини і цілого; формувати вміння виділяти ознаки фігур за допомогою зорових аналізаторів; розвивати мотивацію до вирішення пізнавальних, творчих задач; розвивати та стимулювати інтерес до навчання; розвивати моторику та кольорове сприйняття; закріпити знання про геометричні фігури; вдосконалювати вміння повторювати за схемою (від 9 до 16 кубиків); повторити правила безпечної поведінки з небезпечними предметами; виховувати інтерес до кубиків Нікітіна, дружні стосунки з однолітками, вміння допомагати товаришам.

Матеріал: кубики Никітіна «Склади візерунок», лялька Незнайка, схеми на кожную дитину.

Попередня робота – перегляд мультфільму «Незнайка на Луні».

Хід заняття

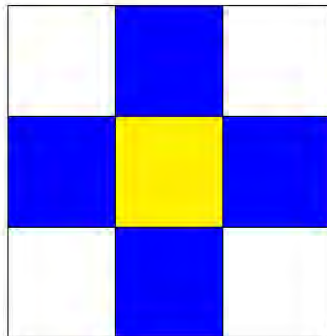
Вихователь: Добрий день, малята!

Сьогодні вранці, коли я йшла на роботу, то по дорозі зустріла Сороку. Вона тримала лист і сказала, щоб ми з вами разом його відкрили. Давайте відкриємо!

Вихователь читає.

«Добрий день, діти. Мене звать Незнайка і я прошу вашої допомоги. Я потрапив у невідому мені місцевість. А трапилось це так – ми з моїм другом Шпунтиком майстрували ракету, і як це в нас сталось не знаю, полетів на недобудованій ракеті. Та полетів я не в космос, а куди невідомо. І ось тепер прошу вашої допомоги повернутись до своїх друзів. Перше, що я бачив коли пролітав – це квіткове поле, потім пролітав річку, а далі не пам'ятаю».

Вихователь: Діти, ну що, давайте визволяти. Давайте сядемо на свої місця, беремо свої набори кубиків, і будемо прямувати його шляхом. Нам потрібно викласти з кубиків квіточку. (Для дітей, яким завдання складне, схема простіша).

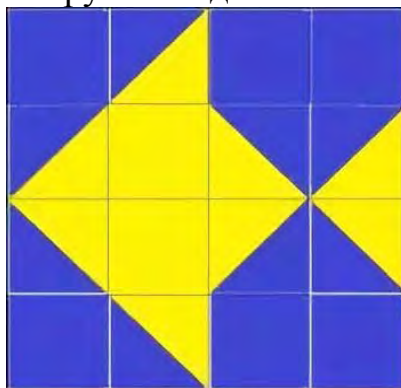

Вихователь: Діти, подивіться, як багато квітів. Це мабуть те саме квіткове поле, через яке летів Незнайка. Давайте читати листа далі та шукати його.

«Потім я летів через річку, в ній плавали золоті рибки».

Діти, давайте перебудуємо наші «квіти» в «золоті рибки».

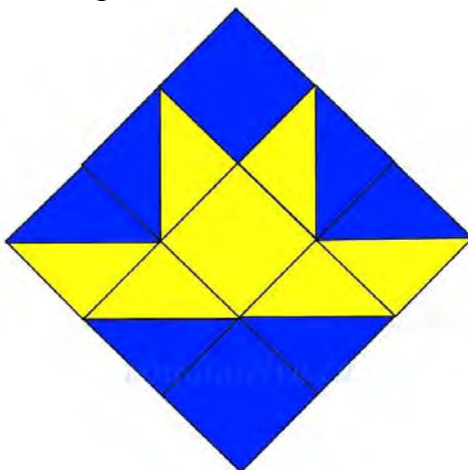
(Діти перебудовують візерунок та доповнюють його).

Вихователь: Ось які гарні рибки у нас вийшли. Це, мабуть, ті самі рибки, про які нам писав Незнайка. Давайте читати далі листа.

«Після річки я наткнувся на хижу лисицю, яка наздоганяла зайчика, і ледь від неї заховались: і я, і зайчик».

Вихователь: Діти, а давайте викладемо лисичку. Можливо вона вже й не така страшна, як нам написав про неї Незнайка.

(Діти викладають за схемою лисичку).

Вихователь: Доки ми з вами викладали лисичку, Незнайка побачив, що вона вже й не така страшна і вийшов до нас. Діти, підходьте до Незнайки. Шлях до нього був вже і не таким складним. Давайте всі по черзі з ним привітаємось.

(Діти підходять до Незнайки, вихователь тримає ляльку).

Незнайка (аудіо запис): Друзі, дякую, що ви мене знайшли і Сороці дякую, яка передала мій лист вам.

Вихователь: Незнайка, ти знову зі Шпунтиком щось наплутав. Це добре, що хоч недалеко відлетів. А що ви з ним майстрували?

Незнайка: Ракету!

Вихователь: І куди ти хотів на ній полетіти?

Незнайка: На Луну!

Вихователь: Діти, а давайте ми візьмемо нашу ракету і покатаємо на ній Незнайку. (Вихователь бере ракету, зроблену з ватману, становиться першим, діти шикуються один за одним і летять по колу).

Фізкультхвилинка «Ракета»

Ми в ракету дружно сіли (присісти-піднятися)

І у космос полетіли. (махи руками)

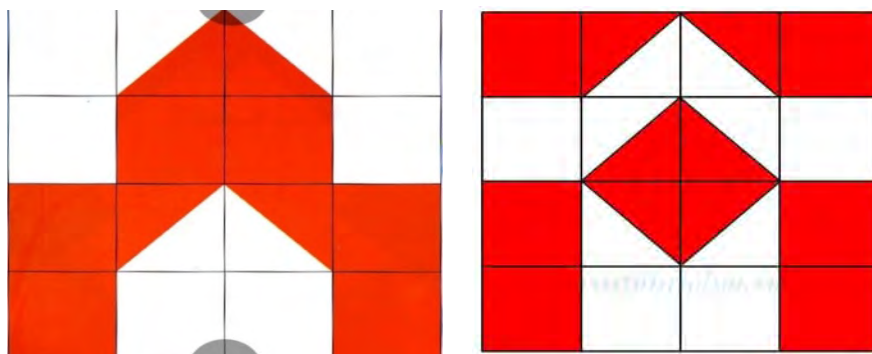
Повз малі планети й зорі (стрибки з обертаннями руками)

Летимо, як метеори. (покружляти на своєму місці)

Обігнали ми комету – (руки в боки, стрибають ні місці)

Повернулись на планету! (покружляти на своєму місці)

Вихователь: Діти, а давайте покажемо Незнайці, як повинна виглядати ракета. Сідайте на свої місця, беріть свої кубики. Незнайка, а ти дивись і вчись, і передай своєму другові Шпунтику, як має виглядати ракета.

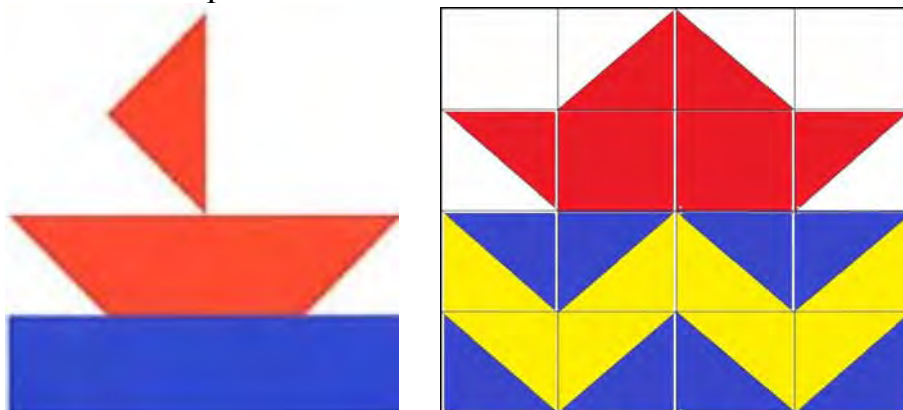

(Дітям запропоновано два варіанти ракети, вибирають той, який їм більше подобається).

Вихователь: Подивись, Незнайка, яка гарна ракета в нас вийшла.

Незнайка: О, гарна. Я обов'язково покажу Шпунтику, але для цього потрібно повернутись додому. А як же ми потрапимо додому? Як перепливемо річку?

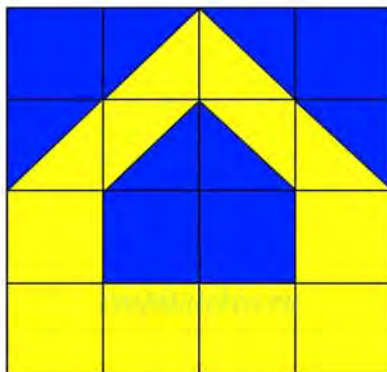
Вихователь: Це не проблема, ми зараз з дітками змайструємо човник і потрапимо на інший бік річки.

Діти викладають човник за схемою, вибирають за бажанням).

Вихователь: А щоб ти більше не шукав собі пригод, ми повертаємо тебе до дому, до твого будиночка.

(Діти викладають хатинку з кубиків).

Вихователь: Ось і твій будиночок. Ми повернули тебе до дому. Більше не майструйте такі несправні прибори зі Шпунтиком, щоб знову не потрапити в невідому місцевість.

Незнайка: Дякую вам малята, ви мене врятували. Мені вже час відпочивати. До побачення. (Незнайку вихователь відносить в іншу кімнату).

Вихователь: Оце пригода у нас сьогодні була! Кому ми з вами сьогодні допомагали? Чи можна користуватись небезпечними предметами? Що вам найбільше сподобалось? Яка схема була складною? Дякую вам, що допомогли не залишити в біді Незнайку. Ви справжні друзі – помічники.

Список використаних джерел

1. Зайцева Л. Формування математичної компетентності у дітей дошкільного віку: навч. посібник. Запоріжжя: СТАТУС, 2021. 296 с. (Освіта ХХІ століття).

2. Загальнотеоретичні основи природничо-математичної освіти дітей дошкільного віку. Навчальний посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» / автор та укладач А.В. Сазонова. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2010. 248 с.

3. Никитин Б. Ступеньки творчества. Развивающие игры. Самокат. 2017. 352 с.

4. Никитин Б. Интеллектуальные игры. Изд. 6-е, испр. и доп. Обнинск, 2009. 216 с., илл.

5. Стеценко І. Логіки світу: розвиток логічного мислення дітей 4-го року життя. Навчально-методичний посібник. Київ. 2004 р.

6. Схеми та шаблони завдань для гри «Склади візерунок» Б. Нікітіна. https://www.google.com/search?q=схеми+кубиков+никитина&client=opera&hs=Yye&sxsrf=AOaemvJ7fuYnr0la5V33atedeuO7Yx-YRw:1632769322660&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjln-jb65_zAhXilosKHVa9CPQQ_AUoAXoECAEQAw&biw=1326&bih=627&dpr=1

7. Фізкультхвилинки на тему «Космос та планети». <https://mamabook.com.ua/5-fizkulhvulunok-na-temu-kosmos-planetu/>

Бородавка Олена Юрївна

вихователь закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета»
м. Слов'янськ Донецької області

Рецензент: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти *Алеко Оксана Анатоліївна*

Сьогодні вимагає від педагогів закладів дошкільної освіти переосмислення всього освітнього процесу, пошуку ефективних шляхів здійснення освітньо-виховної роботи. Навчання дошкільника розмірковувати стає одним з найважливіших педагогічних завдань, яке належить розв'язувати в контексті його особистісного розвитку. Логіко-математичний розвиток має велике значення у формуванні цілісної «картини світу» дитини. У світ математики дитина входить із самого раннього віку і протягом дошкільного дитинства починають закладатися елементарні математичні уявлення, які в подальшому стануть основою для розвитку інтелекту і формування культури розумової діяльності.

Розробники Державного стандарту (Базового компоненту) дошкільної освіти приділяють вагоме значення освітньому напрямку «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» і наголошують на необхідності формування у дошкільників інтегрованої компетентності, яка складається з наступних вагомих компонентів: предметно-практичної, технологічної, сенсорно-пізнавальної, логіко-математичної та дослідницької компетентностей.

Сучасні українські дослідниці (О. Брежнева, Н. Гавриш, К. Крутій, І. Стеценко та ін.) зосереджують увагу на розвитку продуктивного, критичного мислення дітей, уміння досліджувати, моделювати, творити, і головне – спрямувати свою діяльність на благо людей і природи. Саме на це націлена STREAM-освіта – новий інтегрований підхід до розвитку, виховання й навчання дітей, який дуже зацікавив мене і розширив коло моїх наукових інтересів.

Також сьогодні надсучасним і вагомим є економічне виховання дошкільнят, яке передбачає наявність у дітей певних економічних знань (факти, поняття), економічного мислення (принципи, закономірності) та певної поведінки (якості особистості). Очевидно, що економічне виховання базується на певних математичних поняттях, сформованих у дітей. Мені стало цікаво використовувати і поєднувати економічний, математичний, пошуково-дослідницький напрями в своїй роботі; у результаті мною розроблені та проведені авторські заняття для моїх вихованців.

Формування логіко-математичної компетентності дошкільників

Прогрес у науці і техніці, а також процеси поширення інформації в світі відбувалися раніше менш стрімко, ніж зараз. Сьогодні навколишній світ переповнений умовними знаками і символами. Однак уміння використовувати

інформацію визначається розвиненістю логічних прийомів мислення і, ще більшою мірою, ступенем їх сформованості в систему.

Математика по праву у вирішенні цієї проблеми займає провідне місце, вона відточує розум дитини, розвиває гнучкість мислення, учить логіці.

Одним із найбільш важливих завдань вихователів і батьків – розвинути у дитини інтерес до математики в дошкільному віці. Залучення до математичної діяльності в ігровій цікавій формі допоможе дитині надалі швидше і легше засвоювати шкільну програму.

Логічні уміння – необхідний засіб для освоєння дошкільником навколишньої дійсності, вони дають дитині можливість самостійно виводити нове знання з уже засвоєного.

Педагогічна робота з розвитку логіко-математичних умінь дітей полягає у створенні відповідних умов для формування в дошкільника пізнавальної активності: вправлення в умінні досліджувати, трансформувати, експериментувати та моделювати різні за розміром, кількістю та просторовим розміщенням об'єкти; використання розумових операцій і логічних прийомів; здійснення вимірювань та елементарних обчислень. Значно важливіше, щоб сучасний дошкільник міг звертатися до своїх логічних і математичних умінь у ході пізнання широкого світу.

Для розвитку логіко-математичних умінь важливо, щоб навколишнє середовище, в якому перебувають дошкільники, було варіативним, різноманітним, надавало можливості почуватися відкривачем нових знань, було доступним для ознайомлення.

Інтегроване заняття з логіко-математичного розвитку для дітей старшої групи «Новорічні пригоди»

Мета: закріпити знання дітей про числа і цифри. Закріпити пряму і зворотню порядкову лічбу в межах 7, розвивати логічне мислення, увагу, пам'ять, вправляти в умінні орієнтуватися в просторі та часі, називати послідовно дні тижня; виховувати ініціативу, працьовитість, наполегливість під час виконання завдань.

Матеріал:

демонстраційний: снігуронька, дід Мороз, сніговика 7 шт.; цифри, круги кольорові для позначення днів тижня.

роздавальний: цифри, картинки-ялинки та прикраси до гри: «Прикрасимо ялинку», карточки-завдання «Порахуй новорічні кульки», «Зимовий лабіринт», кольорові олівці, святкові листівки-розмальовки.

Хід заняття

Вихователь:

Добрий день, добрий день, добрий день – вітаємось

І один до одного друзям усміхаємось.

Усміхаємось усім довкола:

Небу, сонцю, квітам, людям!

І тоді обов'язково

День до нас привітним буде!

Діти, який сьогодні день?
 Який день був учора? Який день буде завтра?
 Який перший день? Другий, третій, останній?
 А яка зараз пора року? Яка минула?
 Яка після зими? Весни?
 Скільки є пір року?
 А який місяць зараз?
 Про грудень кажуть: Грудень зиму починає, а рік закінчує.
 А зараз який місяць?

Вихователь: А які зимові свята ви знаєте? (Свято Миколая, Новий рік, Різдво).

Сьогодні, діти, я хочу розповісти вам про Новорічні пригоди Снігуроньки та Діда Мороза.

У казковому лісі, в крижаному палаці Снігуронька разом із Сніговичками готувала подарунки для дітей та прикрашала ялинки, а Дід Мороз вирішив обійти всі свої володіння – перевірити, чи всі дерева вкриті білою сніговою ковдрою, чи все в його зимовому царстві в порядку. А в цей час злі-презлі сестри Віхола та Хурделиця вирішили завадити Снігуроньці та зіпсувати новорічне свято. Вони умовили Вітра, щоб він так сильно розкрутив Віхолу і Хурделицю, що весь сніг піднявся із землі і почав крутитися в повітрі. Сніговички, яким Дід Мороз наказав стерегти Снігуроньку і допомагати їй, розбіглися хто куди. І тепер Хурделиця з Віхолою легко могли пробратися до крижаного палацу. Але, ми діти, допоможемо Сніговичкам вишикуватися в одну колону і не пропустимо нікого до Снігуроньки.

Скільки Сніговиків? Покажіть цифру, яка позначає кількість Сніговиків. А чи однакові Сніговики, а чим відрізняються? (коліром шапочок та кількістю гудзиків). Давайте вишикуємо їх від найменшої кількості гудзиків до найбільшої.

А тепер порахуємо Сніговичків по порядку за кількістю гудзиків і поставимо біля них відповідні цифри, таким чином перевіримо чи правильно Сніговички вишикувались. (Порядкова лічба в прямому та зворотному порядку).

Фізкультхвилинка

Тижня дні на бал зібрались	(Крокують)
Та по різному вдягались.	
Неділя у сукні червоній прийшла,	(Руки вздовж тулуба)
В пелюстках троянди цей колір знайшла.	
А от понеділку сорочку неначе	(Руки вгорі)
Позичило сонечко жовтогаряче.	
Вівторок із сонячним зайчиком грався,	
Під плащиком жовтим від нього сховався.	(Присіли)
А от середа, легку як пір'їну,	
На плечі накинула зелену хустину.	(Руки до плечей)
Четвер у хмаринки клубочок узяв,	

Блакитного светра із нього зв'язав (Колові рухи руками)
 А п'ятниця синю спідницю вдягла,
 У хвилях морський колір цей віднайшла.
 Субота костюми усі перебрала
 Найбільш фіолетовий уподобала.

Вихователь: А який сьогодні день? Який день був учора? Який день буде завтра. Складемо квіточку.

Гра «Дні тижня»

Давайте подаруємо квітку Снігуроньці.

Чомусь Снігуронька засмучена, але ж ми її врятували. Що ж не так?

Друзі, Снігуронька мені сказала, що все ж Хурделиця з Віхолою накоїли лиха. Вони разом із Вітриськом забрали всі ялинкові прикраси. А віддадуть тоді, коли ми порахуємо скільки та яких кульок на ялинці, а ще допоможемо Діду Морозу дістатися своєї хатинки.

Ну що? Не боїтеся труднощів, допоможете Снігуроньці виконати завдання Злючок?

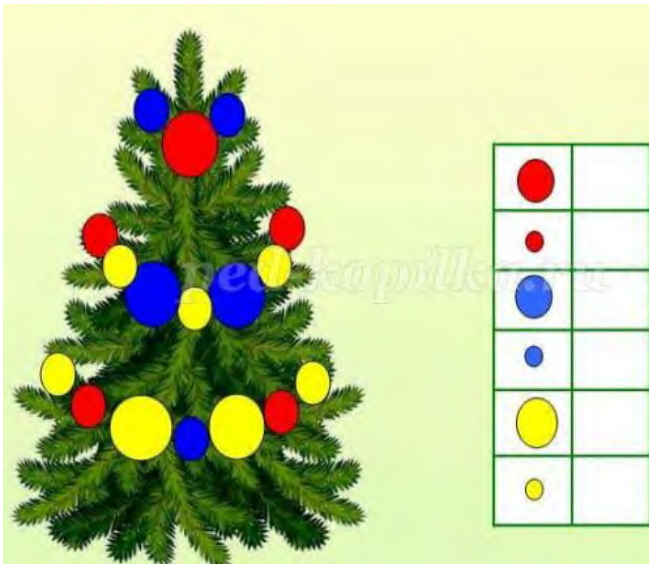
Гра-завдання «Порахуй новорічні кульки» і «Зимовий лабіринт»

Завдання : 1) порахувати кульки та записати кількість.

2) провести Діда Мороза до хатинки за допомогою олівця.

Коли завдання виконано, повернено новорічні прикраси.

Снігуронька ніяк не впорається сама. Вона просить вашої допомоги. Чи зможете ви їй допомогти? (Так.)

Гра «Прикрасимо ялинку»

Мета: закріплювати вміння у дітей вибирати відповідний предмет (прикрасу); розвивати дрібну моторику рук; розвивати увагу, логічне мислення, пам'ять.

Матеріал: малюнок із зображенням ялинки та контурів прикрас на ній, окремі готові вирізані прикраси.

Інструкція: діти беруть по одному малюнку із зображенням ялинки і підбирають для неї прикраси.

Вихователь: Снігуронька і Дід Мороз дуже вдячні вам за те, що ви так добре допомагали їм. Вони запитують, які завдання вам сподобалися найбільше?

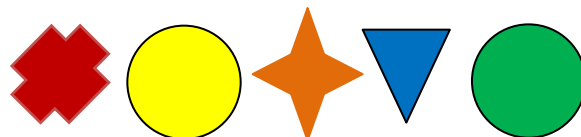
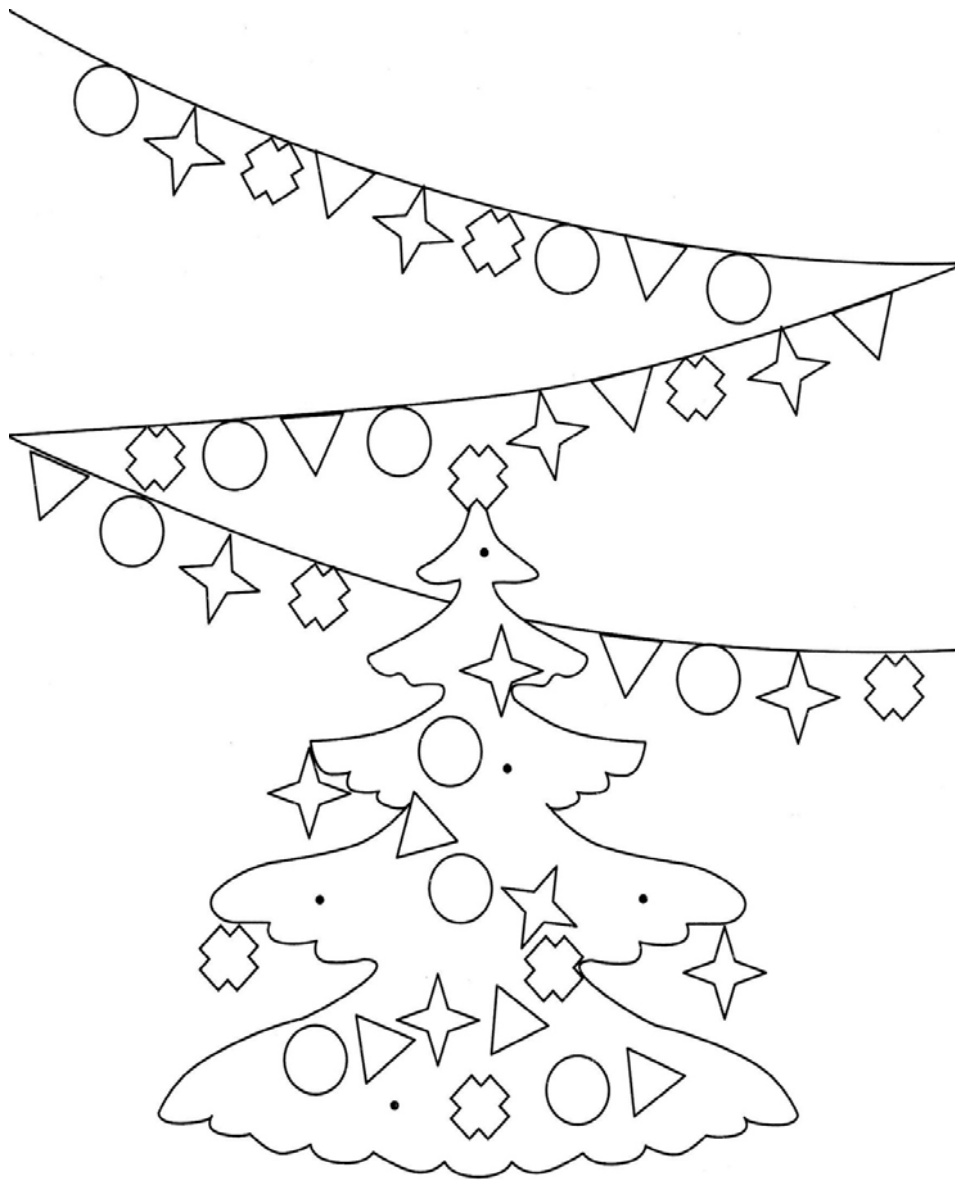
Скільки помічників було у Снігурочки?

Чи важко було рахувати прикраси?

Сподобалося прикрашати ялинки? Скільки прикрас було на одній ялинці?

Який подарунок ви зробили Снігуроньці?

Скільки пелюсток має квітка? Що вона вам нагадує?

Підготовка руки до письма

І кожному з вас вони дарують святкові листівки. Але от біда, через витівки Віхоли та Хурделиці Дід Мороз десь загубив чарівного пензлика. Тому листівки не розфарбовані. Чи зможете ви самі стати чарівниками і розфарбувати свої листівки?

Пальчикова гімнастика

Завдання: розфарбуй листівку за вказаними кольорами.

Список використаних джерел

1. Батин М. І. Розвиток логічного мислення дітей на заняттях та у повсякденному житті. Львів : Апріорі, 2016. 95с.

2. Ільченко Л. В. Логіко-математичні ігри як засіб формування мислення старших дошкільників. Київ: Освіта, 2015. 70 с.

3. Мащовець М. А., Стеценко І. Навіщо дошколярику математика. Дитячий садок. Бібліотека. Київ: Шкільний світ, 2009. 128 с.

4. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція. Наказ №33 від 12.01.21 р.

https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

5. Старченко В. А. Формування логіко-математичної компетентності у старших дошкільників: навчально-методичний посібник. Київ: Світоч, 2009.

6. Шалаєва Г. Математика для маленьких геніїв вдома й у дитячому садку. Москва: АСТ, Слово, 2009. 207 с.

7. Юркевич О. Г. Посібник з розвитку мислення дитини. Київ: КМ-Букс, 2015. 250 с.

8. Ярмоленко Н. Д. Посібник для вихователя дитячого садка. Київ: Освіта, 2016. 260 с.

Економічне виховання дошкільників

Проблема економічного виховання актуальна вже в дошкільному віці, оскільки дитина з малих років стикається з такими економічними категоріями, як гроші, речі, праця, вартість.

Багаторічний досвід роботи з дітьми дошкільного віку показує, що виховувати ощадливість, дбайливість легше на прикладі особистого «надбання». «Моє» і «наше» – різні поняття не лише за змістом, але і за внутрішнім їх сприйняттям. Можна привести багато прикладів різного ставлення до «свого» і до «загального». Прийшовши в дитячий садок зі своєю іграшкою (важливою для неї річчю), дитина протягом дня заклопотана тим, щоб не втратити її, щоб ніхто не зламав та не зіпсував.

Нерідко доводиться чути від дорослих: навіщо дитині берегти і економити, не такі вже великі втрати від того, що вона щось ламає, псує папір, фарби, фломастери. Мовляв, виросте, зіткнеться з грошовими витратами, ось тоді і перестане псувати речі. Це глибока помилка. Справа не в зламаній іграшці – з цих вчинків поступово складаються звичні форми поведінки, виробляється певний стиль життя, змінити який буде не просто. Сім'я – це реальне економічне середовище, в якому живе дитина: повсякденна праця дорослих, турботи «про хліб насущний», достаток або, навпаки, бідність (нестача грошей, прибутки і витрати). Діти включені в ці реальні життєві ситуації постійно.

Економічні знання потрібні всім, і діти дошкільного віку не виключення. З проблемами економіки їх зіштовхує сучасне життя. Вже в дошкільному дитинстві із звичної ролі безтурботного споживача дитина спочатку стає свідомим споживачем, а пізніше – творцем предметів споживання.

Інтегроване заняття з економічного виховання для дітей старшої групи «Дітям про житлово-комунальні послуги»

Мета: Дати дітям уявлення про житлово-комунальні послуги, їх різноманітність та значення в житті родини. Розширити уявлення дітей про можливість економного використання енергоресурсів та важливість послуг, що потрібні сучасній людині для комфортного життя. Формувати звичку бережливо ставитися до води, електрики, газу, теплопостачання.

Для уточнення знань і розширення інформаційно-пізнавального кола уявлень дошкільників використовувати коректурні таблиці (в основній частині заняття).

Попередня робота. Дітям пропонують дізнатися в батьків, якими житлово-комунальними послугами користується їхня родина і як вони оплачують їх.

Матеріал: магнітна дошка, картинки-пазли, вірші, загадки, картинки, фішки, ігрове поле (коректурна таблиця).

ХІД ЗАНЯТТЯ

«Привітання»

Доброго ранку, рідний наш дім!
Доброго ранку діткам усім!
Доброго ранку сонечку ясному!
Доброго ранку садочку прекрасному
Вліво – вправо, вліво-вправо,
Оберніться – подивіться,
Одне одному всміхніться.

Вихователь. Діти, ми привіталися з гостями, один з одним, з нашим садочком, називаючи його рідним домом. А скажіть – нам комфортно в садочку, затишно? А що сучасній людині потрібно для комфортного життя в своїй оселі?

Діти: вода, світло, газ, тепло.

Вихователь. Послуги, які забезпечують надання нам світла, газу, води, тепла, називаються – **житлово-комунальними**. Завдяки їм родини отримують у своїх оселях воду, газ, електрику, підтримується чистота і порядок у будинках, під'їздах, на вулицях. Але затишок і порядок у будинку залежать також і від його мешканців – тобто від нас із вами.

Запитання для дітей

Чи чули ви про такі послуги від рідних ? Розкажіть про це. (Відповіді дітей)

Які це послуги: для когось одного чи для всієї родини ?

Що повинно бути в будиночку, щоб в ньому було найкраще жити? (електрика, газ, вода, тепло), а ще дерева, кущі надворі, квіти на клумбах).

Послухайте, яка дивовижна історія трапилася з гномом на ім'я Байдужко.

Слухання та обговорення казки

Жив у затишній квартирі одного гарного міського будинку гном на ім'я Байдужко. Понад усе на світи він любив розважатися. Тільки й знав, що веселитися, бездумно тринькаючи гроші.

Повертався Байдужко додому пізно. Та ще здалеку йому підморгувало Світло в його віконцях, на плиті кухар Газ готував смачну вечерю, а з крана весело дзюркотіла Вода.

Лише Поштова скринька плакала й розривалася, бо була переповнена листами. Байдужко навіть не виймав їх, бо знав, що в них усіх одне повідомлення: «Просимо сплатити борг за комунальні послуги».

Байдуже, ще встигну, думав Байдужко і продовжував користуватися послугами, які люб'язно надавав йому Господар Комунальник.

Одного разу пізно ввечері Байдужко повертався додому, а Світло не моргало йому очками. Відчинив двері, а звідти – Холод. І кухар Газ кудись подівся, Холодна і Тепла Водичка кудись пропали.

Байдуже, – подумав Байдужко і знову пішов розважатися.

Та наступного вечора він уже не зміг зайти до будинку, бо жодне віконечко не світилося. Засумував Байдужко.

І раптом, де не візьмись, – Світлячок. Він присвітив вхід до будинку. Біля дверей лежав лист. Розкрив його Байдужко і прочитав ...

Ой, ні, не прочитав, бо Світлячок згас.

За Іванною Мельник

Запитання до дітей

Про що йдеться у казці ?

Чим займався Байдужко ?

Про що нагадували йому листи в поштовій скриньці ?

Чому в будинку не стало світла, газу, тепла і води ?

Що має зробити Байдужко, аби комунальні послуги знову повернулися?

Діти, а як це відбувається у ваших сім'ях?

Вам теж приносять квитанції за комунальні послуги?

Чи бувало таке, щоб у вас відключали газ чи світло, а може воду?

Значить ваші батьки своєчасно сплачують по квитанціях за послуги, які надаються вашій сім'ї?

Зауважте, що за кожну послугу треба сплатити свою квитанцію. Що ж таке квитанція? **Квитанція** – це документ на оплату певних комунальних послуг, в якому зафіксовані данні про ваші витрати.

Показати бланки квитанцій

Чим менше ви витратите тепла, світла, газу, води, тим менше грошей ваша сім'я заплатить за комунальні послуги і більше грошей залишиться на задоволення інших ваших потреб (на покупку нових речей, на продукти чи на якісь розваги або відпочинок).

*Вихователь акцентує увагу дітей на необхідності своєчасної оплати (один раз на місяць) комунальних послуг кожною родиною, дитячим садком, підприємством, крамницею, тощо. Це **першочергова потреба**, адже від її задоволення залежать добробут, здоров'я і взагалі нормальна робота всіх членів родини та й усіх людей на підприємствах, в установах, всюди.*

Гра «Склади пазли ЖКП»

А зараз я пропоную вам відгадати **загадки** і скласти пазли ЖКП (житлово-комунальних послуг).

1. Диво кухар на вогні

нам готує відбивні,
зварить кашку, ще й за мить
молоко закип'ятить.

Славний кухар – чарівник
в кухню по трубі проник,
здогадальсь, хто у нас куховарить?

Так це – **газ**.

Так для чого потрібен людям газ? (*Щоб готувати їжу.*)

2. Буває хмаркою вона

краплинкою буває
Бува, як скло крихка й тверда –
Звичайна, підкажіть (**вода**)

Для чого потрібна вода?

3. Загадка про електричний струм.

По проводці я біжу,
Без проводки я стою.

Де мене немає,
Там світло не палає. (**Електрика**)

Сучасна людина буде почуватися комфортно без електрики?

4. Загадка про постачання тепла

У будинку під вікном

Є теплесенька гармонь.

Не співає і не грає,

А весь дім обігріває. (Опалювальна батарея)

Щоб сталося, якби не стало тепла?

Поступово діти викладають на дощці пазли ЖКП, серед яких є зайві (сонце, дощ, вогнище). Обговорюють, що це за ресурси і чому вони не входять до ЖКП.

Саме час нам побудувати затишний дім.

Фізкультхвилинка

Тук-тук-тук! Будуєм дім

(кулачком стукаємо по кулачку).

Дім високий

(руки вгору витягнути),

Вікно – в нім

руки разом і розвести в сторони),

З гострим дахом і трубою*(руки у вигляді даху).*

В домі ми живем з тобою

(обіймаємося).

А тепер давайте затвердимо (визначимо) правила економного використання комунальних послуг. Для цього підійдіть до столу.

Робота з коректурними таблицями «Правила ощадливості»

У цьому нам допоможуть картинки.

Слухайте уважно правила.

Жовтими фішками будемо позначати правила, що відносяться до бережного використання електроенергії.

Білими накриємо картинки, які відповідають за правила бережного використання води.

Синіми – використання газу.

Червоними – використання тепла.

На дощці ви можете побачити позначки-підказки.

1. Використовуй енергозберігаючі лампи освітлення.
2. Виходячи з дому вимикайте світло та електроприбори.
3. Вимикайте електроприлади, якими не користуєтеся в цей час.
4. Ощадливо використовуйте воду під час миття посуду.
5. Щільно закривайте кран після користування водою.
6. Економно використовуйте воду під час чищення зубів.
7. Утеплюйте дерев'яні вікна, заклеюйте шпарини.
8. Щільно зачинені двері не дадуть «втєкти» теплу з кімнати.
9. Провітрюйте вікна економно. Ефективніше провітрювати частіше, але по декілька хвилин, ніж тривалий час тримати відчинене вікно.
10. Між стіною та батареєю поставте екран з фольги.
11. Не залишайте ввімкнений газ без нагляду.
12. Не витрачайте газ даремно.

Разом доходять до висновку: якщо завжди дотримуватися цих правил, то показники на лічильниках будуть нижчими, тож і платити родині треба буде менше. А більша частина грошей залишиться на інші потреби.

Педагог пропонує вихованцям виготовити коробочки для зберігання квитанцій.

Правила ощадливості

<p>1</p> 	<p>2</p> 	<p>3</p>
<p>4</p> 	<p>5</p> 	<p>6</p>
<p>7</p> 	<p>8</p> 	<p>9</p>
<p>10</p> 	<p>11</p> 	<p>12</p>

Список використаних джерел

1. Григоренко Г., Жадан Р. Збережемо та примножимо багатства України. *Джміль*. № 1, 2015. С. 15-17.
2. ЧАО-ДЕ Т. Основи економічної культури, як складова пізнавального розвитку дитини. *Економічне виховання дошкільників: Щоквартальний психолого-педагогічний журнал «Ромашка»*. № 9. 2016. С. 3.
3. Обадіна С. Електроенергія. Звідки вона береться та як її заощадити? *Економічне виховання дошкільників: Щоквартальний психолого-педагогічний журнал «Ромашка»*. № 9. 2016. С. 14.
4. Павлова М. Як економно використовувати воду вдома? *Економічне виховання дошкільників: Щоквартальний психолого-педагогічний журнал «Ромашка»*. № 9. 2016. С. 22.
5. Ковальова О., Левчук І. Коректурні таблиці: активізуємо мовлення старших дошкільнят. *Палітра педагога*. № 4. 2015. С. 16.
6. Майданюк А. Тепла оселя. *Джміль*. 2015. №6. С. 18-21.
7. Прокудіна О., Сечина Н., Славникова Ж. Маленькі таємниці великої економіки. *Палітра педагога*. №4. 2013. С. 6.
8. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція. Наказ №33 від 12.01.21 р. https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

STREAM-освіта в дошкільному закладі

STREAM-освіта – новий інтеграційний підхід до розвитку, виховання й навчання дітей. Цей напрям освіти інтегрує в собі завдання з формування в дітей загальних наукових уявлень про світ; ознайомлення їх з інформаційно-комунікаційними технологіями; розвиток уміння експериментувати, конструювати; навчання дітей основ опрацювання змісту тексту, грамоти, математики, а також різних видів мистецтва. Тож маємо в тісному взаємозв'язку розвивати здібності дошкільнят до точних та гуманітарних наук.

Усі компоненти STREAM спрямовано на всебічне глибоке дослідження світу, розвиток мислення і мовлення, сенсорної сфери, навчання дитини використовувати знання у повсякденні. Напрями взаємодіють, допомагають пізнавати довкілля в усій повноті, розглядати явища з різних сторін, шукати їх «плюси» і «мінуси», розмірковувати як збільшити переваги і зменшити недоліки.

Отже, своєрідними сходинками пізнання світу дитиною дошкільного віку у STREAM-освіті можуть бути такі:

- створюємо *емоційний образ об'єкту* за допомогою живопису, музики, танцю, літератури;
- взаємодоповнюємо та порівнюємо враження від творів мистецтва, активізуємо власний досвід дитини;
- переходимо від емоційного образу об'єкту до *наукового*.

Інтегроване заняття зі STREAM-освіти для дітей молодшої групи «На порозі вже Весна»

Мета: розширити знання дітей про хмари, властивості води. За допомогою спостережень та дослідів підводити до самостійних висновків. Формувати уявлення про те, що пори року змінюють одна одну; дати уявлення про зміни, що відбулися ранньої весни у природі; формувати основи відповідального ставлення до природи. Розвивати спостережливість, наочно-образне мислення, мовлення, допитливість. Підтримувати інтерес до образотворчої діяльності. Виховувати дбайливе ставлення до довкілля.

Матеріали та обладнання: ноутбук із відеозаписом пісні «Дощик накрапає» В. Лисенка, ілюстрації хмаринок, схожих на героїв казки, хмаринка весела і сумна, лист від Весни, обладнання для досліду «Утворення дощу», для досліду з пекінською капустою, цифри і картки хмарин, матеріали для створення весняного пейзажу, парасолька, картки до гри «Весна яка?», обладнання для образотворчої діяльності.

Хід заняття

Вихователь пропонує дітям подивитися відео і послухати пісню «Дощик накрапає» (муз. В. Лисенка, сл. Г. Лисенко)

В: Малята, звідки накрапає дощик? (*Відповіді дітей*).

Дітки, сьогодні я хочу запросити вас у казку. Сідайте рівненько і слухайте тихенько казку «Про неслухняну хмаринку».

Казка «Про неслухняну хмаринку»

Була собі хмаринка гарна і пустотлива, і любила вона всіх передражнювати, перекривляти. Летить вона якимось по небу і бачить – зайчик-вуханьчик. Вона гукає: «Зайчику!», а зайчик подивився у небо і побачив великого зайчика з великими довгими вухами і куцим хвостиком, образився зайчик: «Не дражнись, хмаринко, будь-ласка!». Хмаринка засміялась і полетіла далі. Летить вона, сміється і думає, кого ж мені ще подразнити, а ж бачить цуценятко біжить. «Привіт, цуценятко!». «Привіт, хмаринко!», песик підніс голову догори і побачив такого ж песика як і він сам, але чомусь сумного. «Не дражнись, будь-ласка, хмаринко!», – сказав песик. А хмаринка посміялась і полетіла далі. І так вона літала по небу ще довго-довго, і всіх кого зустрічала хмаринка передражнювала і насміхалася. А згодом і її вже всі стали називати не хмаринкою, а то зайчиком, то ведмедиком, то квіточкою. А вона все кричала: «Ні, я хмаринка, я хмаринка!». Але ніхто її вже не чув. Тоді хмаринка дуже образилася, засмутилася і заплакала.

В: Дітки, скажіть мені, будь-ласка, коли хмаринки плачуть, то що буває?
(Відповіді дітей)

В: А що ж таке дощик? (Відповіді дітей)

В: Правильно. А взимку? (Відповіді дітей)

У нас є хмаринки зі сніжинками, треба їх порахувати і відповідну цифру додати.

Завдання з математики «Порахуй сніжинки»

Діти рахують хмаринки, а потім знаходять різницю між картинками і відповідно до кількості сніжинок підбирають необхідну цифру.

В: Молодці, малята! Впоралися із завданням.

А зараз вставайте на ніжки, підходьте до мене і ми з вами трішки відпочинемо і дощик покличемо.

Фізхвилинка

Дощик, дощик, веселіше!	(діти показують, як накрапає дощик, руками, піднімають руки вгору і опускають.)
Крапай, крапай все сильніше!	(показують брзки пальчиками, кулачок згинають і розгинають.)
Тільки нас не замочи! Дарма в віконце ти не стучи.	(стукати кулачком об кулачок)
Краще в полі йди сильніше.	(показують брзки пальчиками, кулачок згинають і розгинають.)
Стане травка ще густіша!	(підняти в гору долоньки і розвести пальчиками в сторони, показати «травичкою»)

В: А тепер, дітки, я вас запрошую до нашої дослідницької лабораторії. А ви знаєте, що це таке дослідницька лабораторія?

Д: Це місце, де проводять досліди.

В: Молодці. Сідайте за столики і зараз ми з вами, за допомогою дослідів, дізнаємося як утворюється дощ. Перед вами стоять тарілочки з водою. Уявіть собі, що це не просто вода, а справжня річка чи озеро. Скажіть мені, яка вода у ваших уявних річках та озерах?

Д: Чиста та прозора.

В: А ще у вас на столах лежать губки. Якого вони кольору і на що схожі?

Д: Сині, схожі на хмаринки.

В: Візьміть губку в руки. Яка вона, важка чи легка?

Д: Легка.

В: Так, поки що вона легка, як хмаринка. А зараз наберіть в губку ось так трішки води, занурте її у нашу уявну річку. Тепер губка стала важчою?

Д: Так.

В: Тепер стисніть губку. Що ми бачимо?

Д: Іде дощ.

В: Ось так, дітки, малесенькі краплиночки води з річок, озер, морів та океанів випаровуються, підносяться в небо і утворюють хмаринки. Коли в хмаринках стає дуже багато води, як у наших губках, тоді вони стають темними, важкими і з них починає капати дощик. Скажіть мені, який буває дощик?

Д: Сильний і дрібний.

В: Як називається сильний дощ?

Д: Злива.

В: Погляньте на хмаринку, чомусь вона сумує і от-от заплаче. Що сталося, хмаринко?

Діти разом з вихователем покидають дослідницьку лабораторію і йдуть до дошки, на якій висить зображення сумної хмаринки, поряд конверт з листом від Весни.

Вона каже, що поки літала в небі, пустувала з вітром. Він їй розповів про пригоду, яка сталася з нашою Весною. Весна попросила передати лист дітям і попросити допомоги.

У листі Весна звертається до дітей із проханням виконати її завдання.

«Любі малята! Мене затримала дорогою зла Зима.

Допоможіть мені скоріше дістатися до вас — відгадайте загадки.

Весна».

Малята, зверніть увагу, що надворі ще холодно, земля вкрита снігом, тому що Весна затрималась дорогою. Тож допоможемо Весні, відгадаємо загадки?!

Відгадування загадок.

* * *

Тане сніжок, оживає лужок,
День прибуває, коли це буває? (*Навесні*)

* * *

Дме південний теплий вітер,
І яскраво сонце світить.
Сніг чорніє, м'якне, тане. (*Навесні*)

В: Коли це буває? Яка пора року настає?

Завдання з конструювання – створення картини «Весна»

Давайте ми з вами допоможемо Весні потрапити до нас. Для цього нам потрібно повернутися до столиків. (*Сідають на місця*)

Погляньте, перед вами картинки, що на них зображено? Яка пора року? (*Відповіді дітей*). Давайте перетворимо зимовий пейзаж на весняний.

Діти виконують завдання.

В: А ви знаєте що потрібно для життя рослинам? (*Відповіді дітей*)

Хмаринка підказує, що особливо навесні окрім тепла і світла рослини охоче п'ють воду. А ми можемо про це дізнатися самі. Для цього проведемо дослід.

Дослід із пекінською капустою

Обладнання: стакани з чистою водою, фарба, пензлики, листя пекінської капусти.

Діти зафарбовують воду в різні кольори, потім опускають туди листя пекінської капусти. З часом листя, набираючи воду, зафарбовується.

Робимо висновок: рослини активно поглинають воду.

В: Поки наше листя п'є водичку, ми зробимо компліменти нашій Весні, адже вона справжня красуня і чарівниця.

Дидактична гра «Весна яка?»

Діти по черзі називають ознаку весни. Спочатку хтось один, а потім разом повторюють.

А ще на згадку про нашу зустріч ми зробимо подарунок для Весни.

Образотворча діяльність (колективна аплікація) «Букет для Весни»

Мета: розвиток творчих здібностей, мілкої моторики; закріплення математичних понять «малий» – «великий», виховання естетичного смаку; поліпшення психологічного клімату в групі.

Матеріали: по дві паперові квітки різної величини, одна основа букету, клей.

По закінченню роботи, діти дарують букет Весні. За це Весна нам дарує парасольку.

В: Діти, подивіться, що в мене? (*Парасолька*). Для чого нам потрібна парасолька?

Ой, діти, дивіться, які великі сині хмари! Вони такі сині, бо може піти дощ. Покажіть, як іде дощ: спочатку маленький дощик іде (*діти вказівним пальчиком стукають по долоньці*), потім дощик стає сильнішим (*діти плескають у долоні*), а потім починається сильна злива (*діти махають долонями*). Дощик починає втихати (*діти плескають в долоні, вказівним пальчиком стукають по долоньці*). Дощик знову закінчився.

Дощик теплий і добрий, і тому ми його не боїмося.

Рухлива гра «Сонечко і дощик»

Діти сидять на стільчиках. Вихователь говорить «Сонечко!». Діти ходять і бігають у різних напрямках. Після слів «Дощик!» вони біжать під парасольку до вихователя. Гра повторюється 2-3 рази.

Список використаних джерел

1. Крутій К., Стеценко І. STREAM-освіта: розвиваємо критичне мислення дошкільнят. *Дошкільнє виховання*. 2020. №3. С. 3-8.
2. Крутій К.Л., Грицишина Т.І. STREAM-освіта дошкільнят: виховуємо культуру інженерного мислення. *Дошкільнє виховання*. 2016. №1. С. 3-7.
3. Крутій К. Сучасне заняття та освітні ситуації. *Дошкільнє виховання*. 2016. №9. С.6-10.
4. Крутій К.Л. STREAM – освіта, або Стежинки у Всесвіт. Концептуальні засади парціальної програми формування культури мислення в дошкільників. *Інформаційний збірник для директора та завідувача дитячого садочка*. 2017. № 9-10 (62), травень. С. 57-76.
5. Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція. Наказ №33 від 12.01.21 р. https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

Вербська Оксана Валеріївна

вихователь закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета»
м. Слов'янськ Донецької області

Лепбук із патріотичного виховання «Мій рідний край, моя Батьківщина»

Рецензент: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти *Крайнова Любов Валентинівна*

Яка ж чарівна сила є у тому, що нас оточує з дитинства?

Чому, навіть, покинувши своє місто на багато років, ми згадуємо його з теплотою, розповідаємо про красу та багатство рідного краю? Бо це наша рідна земля, та сама рідна вулиця, той самий будинок, з якого щоранку бігли до школи. Там вільно дихається, там легко й радісно жити.

Це все і є прояв любові до всього, що з дитинства припало до серця як найдорожче.

Але чи можна казати про виховання любові до рідного краю без повідомлення дітям певних знань? Добір та систематизація таких знань відбуваються відповідно до завдань патріотичного виховання, а також з урахуванням здібностей дітей.

Саме для того, щоб прищепити змалку любов до рідного краю, був власноруч виготовлений Лепбук «Мій рідний край, моя Батьківщина».

Лепбук має форму куба, виготовлений з фетру на цупкому картоні. Оснащений книжками, конвертами, кишнями. Кожен бік куба несе ту чи іншу інформацію стосовно рідного міста.

Яскравий, цікавий, він стає на допомогу вихователю під час знайомства дітей зі своєю Батьківщиною, її історією, дає можливість дізнатися походження назви міста, вулиць. Використання Лепбука стане у нагоді для всіх вікових груп. У даному випадку на практиці він був використаний у групі дітей середнього дошкільного віку.

Мета:

- розширити знання дітей про Україну, її державні та народні символи;
- формувати любов до рідного краю (до рідного дому, сім'ї, дитячого садка, міста);
- збагатити словниковий запас дітей: розуміння понять «Батьківщина», «рідний край»;
- сприяти розвитку мовлення, мислення;
- формувати культуру спілкування, творчу активність;

- активізувати пізнавальний інтерес дітей до подій у рідному місті та країні;

- виховувати любов до Батьківщини, патріотизм, відчуття гордості за свій народ, доброзичливість, любов до свого міста, до праці на рідній землі.

Актуальність. Формування особистості людини відбувається саме в дошкільному віці. Цей факт стосується і своєчасного формування в дошкільників почуття патріотизму: любові і прихильності, відданості та відповідальності, бажання працювати, берегти і примножувати багатства своєї Батьківщини.

Завдання вихователів та батьків – якомога раніше пробудити в дітях любов до рідної землі, формувати у них такі риси характеру, які допоможуть стати гідною людиною; виховувати любов і повагу до рідного дому, дитячого садка, рідної вулиці, формувати почуття гордості за досягнення країни, любов і повагу до армії, гордість за мужність воїнів нашої країни.

Лепбук відповідає всім вимогам до предметно-розвиваючого середовища. Він інформативний, багатофункціональний, сприяє розвитку творчості, уяви, може використовуватись одночасно групою дітей (в тому числі за участю дорослого як партнера), має дидактичні властивості.

Завдання патріотичного виховання:

- виховувати у дитини любов до сім'ї, рідного дому, дитячого садка, до рідної вулиці, міста;

- формувати дбайливе ставлення до рідної природи та всього живого;

- виховувати повагу до праці людей;

- розвивати інтерес до народних традицій;

- розширювати уявлення про Україну, місто Київ;

- знайомити дітей з символами держави: гербом, прапором, гімном;

- розвивати почуття відповідальності та гордості за досягнення Батьківщини.

Зупинимося на окремих сторінках....

Вулицями міста

«Слов'янськ, ти в серці моєму»

Мета: уточнити та поширити уявлення дітей про те, що знаходиться на вулицях міста Слов'янська (парк, дитячий садок, школа, площа міста, бібліотека та інше); пробуджувати інтерес у дітей до рідного міста, повідомляючи їм, чим воно багате та чим відоме; вчити помічати навколишню

красу; підкреслити, що все оточуюче побудували та зробили люди: побудували будинки, посадили дерева та квіти.

Дидактична вправа «Впізнай за описом»

Мета: вчити дітей за описом називати різні місця та об'єкти.

Хід: вихователь описує обраний об'єкт (будівлю, пам'ятник, крамницю, площу, бібліотеку та інше), діти за допомогою фотокарток відгадують.

Наприклад: саме там можна вибрати будь-яку книжку, почитати її там, чи взяти почитати додому (бібліотека).

Ігрова вправа «Де я знаходжусь»

Мета: вчити дітей за описом називати місцезнаходження ведучого.

Хід: вихователь пропонує дітям обрати своє місцезнаходження за допомогою фотокарток (парк, дитяча лікарня, площа та інше). Діти по черзі описують своє місцезнаходження, решта відгадує.

Колективна вправа «На вулицях Слов'янська»

Мета: вчити дітей правильно називати вулиці Слов'янська, орієнтуватися у місті.

Хід: вихователь пропонує в ігровій формі автобусом вирушити на екскурсію містом. Під час зупинок демонструє фотокартки, а діти називають ці місця.

Колективна вправа

«Як я можу зробити моє місто гарнішим та багатшим?»

Мета: вчити дітей брати посильну участь у примноженні багатства та краси рідного міста.

Хід: вихователь пропонує дітям поміркувати та розповісти, що вони можуть зробити для свого міста.

Кераміка Слов'янська

Мета: ознайомити дітей зі слов'янською керамікою, назвами виробів, закріпити знання дітей щодо матеріалу, з якого зроблений той чи інший посуд, особливостями оздоблення; виховувати інтерес до народної творчості.

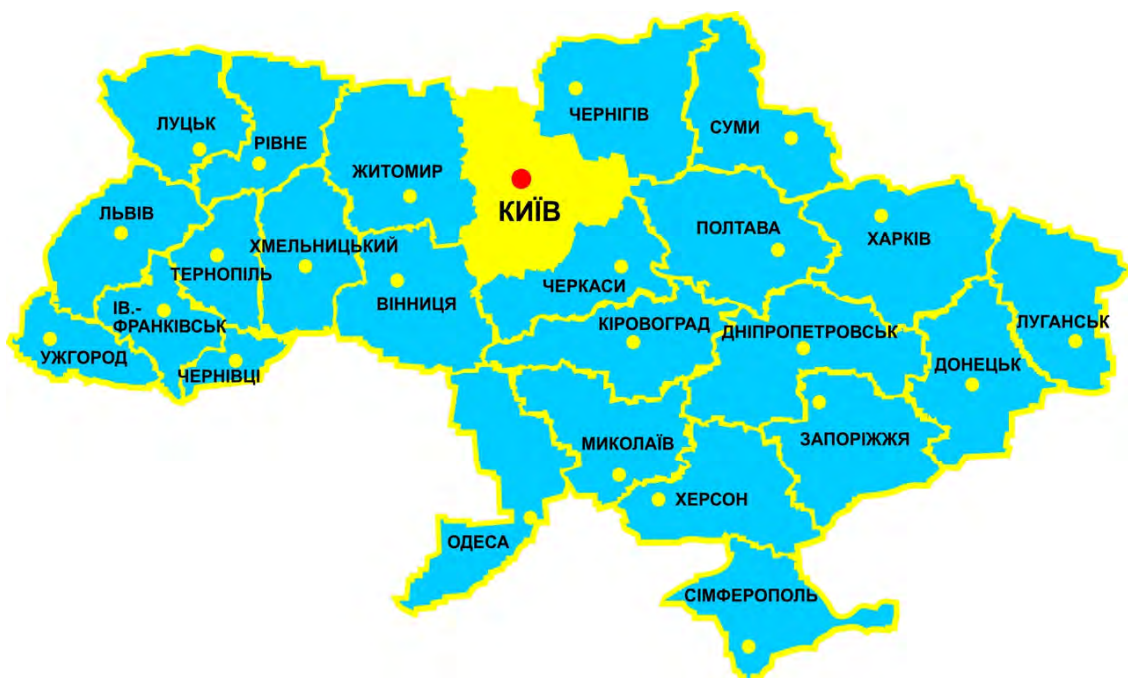

Мапа України

Тематична бесіда

- Як називається наша країна?
- Які міста, села ви знаєте?
- Які річки в Україні ви знаєте?
- Чи є у нас море?
- Як називається головне місто України?
- Як називають людей, які живуть в Україні?

Мета: дати уявлення дітям про мапу України, про місцезнаходження рідного міста.

Народні символи України

Мета: розширити уявлення дітей про народні символи України (верба, калина, вінок, лелека та інші), виховувати шанобливе ставлення до українських народних символів, виховувати любов до природи.

Колективна вправа «Опис народних символів»

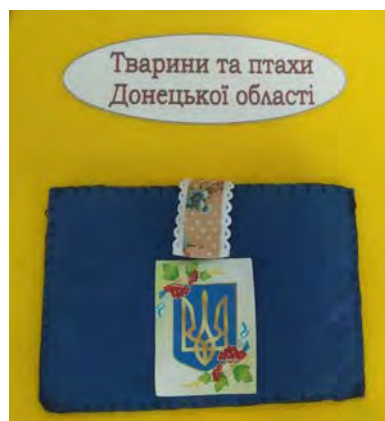
Мета: вчити дітей складати описову розповідь.

Хід Калина – це невисокий кущ. Калину саджають біля хати, також вона росте біля річки та в лісі. Кетяги калини яскраво червоного кольору, дозріває вона восени. Калину люблять не тільки за її красу, а і за її лікарські властивості.

Наприклад: «Опис калини».

Тварини та птахи Донецької області

Мета: закріпити та розширити знання дітей про тварин та птахів рідного краю, вчити називати звірів (заєць, лисиця, дикий кабан та інші) та птахів (лелека, сова, кулик); розвивати пам'ять, увагу, мислення; виховувати турботу про об'єкти живої природи.

Наприклад: **гра «Відгадай хто це?»**

На дошці по середині розташовані фотокартки тварин Донецької області. Вихователь описує ту чи іншу тварину, діти обирають за малюнком та називають тварину.

Наприклад

- 1.Ця тварина живе в лісі.
- 2.В неї руда шубка.
3. Вона полює на зайців.
4. Це хижа тварина.

(Лисиця)

Українські народні дитячі пісні

Мета: вчити відчувати мелодійність української мови; розвивати чуття ритму; виховувати почуття любові до рідної мови; розвивати пам'ять, мовлення; виховувати бажання підспівувати.

Проводяться тематичні бесіди, слухання та розучування народних пісень.

Мовленнєва вправа: «Яка наша мова?» (солов'їна, милозвучна, калинова, рідна, красива, пісенна, барвінкова, материнська, неповторна, казкова, співуча).

Перелік пісень

1. Ой, в лісі калина.
2. Галя по садочку ходила.
3. Ой, минула вже зима.
4. Щебетала пташечка.
5. Вербовая дощечка.
6. Павук сірий, волохатий.
7. Два півника.
8. Був собі журавель.
9. Край долини мак.
10. Іди, іди, дощику.
11. Ягілочка.
12. Подоляночка.
13. Ходить сонечко по вулиці.
14. Котику сіренький.
15. Прилетіла перепілочка.

Вірші про Слов'янськ

Мета: познайомити дітей із видатними письменниками, які прославляли наше місто; виховувати інтерес до поезії.

Необхідно формувати у дітей уявлення про людей рідного міста, згадувати тих, хто прославив наше місто – художники, композитори, письменники. Видатним письменником м. Слов'янська є Михайло Миколайович Петренко.

Перелік віршів

1. М. Петренко «Йшов коваль із базару»
2. М. Петренко «Ось-ось Слов'янськ»
3. М. Петренко «В далеку дорогу»
4. М. Петренко «Чи бачив хтось слов'янську дівчину»
5. Л. Меженина «Моє серце належить Слов'янську»

Державні символи України

Мета: продовжувати знайомити дітей з державними символами України: Прапор, Герб, Гімн; формувати бажання якомога більше дізнатися про історичне минуле своєї Батьківщини; розвивати патріотичні почуття; виховувати любов до своєї країни.

Колективне завдання «Заспіваємо Гімн України»

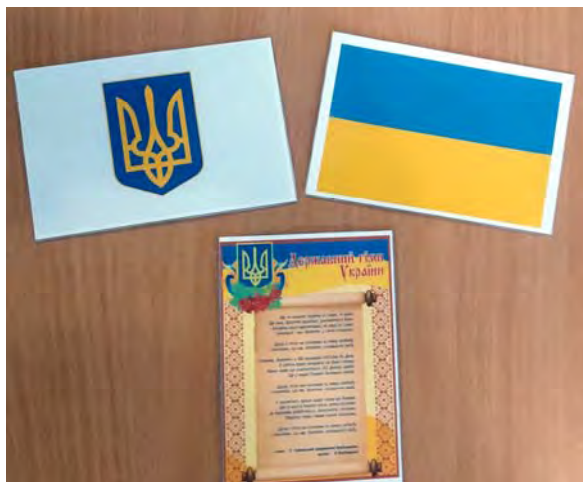
Мета: вчити з повагою відноситися до Гімну України, долучати дітей до його виконання.

Хід: діти разом із вихователем слухають, а потім співають Гімн України.

Мовленнєва вправа «Розповідь про державні символи України»

Мета: закріпити знання дітей про державні символи України; про їх виникнення та призначення.

Хід: діти доповнюють розповідь за вихователем.

Символіка Донецької області та міста Слов'янська

Мета: узагальнити та систематизувати знання дітей про офіційну символіку міста Слов'янська та Донецької області; дати пояснення кожному символу; знайомити дітей з історією виникнення кожного символу; розвивати допитливість, уміння аналізувати; виховувати у дітей любов до рідного краю.

В зеленому полі срібний сокіл з розпростертими крильми, під ним кадуцей, обабіч якого по срібному ромбу (вістря до кінцівки жезла); внизу – золотий козацький хрест. Щит обрамований декоративним картушем і увінчаний срібною міською короною з трьома вежками. Срібні ромби символізують солеварні промисли. Хрест означає козаків, які захищали

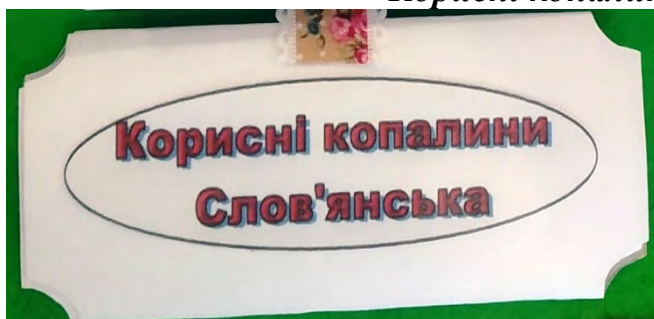
солеварів та спорудили поселення, що згодом перетворилося на місто. Кадуця вказує на торговельну специфіку міста і належність його до Слобожанщини (Харківщини). Зелений колір – колір природи, підкреслює функцію міста як курорту.

«Вишиванка-вишиваночка»

Мета: продовжити знайомити дітей з елементами українського національного одягу; навчити бачити спільне та різницю між одягом хлопців та дівчат; вчити дітей правильно називати предмети українського одягу; виховувати шанобливе ставлення до українських традицій.

«Корисні копалини Слов'янська»

Мета: розширити знання дітей про те, які корисні копалини видобувають в нашому місті; дати початкові відомості про раціональне використання природних ресурсів в побуті (пісок, глин, крейду, вапняк та сіль)

Заняття для дітей середньої групи**Тема: «Знай свій рідний край»****Мета:**

- закріпити та розширити знання про рідне місто, його назву, об'єкти;
- підвести до розуміння, що Україна - це наша Батьківщина;
- збагатити знання про те, що люди, які живуть в Україні, - це український народ (українці);
- виховувати бережне ставлення до природи, потребу допомагати їй, оберігати від шкідливого втручання людини;
- формувати прагнення до самостійних дій у природі (доглянути дерево, посіяти квіти, не забруднювати водойму, не смітити тощо);
- формувати у дітей уявлення про справжній музей;
- виховувати любов до міста, бажання більше знати і дбати про нього.

Хід заняття:

Вихователь: Діти, підходьте, будь ласка до мене, привітайтеся з гостями! Сьогодні на вас чекає подорож, але спочатку відгадайте загадку!

У всьому світі кожен зна

Є Батьківщина одна

І в нас вона єдина

Це славна - (Україна)

Вихователь: Так, це Україна! Підходьте ближче до столу.

(на столі накритий хусткою лежить Лепбук, вихователь піднімає хустку, показує дітям частину Лепбука з мапою України)

Вихователь: Подивіться всі, це мапа нашої країни України! А якого кольору мапа? (жовто – блакитна), а може хтось знає, чому саме такі кольори присутні? (прапор України жовто-блакитний)

Мовленнєва гра «Ми - Українці»

Вихователь: Отже, ми з вами живемо в якій країні? (Україні)

А ми тоді з вами хто? (Українці), а ось Ариша живе в Україні, тоді вона хто? (Українка), а Владік живе теж в Україні, він тоді хто? (Українець).

Вихователь: У кожного з нас є рідна домівка, де ми народилися, де живемо, де живуть наші рідні та близькі. Все це наша маленька Батьківщина – це наше місто. Як називається наше місто? (Слов'янськ).

Вихователь: Так, це наше рідне місто Слов'янськ! Спочатку воно мало назву Тор, потім Солеварськ, саме через солоні озера. І вже потім воно стало мати назву Слов'янськ. Що ви можете сказати про наше місто? Яке воно?

Дидактична гра «Місто яке?»

- Скажемо гарні слова-компліменти про наше місто Слов'янськ, яке воно? (діти називають слова: гарне, красиве, зелене, місто – курорт, рідне, мальовниче)

- А звідки можна дізнатися про наше місто? (з книжок, газет, інтернету, почути по радіо)

- А ще можна здійснити екскурсію.

Вихователь: А ви хочете здійснити екскурсію містом? А на чому ми можемо з вами це зробити?

(На автобусі, на машині, на велосипеді, пішки)

Вихователь: Молодці! Зверніть увагу, у нас є стрілки підказки, тому ми з вами будемо рухатися пішки, щоб нічого не пропустити.

(на підлозі викладені хаотично фотокартки міста Слов'янська, поєднані між собою стрілками, діти разом з вихователем рухаються за стрілкою)

1. Фотокартка «Дитячий садок»

(Вихователь разом із дітьми підходять до фотографії, роздивляються)

Вихователь: Діти, що це за будівля? (Дитячий садок) Так, а як називається наш дитячий садок? (Ракета), а хто з вас знає, на якій вулиці він розташований? (Василівська), а як же називається наша з вами група? («Ромашка»)

А навіщо ви ходите до дитячого садочка? (відповіді дітей)

Вихователь: Діти, дитячий садок це теж наша маленька Батьківщина! Тут ми з вами проводимо більше часу ніж вдома, і ми з вами одна маленька родина! Вирушаємо далі!

2. Фотокартка «Парк Шовковичний»

Вихователь: Що це в нас за фотокартка? (Парк) Так, це парк відпочинку «Шовковичний». А чому я кажу парк відпочинку? (Там можна відпочити, погуляти)

А що ще в парку можна зробити? (побігати, погратися на дитячому майданчику, нагодувати качок, помилуватися природою)

Вихователь: Так, діти, це дійсно парк відпочинку.

- А скажіть, хто в нашому місті головний? Хто повинен за всім слідкувати, ремонтувати? (мер міста). Так, це мер!

Давайте ж уявимо на хвилинку, що б ви зробили для свого міста, якби були мером?

Гра – фантазія «Мер міста»

(за допомогою мікрофона діти висловлюють свої думки)

Вихователь: Молодці, переходимо далі! Тут одразу декілька фотокарток, давайте по черзі роздивимось!

3-4 Фотокартки «Центр міста Слов'янська»

Вихователь: Що це за фотокартка? (Магазин іграшок «Машенька»), так, молодці діти! А що там можна придбати? (іграшки, велосипеди, все для дітей).

Вихователь: Це одна з центральних вулиць міста, вулиця Тараса Шевченка! А хто знає, куди ж ця вулиця може привести? (На площу)

Так, молодці, ми з вами можемо дійти до Соборної площі міста Слов'янська!

- А що можна робити на площі? А які крамниці там є? (гуляти, стрибати на батуті, кататися на велосипеді, на роликах, з'їсти морозиво, поруч крамниця АТБ, універмаг)

Вихователь: Підходьте всі знову до Лепбука. (На столі лежать фотокартки, діти самі роздивляються і називають місця, які вони впізнали.

- Але є в нашому місті живуть не тільки гарні люди, а є і ті, які роблять шкоду – ламають лавочки, сміять.

- Хто з вас хоче бути таким?

- А якими хочете бути ви? (добрими, дбайливими господарями міста)

Вихователь: Що можуть зробити дорослі і діти, щоб наше місто було чисте, квітуче? (діти біля столу роздивляються малюнки на долоньках)

Подивіться на картинки, що на долоньках. Оберіть ті, де люди роблять добрі справи.

Дидактична гра «Добре-погано»

- Що ти обрав? Чому? Чому не обрав інші картинки?

- Долоньки з поганими справами приберемо у скриньку.

Вихователь: Давайте з вами підемо далі!

Фізхвилинка

Ось мої малята, хлопчики й дівчата!

Швидко всі крокуйте і зовсім не сумуйте!

Містом ми гуляємо і навкруг себе роздивляємось!

Там сидить пухнастий кіт,

Хтось приніс йому обід!

Тут дідусь проходить швидко, поспішає на маршрутку!

Онде жвавий горобець, він маленький стрибунець.

Світить сонечко для нас, до музею вже нам час!

Вихователь: А зараз ми знаходимося на вулиці, де розташований музей міста Слов'янська.

Що таке музей? Підходьте ближче до столу. Давайте все розглянемо.

(на столі лежать корисні копалини, які є у місті Слов'янську, це сіль, пісок, глина, крейда та щебінь)

Вихователь одягає бейджик з надписом «Екскурсивод» та починає розповідати послідовно про корисні копалини.

Пісок

- Почнемо з вами з піску! Якого він кольору? А щоб дізнатися який він на дотик, підійдіть всі до столу. Занурте руки у пісок, то який він на дотик? (м'який, сипучий, холодний)

- А чи можна з нього щось зліпити? (Ні) А що треба в нього додати, щоб можна було побудувати башту? (воду)

- А навіщо людям пісок? В нашому місті добувають будівельний пісок, його використовують для будівництва. А що можна побудувати? (будинки, дороги).

Крейда

- Молодці, переходимо далі, до наступного експонату. Як ви гадаєте, це що таке? Це крейда. Що їй можна робити? Якого вона кольору?

Ви знали, що крейду можна їсти! Це гарний адсорбент! Крейда, коли потрапляє до вас в середину, в шлунок, вона все погане забирає і виводить із організму людини. Крейда багата на кальцій. Так ось саме таку крейду добувають у районі міста Святогірськ, тому і крейду називають Святогірська!

А перетерту крейду фасують у с.Черкаське, її використовують у будівництві.

Щебінь

- Подивіться, що це таке? Так, це каміння, але воно не звичайне, воно має назву щебінь! Навіщо воно потрібно людям? Його теж використовують у будівництві, а ще ним засипають землю між колією потяга! Роздивіться ці камінчики, які вони? (важкі, гладенькі). А якого кольору? (сірий, білий).

Сіль

- Роздивіться уважно, що це таке? Діти, це сіль! Якого вона кольору? Подивіться, тут і дрібна сіль і грудочками! В нашому місті є солоні озера. Слов'янський курорт – один із найстаріших курортів України. Там розташовані санаторії для лікування людей. Плавати в солоних озерах Слов'янська дуже корисно для нашого здоров'я!

- Ось дивіться, сіль використовують навіть в лампах, сольових, аромалампах. Вони бувають різної форми, світяться різними кольорами і теж приносять користь нашому здоров'ю.

- Можна торкнутися пальцем до лампи і відчутти, що вона насправді солоні! Бо це просто великий шматок солі.

Глина

- І останній експонат - це глина.

- Наше місто славиться на всю Україну як місто кераміків! В нашому місті є завод, який називається «Глини Донбасу»! Там виробляють високоякісну глину, яку потім відправляють по всій Україні та за її межі!

- Роздивіться її! Якого вона кольору? Відірвіть собі шматочок глини, помніть її! Яка вона на дотик? (м'яка, гладка, холодна, важка)

- Що ж можна зробити з глини? (посуд)

- Так, глина буває червоною, білою (її ще називають скульптурною, коричневою)

- Всі вироби потім потрібно висушити у печі під дуже високою температурою. За бажанням посуд розмальовують!

Вихователь: Треба повертатися нам у дитячий садок, беріть собі серветку та витріть руки після глини.

Підсумок

- В якому місті ми живемо?
- Чи треба наше місто любити?
- А де ми з вами були?
- Що вам сподобалося найбільше?

Список використаних джерел

1. Богуш А. М. Українське народознавство в дошкільному закладі: практикум: навч. посіб. / А. М. Богуш, Н. В. Лисенко. Київ: Вища шк., 2003. 204 с. С. 63-84
2. Євдокімова Л. Українські народні ігри та забави в дошкільних установах // БВДС – 2007. № 12. С. 40-49.
3. Новицкая М. Ю. Патриотическое воспитание в детском саду [Текст] / М. Ю. Новицкая. Москва: ВЛАДОС, 2003. 214 с.
4. <https://ukrainer.net/slovyansk/#>
5. <https://www.activestudy.info/poleznye-iskopaemye-donbassa/>
6. <http://faunazoo.ru/zhivotnye-doneckoj-oblasti>
7. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%B5%D0%BF%D0%B1%D1%83%D0%BA>
8. <https://uk.etcetera.media/lepuk-yak-zrobiti-svoyimi-rukami-i-de-skachati-shabloni.html>

Фесенко Олена Олексіївна

вихователь закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета»
м. Слов'янськ Донецької області

Розвиток творчих здібностей дітей раннього віку засобами нетрадиційних матеріалів та технік образотворення

Рецензент: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти *Дронова Ольга Олегівна*

Актуальність дослідження полягає в необхідності висвітлення проблем формування творчої особистості дошкільника засобами використання нетрадиційних принципів зображувальної діяльності в умовах ЗДО.

Об'єктом дослідження є розвиток творчих здібностей дошкільників у процесі навчально-виховної діяльності в ЗДО.

Предметом – особливості нетрадиційних технік зображувальної діяльності, які використовуються в умовах дошкільного закладу для розвитку креативності та творчості дітей раннього віку.

Мета роботи – вивчення необхідності використання нестандартних технік зображувальної діяльності на заняттях у дітей раннього віку.

Завдання:

- розвиток активності і самостійності дітей в процесі образотворчій діяльності;
- розвиток уяви, творчих здібностей у дітей;
- розвиток дрібної моторики рук;
- формування у дітей технічних навичок образотворчої діяльності;
- виховання інтересу до створення нових образів.

Форма організації:

- фронтальна діяльність;
- робота за підгрупами;
- Індивідуальна робота.

Методи навчання:

- інформаційно-рецептивний метод, який включає в себе прийоми розглядання та показу зразка вихователя;
- репродуктивний метод, спрямований на закріплення знань і навичок дітей. Це метод вправ, доводить навички до автоматизму. Він включає в себе

прийом повтору, роботи на чернетках, виконання формоутворюючих рухів рукою;

- евристичний метод, який спрямований на прояв самостійності в роботі на занятті, тобто педагог пропонує дитині виконати частину роботи самостійно;
- дослідницький метод, що розвиває у дітей не тільки самостійність, але фантазію і творчість. Педагог пропонує самостійно виконати всю роботу.

Вступ

Одним із найважливіших завдань педагогічної науки на сучасному етапі розвитку є вирішення проблеми формування творчої особистості, адже розвиток у людей творчого способу мислення давно перетворився у соціальну необхідність. Нові умови і перспективи розвитку суспільства, загальні тенденції науково-технічного й економічного прогресу висувають все нові й нові вимоги до підготовки підростаючого покоління, що стане в майбутньому запорукою успішного існування людської спільноти.

Дошкільний вік у певному розумінні є унікальним, адже багато складових психіки дитини знаходяться в стадії активного формування. Дитину відрізняє підвищена пізнавальна активність, розширення обсягу знань, поява нових мотивів діяльності, що дозволяє займатися самостійною творчою працею. Але головним є те, що саме в цьому віці відбувається інтенсивний розвиток мислення, що визначальним чином впливає на всі інші пізнавальні процеси та інтелект у цілому. Суттєві зрушення відбуваються в розвитку самосвідомості, відбувається активне початкове становлення особистості. Усе це в комплексі є гарною базою для розвитку творчих здібностей.

Творчі здібності - це індивідуальні властивості особистості, які дають змогу за рівних умов успішно виконувати творчу діяльність на якісно високому рівні.

Здібності до творчості розвиваються на основі природних задатків, пов'язаних з особливостями нервової системи. Але для того, щоб здібності в певній мірі виявились, необхідно розвивати їх, починаючи з раннього віку.

На думку ряду сучасних психологів, найкращим періодом для розвитку творчості є дошкільний вік. Також загальновідомо, що художньо – творчі здібності, вміння та навички дітей необхідно починати розвивати якомога раніше, оскільки заняття із діяльності сприяють розвитку не тільки творчих здібностей, але і уваги, спостережливості, художнього мислення і пам'яті дітей.

В процесі всіх видів образотворчої діяльності (малювання, ліплення, аплікації) дитина відчуває різноманітні почуття: радіє красивому зображенню, яке він створив сам, засмучується, якщо щось не виходить. Але найголовніше – створюючи зображення, дитина отримує різноманітні знання, уточнюються і поглиблюються його уявлення про навколишній світ. *У процесі роботи він осмислює нові якості предметів, опановує навичками, вміннями, навчається свідомо їх використовувати.*

Свобода творчого вираження дошкільника визначається не лише образними уявленнями і бажанням передати їх у малюнку, але і тим, як він

володіє засобами зображення. Засвоєння дітьми у процесі навчання різних варіантів зображення, технічних прийомів буде сприяти їх творчому розвитку.

Проблему розвитку дитячої образотворчої діяльності вивчали А. В. Бакушинський, Д. Б. Богоявленська, А. А. Венгер, Н. О. Ветлугіна, Т. Г. Казакова, Т. С. Комарова. У роботах О. В. Запорожця, В. В. Давидова, М. М. Поддякова встановлено, що дошкільники здатні в процесі предметної чуттєвої діяльності, у тому числі малюванні, виділяти суттєві властивості предметів і явищ, встановлювати зв'язок між окремими явищами і відобразити їх в образній формі. Цей процес особливо помітний у різних видах практичної діяльності: формуються узагальнені способи аналізу, синтезу, порівняння і зіставлення, розвивається вміння самостійно знаходити способи розв'язання творчих завдань, вміння планувати свою діяльність, в певній мірі розкриваються творчі здібності.

У Базовому компоненті дошкільної освіти зазначається, що дитина повинна прагнути відійти від шаблону, виявляти вигадку та фантазію, винахідливість, експериментувати, користуючись нетрадиційними матеріалами, засобами, техніками.

Нетрадиційно — не ґрунтуючись на традиції, відрізняючись оригінальністю, не дотримуючись традицій, самобутньо, самостійно, оригінально, своєрідно.

Діти з самого раннього віку намагаються відобразити свої враження про навколишній світ у своїй образотворчості.

Специфічність раннього віку для розвитку образотворчості засобами нетрадиційних форм ізо діяльності полягає в тому, що вони дозволяють дітям швидко досягти бажаного результату, адже навіть не кожен дорослий зможе зобразити деякі предмети. Але завдяки образним матеріалам, технікам, спираючись на притаманне малюванню вміння долучати фантазію, уяву, ми отримуємо яскраві образні “дитячі шедеври”.

Досвід роботи показує, що оволодіння дітьми раннього віку нетрадиційною технікою зображення доставляє малюванню справжню радість. Вони з задоволенням зображують різні візерунки, улюблених героїв, не відчуваючи при цьому труднощів, отримуючи яскраві образні зображення. Малюючи сміливо, з захопленням беруться за художній матеріал, їх не лякає різноманіття і перспектива самостійного вибору. Малюванню доставляє величезне задоволення сам процес виконання, демонструючи свій успіх і радість, привертаючи увагу дорослих до своїх досягнень.

Проведення занять із використанням нетрадиційних технік сприяє зняттю дитячих страхів, розвиває впевненість у своїх силах, вчить дітей вільно висловлювати свій задум, розвиває почуття композиції, ритму, колориту, розвиває дрібну моторику рук, спонукає дітей до творчих пошуків і рішень.

Кожному періоду дошкільного віку притаманний певний набір нетрадиційних технік, матеріалів, засобів.

В групі раннього віку

Малювання:

малювання долонькою, пальчиком, ватною паличкою, зім'ятим папером, печатками з поролону різної форми, мильними бульбашками, різновиди кляксографії.

Ліплення:

матеріал: солоне тісто, фарбоване барвниками, глина, різнокольоровий кінетичний пісок.

Прийоми: відривання, скочування, розкочування прямими та коловими рухами, з'єднання країв, вдавлювання допоміжного матеріалу (насіння квасолі, кукурудзи, гарбуза, шишок, жолудів та інше).

Аплікація:

мозаїка (виконня зображення з вирізаних або рваних частин паперу), вата, вітні диски, пухнаста аплікація, скручені серветки, пір'я, листя, квіти та інше.

З усього різноманіття матеріалів та технік надавала перевагу наступним, які і застосовувала у роботі.

Опис досвіду роботи

Ранній вік є одним з найважливіших періодів для дитини. Від батьківського тепла, любові, ніжності треба якнайм'якше перейти до умов дитячого закладу, який вимагає більш суворих правил. Тому група раннього віку — це м'яка сходинка, де вихователь виконує роль старшого друга, який пробачає капризи, розуміє невчасні істерики, радіє, співчуває, але систематично, м'яко вимагає дотримування правил поведінки у колективі, привчає до режиму дитячого закладу, формує почуття дружби.

Ранній вік у дитячому закладі- це дуже складний перехідний етап у житті дитини. І тому, окрім любові, ласки, співчуття, значну роль відіграють яскраві доступні, емоційно навантажені заняття, ігри. Результати можуть дивитися діти і радіти разом із батьками.

Цим критеріям повністю відповідають заняття з використанням нетрадиційних технік ізодіяльності.

Вправдовувати елементи використання нетрадиційних матеріалів почала на початку навчального року, в період адаптації. Зранку у малят, які першими прийшли до дитячого закладу і дуже емоційно сумували, завжди легко було знайти відгук на прохання: "Допоможі мені", "Подивись, що ми разом зробимо". Показувала початок роботи аплікації з кольорового тіста, насіння, листя, ватних дисків і малята миттєво перемикали увагу і з задоволенням працювали з дуже цікавим матеріалом.

На початку року ми зробили креативний календар природи, який склався з

- ватних дисків (хмарки, калюжі);
- ватні палички, вата (краплі дощу);
- природний матеріал — яскраве помаранчеве листя (промінці сонця), жолуді, волоський горіх (Їжачок, черепаха).

Робили смайлики настрою (солоне кольорове тісто, насіння гарбуза), чому дуже раділи діти.

Це давало можливість зрозуміти початковий рівень розвитку дітей, в індивідуальній формі вчити елементарним технічним навичкам, розвивати дрібну моторику, встановлювати емоційний контакт з малятами.

Найбільшу увагу приділяла заняттям з аплікації за допомогою нетрадиційних технік. Через узагальнення досвіду педагогів було виявлено значення навчання аплікації в ранньому віці. У процесі аплікації діти знайомляться з простими формами різних предметів, частини й силуети яких вони вирізають і наклеюють. Створення силуетних зображень вимагає великої роботи думки і уяви, тому що в силуеті відсутні деталі, що іноді виявляються основними ознаками предмета.

Заняття аплікацією сприяють розвитку математичних уявлень. Дошкільники знайомляться з назвами і ознаками найпростіших геометричних форм, отримують уявлення про просторове положення предметів та їх частин (зліва, справа, на покутті, у центрі й т.п.) і величин (більше, менше). Ці складні поняття легко засвоюються дітьми під час створення декоративного візерунка або зображенні предмета частинами.

На занятті у дошкільників розвиваються почуття кольору, ритму, симетрії і на цій основі формується художній смак. Їм не треба самим складати кольори чи зафарбовувати форми. Використання папіру різних кольорів дозволяє виховувати вміння підбирати гарні поєднання.

Малята в ранньому віці ще недостатньо володіють пензликом чи олівцем, але їм дуже потрібний яскравий, зрозумілий результат своєї роботи.

Тому змістом практичної діяльності була розробка та опробування занять цікавого характеру, де більш уваги приділяла заняттям із аплікації.

Залучення до занять з аплікації почали у групі раннього віку. У віці 2-3 років у малят яскраво виражений емоційний відгук на пропозицію щось

зробити, у чомусь брати участь, дитина завжди виявляє готовність діяти. Завдання, які вирішуються в цьому віці елементарні:

- дати малюкам уявлення про необхідні інструменти та матеріали для аплікації (клей, пензлики, клейонка, м'яті серветки, ватні диски, насіння, листя та інше);
- розвивати початкові технічні навички, дрібну моторику рук;
- формувати естетичне сприйняття та почуття: впізнавати отримане зображення, милуватися ним, радіти разом із дорослими.

Найбільш цікавою для дітей дошкільного віку є аплікація з паперу яскравих кольорів. Сам вид матеріалу, простота його обробка стимулюють творчу активність дитини, дозволяють легко опанувати ручними вміннями і навичками. Тож у кожній віковій групі відповідно до програмних завдань навчання аплікації, необхідно мати спеціальні матеріали й обладнання для занять: папір для фону і елементів аплікації, ножиці, клей, пензлик, підставку для пензлика, підстилку для намазування постатей, коробочку для обрізків, чисту серветку (з розрахунку на кожну дитину).

Папір для фону найчастіше береться щільний, добирається тон залежно від змісту зображення, щоб лише підкреслити певну ситуацію. Наприклад, квіти розміщують на зеленуватому тлі галявини чи луки, силуети птахів наклеюють на блакитному тлі неба, а риб – і на тлі синьої глибини річки чи моря.

Також застосовую тонування паперу необхідною фарбою. На такому фоні аплікація виглядає яскравіше, об'ємніше.

У своїй роботі використовувала:

- фарбовані насіння гарбуза, кукурудзи, квасолі;
- желуді, скорлупа волоського горіху;
- осінні засушені листя та квіти;
- ватні диски, палички;
- вата;
- кришки з йогурту;
- пластикові пакети;
- підрібнений пінопласт;
- м'яті серветки.

Заняття з використанням нетрадиційних технік слугували найважливішим моментом в інтегрованому занятті. Інтеграція у системі спеціально організованих занять об'єднує ці техніки і тому актуальна, оскільки:

- інтегровані заняття сприяють глибокому проникненню дітей у сенс слова, у світ фарб та звуків;
- допомагають формуванню грамотного мовлення, його розвитку і збагаченню;
- розвивають естетичний смак, вміння розуміти й оцінювати твори мистецтва;

- впливають на психічні процеси, які є основою формування художньо-творчих і музичних здібностей дитини.

Інтегровані заняття дозволяють зменшити кількість спеціально організованих занять і збільшити час для інших видів діяльності.

Розроблені та проведені заняття з ознайомлення з навколишнім:

- осіння тематика:

«Осінь в гості завітала» (червоні листя, м'ятий папір);

«У осінньому лісочку» (готові картонні форми грибів, підрібнений пінопласт);

«На зустріч сонечку» (жовті готові круги, помаранчеве листя).

- Зимня тематика:

«Снежинка-кольоринка» (клей, сіль);

«Рукавичка» (ватні диски, паперові снежинки, вата, підрібнений пінопласт);

«Веселі пінгвини» (контури долоньок, ватні диски);

«Пінгвини на льдині» (картонні втулки, ватні диски, папір);

«День соборності України» (кришки з-під йогурту, кольорові ватні диски)

Дуже мотивує бажання дітей до спільної творчої праці — це подарунки до дня народження. Були підготовлені розваги: «Як на Мішини іменини»; «Улюблена іграшка Міши».

Коллективну аплікацію даруємо імениннику. Ці розваги сприяють почуттю дружби, формують вміння радіти один одному, дарувати гарний настрій друзям.

Ігри, квести до тижня безпеки, правового виховання, до свята вишиванки, до Дня Соборності, до Великдня закінчували колективною або індивідуальною роботою з використанням елементів нетрадиційних технік.

Завдяки цьому такі заходи більш запам'ятовуються дітям, малята легше роблять потрібні висновки, бажають поділитися з батьками.

Велику увагу у ранньому віці треба приділяти індивідуальній роботі з дітьми. Головне, щоб заняття викликали позитивні емоції, розвивали почуття впевненості в собі.

У другій половині навчального року, коли вже достатньо сформувалися елементарні технічні навички, вміння працювати з нетрадиційними матеріалами, більш уваги приділяли колективній аплікації. Завдяки цьому:

- діти разом з захопленням удосконалюють навички аплікації та малювання, малята з середнім рівнем вміннь безпосередньо вчать у дітей з більш високим рівнем;
- діточок вже простіше мотивувати, спільна мета дуже поєднує, формує дружнє товариство;
- сприяє колективній творчості, уяві, фантазії;
- дає можливість поєднувати різні матеріали.

Колективні аплікації наприкінці навчального року були використані як елемент моніторингу рівня отриманих навичок, здібностей у дітей групи раннього віку.

Моніторинг результативності

Моніторинг результативності дитячого образотворчого мистецтва засобами цікавих занять проводився за допомогою основних методів дослідження:

- метод спостереження є цілеспрямоване сприйняття будь-якого педагогічного явища;

- розмова як прийом в навчально-виховному процесі дошкільного закладу передбачає добір такого матеріалу, який за своїм змістом близький дітям конкретної вікової групи;

- педагогічний експеримент - спеціально організована перевірка того чи іншого методу чи прийому роботи. Експеримент завжди передбачає створення закладу нового досвіду, в якому активну роль відіграє педагогічне нововведення, яке підлягає перевірці.

Моніторинг складався з 3х етапів:

- констатуючий експеримент (серії занять на початку навчального року «Осінні листя», «Любе сонечко» та ін.);
- формуючий експеримент (заняття протягом навчального року);
- підсумковий (інтегроване заняття з колективної аплікації «Космічна подорож» та ін.)

Висновок

Результати дослідження дозволили мені сформулювати наступні висновки:

- ранній вік у житті малюка є дуже сензитивним для розвитку творчих здібностей. Але для їхнього розвитку недостатньо тільки традиційного підходу, а потрібне систематичне використання нетрадиційних методів та прийомів;

- застосування нетрадиційних технік сприяє розвитку у дитини дрібної моторики, тактильного сприйняття, просторового орієнтування на аркуші паперу, окоміру і зорового сприйняття, уваги, образотворчих навичок і умінь, естетичного сприйняття, та емоційної чуйності тощо;

- рівень розвитку творчих здібностей найбільш помітний в образотворчій діяльності.

Творчий процес – це справжнє диво. Діти розкривають свої унікальні здібності і відчують радість, яку їм приносить творення. Тут вони починають відчувати користь творчості і вірять, що помилки — це всього лише кроки до досягнення мети, а не перешкоди. Дітям краще вселити: «У творчості

немає правильного шляху, немає неправильного шляху, є тільки свій власний шлях».

Дуже ефективно для дітей проводити заняття-проекти. В ранньому віці це три-чотири заняття, пов'язані між собою спільним програмовим змістом.

Пропоную до Вашої уваги блок занять «Вчимося граючи». Це інтегровані заняття (ліплення та аплікації з насіння кукурудзи, квасолі, гарбуза).

Конспект заняття за темою: «Гарбузець-чаклунець»
Інтегроване заняття
з використанням нетрадиційних технік аплікації
(насіння гарбуза)

Освітні завдання:

- ознайомити малят із рослиною нашої країни- гарбузом, закріпити знання про інші овочі (морква, картопля);
- вчити слухати та розуміти мовлення дорослого, вирішувати разом проблемні ситуації;
- розвивати дрібну моторику, тактильне відчуття, пізнавальну активність;
- виховувати самостійність, креативне мислення, бажання працювати з друзями.

Обладнання

1. Іграшковий потяг.
2. Великий Гарбуз-іграшка.
3. Маленький справжній гарбуз із чистим насінням.
4. Муляжі картоплі та моркви.
5. Два кошика.
6. Картонні гарбузики.
7. Оброблене насіння.
8. Клейові олівці.
9. Серветки.

Хід заняття

Сюрпризний момент. Лунає музика з м/ф «Веселий потяг». В групу заїжджає іграшковий потяг, в ньому- Гарбуз.

Гарбуз вітається з дітьми, знайомиться. Діти роздивляються Гарбуз.

Вихователь: Як ви гадаєте, якої форми гарбуз. Чому? Якого кольору? Хто з вас бачив дома, на городі?

Гарбуз: Може хто з малят знає, які страви можна з мене приготувати? Вихователь разом із малятами, пригадує, що можна приготувати з Гарбузакаша, пиріг, запіканка (супроводжується показом картинок).

Вихователь: Діти, давайте покажемо Гарбузику, як ми вміємо стрибати- «як зайченята», літати- «як пташенята», тихенько йти- «як мишенята», «які ми маленькі були», «які великі стали».

Гарбуз: А які ще овочі знають малята? Показує кошик із морквою та картоплею. Гра «Збери врожай» (сортують моркву і картоплю в різні кошики).

Вихователь: А зараз Гарбузик приготував для нас сюрприз. Любимо сюрпризи? (відповідь дітей). Тоді ставайте у потяг і рухаємось шукати сюрприз. Де ще Гарбузик-чарівник сховав? Може в нашому гаражі? Може біля корзини з «Лего»?

Давайте разом подивимося біля мольберту.

Так, малята, дивіться- це справжній Гарбуз.

Уважно розглядаємо, досліджуємо на дотик насіння.

Але в нашій чарівній скрині Гарбуз приготував малюнки гарбуза і гарбузове насіння. Обстежуємо насіння, занурюємо пальчики в нього, перебираємо.

Вихователь створює проблемну ситуацію.

Вихователь: Діти, у нас є малюнки гарбуза, є насіння? Так.

На столах є клейові олівці, серветки. Що ще ми зможемо зараз зробити? (Відповідь дітей).

Так, прикрасити наші паперові гарбузики насінням. Спробуємо? (Так).

Тоді сідаємо до столу і будемо разом із вами прикрашати гарбузики.

(Вихователь разом із дітьми робить аплікацію). Індивідуальна робота з дітьми, які потребують допомоги.

Гарбузик: Дякую, малята! Які ви молодці!

Вихователь: Дякуємо тобі, Гарбузик. Ми прикрасимо цими виробами групову кімнату і тобі надішлемо наше фото. До побачення!

Конспект заняття за темою: «Кукурудза для зайченят»

Інтегроване заняття

з використанням нетрадиційних технік ліплення

(солоне тісто та насіння кукурудзи)

Освітні завдання:

- продовжувати закріплювати уявлення про зовнішній вигляд кукурудзи, особливості її форми, кольору, насіння;
- схвалювати здатність дитини до самостійності;
- закріплювати прийоми ліплення: розкочування, скочування, сплющення, вдавлювання;
- розвивати дрібну моторику;
- виховувати добре, турботливе ставлення до друзів, бажання зробити їм приємне.

Обладнання

1. Грашковий заєць.
2. Овочі (муляжі).
3. Кукурудза (муляж).
4. Насіння кукурудзи.
5. Солоне тісто.
6. Тарілочки для тіста.
7. Дошечки для ліплення.
8. Разові тарілки з блакитним фоном та паперове листя кукурудзи.
9. Серветки.

Хід заняття

Діти заходять до групової кімнати і бачать улюбленого героя- Зайченятка Мікі.

Вихователь: Діти, давайте привітаємося з Зайченятком Мікі (діти вітаються). Зайчик жартує з кожною дитиною і пропонує станцювати разом із нею.

Руханка «Стій, Зайченятко неслухняне»

Зайченятко: Діти, ви вже стали такі великі, спритні, розумні. Допоможіть мені, будь ласка. Я збирав на городі овочі та знайшов зернятко. Не знаю від чого воно, з якої рослини (показує насіння кукурудзи).

Вихователь: Так, Зайченятко, ми з радістю тобі допоможемо. Покажи нам всі овочі, які ти назбирав і ми знайдемо з чого насіння. Згодні, малята? (Так). Зайчик показує різні овочі. Малята разом із вихователем допомагають зайченятку, чи підходить це зернятко до картоплі, до моркви, до перцю, до огірка. Зайченятко не зрозуміє, питає: Якого кольору? Якої форми? Як зветься та рослина?

Вихователь чекає коли всі діти зможуть висловити свої міркування.

Діти знаходять на дні кошика кукурудзу і показують Зайчику. Зайчик замислюється.

Зайченятко: Діти, тут тільки одна кукурудза, а що ж я покажу своїм маленьким зайченяткам?

Вихователь: Діти, що ж ми з вами зможемо зробити? Як допомогти зайчику? (відповіді дітей). Так, які розумнички, зробити багато кукурудзи. А як ви гадаєте, з чого ми сьогодні зможемо кукурудзу зробити? (відповіді дітей)

У нас є насіння...Що ми бачимо на столі? Так, молодці, солоне тісто та листя кукурудзи. А чи зможемо ми разом зробити кукурудзу з соленого тіста, насіння та паперового листя? Спробуємо разом? (відповіді дітей)

Тоді сідаємо і почнемо робити подарунки для зайченят. Робота вихователя разом із дітьми, за необхідністю допомагає малятам індивідуально, схвалює їх разом із Зайченятком, підбадьорює.

Вихователь: Діти, які гарні поробки ви зробили. Згодні подарувати їх зайченяткам? (Так)

Зайченятко: Дякую вам, малята! Я завжди буду до вас приходити. До побачення!

Конспект заняття за темою: «Пригоди квасольки»

Освітнє завдання

- Продовжувати знайомити дітей з насінням городньої культури (квасоля).
- Закріпити знання про насіння кукурудзи та гарбуза.
- Вправляти дітей в прийомах ліплення: розминання, відщипування, скочування, вдавнення.
- Розвивати дрібну моторику, тактильне відчуття.
- Вчити дітей відтворювати враження від почутого у творчості.

- Розвивати спостережливість, вміння звертатися до попереднього досвіду.

- Виховувати дбайливе ставлення до природи.

Обладнання:

1. Іграшкові Гарбузик, Кукурудза, Зайчик.
2. Насіння гарбуза, кукурудзи, квасолі.
3. Картонні кольорові макети рослини квасолі.
4. Солоне тісто блідо-зеленого кольору.
5. Таці для насіння.
6. Дошки для ліплення.
7. Вологі серветки.

Хід заняття

Діти паровозиком заходять до групової кімнати. Помічають на таці розсипане насіння гарбуза, кукурудзи та квасолі.

Вихователь:

- Що це, діти? Звідки в нас з'явилося насіння?

Виходять іграшкові Гарбузик та Кукурудза:

- Діти, допоможіть нам. Вітер розкидав наше насіння, воно переплуталось. Розберіть його будь-ласка.

Діти розбирають насіння до таць та відносять гарбузове- до гарбузових, кукурудзяне – до кукурудзи. Звертають увагу, що є насіння зовсім інше(квасоля).

Вихователь вислуховує припущення дітей:

- Хто ще знає від чого ці зернятка?

Кожна дитина бере по зернятку і прокочує поміж долоньками.

Обстежуємо його разом із дітьми: колір, розмір, форма, гладке чи шершаве.

До групи вбігає Зайчєня:

- Малята, я біг, біг, так втомився, дозвольте мені у вас відпочити.

Вихователь:

- Так, Зайчєня, а ми з дітками станцюємо тобі веселу руханку.

Руханка «Стій, Зайчєнятко неслухняне»са

Зайчик:

- Дякую вам, так гарно з вами. Ой, діти, та я зовсім забув! Знайшов я у полі якісь рослини, зелені довгі, не знаю з чого. Зараз покажу.

Діти сідають на килимок. Зайчик показує картоний кольоровий макет квасолі без насіння.

Вихователь:

- Діти, тримайте у долоньках квасольку і послухайте казку про неї.

«Якось у ночі був сильний- сильний дощ. Блискала блискавка, шумів вітер, гремів грім.

А вранці, коли все стихло, у полі опинилося ось таке маленьке гладеньке зернятко.

Дуже сумно йому було самому і покатилося воно по полю»

Вихователь:

- Діти, давайте разом спробуємо посадити зернятко.

Кожна дитина спробує посадити своє зернятко. Слухаємо далі.

«Зустріло те зернятко великий жовтий Гарбуз і питає:

- Ти хто? Не моя мама?

- Ні, бачиш, в мене насіння плоске та біле. Ні-ні, ти не моє зернятко.

Діти порівнюють насіння квасолі з гарбузовим.

Покатилося зернятко далі, зустріло велику, довгу Кукурудзу:

Хто ти? Я не твоє зернятко?- тихо запитала Квасолька.

- Ні, люба, ні. Мої зернятка маленьки, жовті. Не такі.

Малята порівнюють насіння кукурудзи та гарбуза.

- Зовсім засумувало зернятко. Та раптом побачило красиву рослину. В неї були довгі зелені стручки, зелені вусики, чарівна біла квіточка.

І ця чудова рослина сама промовила до зернятка:

- Ось і ти, моя мила Квасолька. Подивись скільки братиків і сестричок Квасолинок у моєму ліжечку і для тебе знайдеться місце.

Стрибнуло зернятко до своїх братиків та сестричок. І знатеме тепер, що звуть її квасоля і у неї така чудова та красива мама».

Ось така казочка, малята. А давайте і ми з вами покладемо зернятко до її домівок. Згодні?

- Тоді полетіли «як літаки», «як повітряні кулі», «як ракети».

Рухаємось по групі, виконуючи імітаційні вправи.

За столами картоні кольорові макети квасолі, солоне тісто, в тацях у кожного квасолинка.

- Діти, чи зможимо ми зробити маму для наших зерняток?

- Так!

Робота дітей разом із вихователем. Вихователь і діти пригадують прийоми ліплення, засвоєнні на попередніх заняттях.

Індивідуальна робота з дітьми.

Зайчик:

- Малята, які ви розумні! Я розповім всім звірятам про дітей вашої групи. До побачення!

Конспект заняття на тему: «Дружно жити-весело робити» (підсумкове)

Мета:

Освітня

- Узагальнити знання дітей про рослини гарбуза, квасолі та кукурудзи.

- Вчити дітей формувати композицію на аркуші паперу засобом

наклеювання насіння.

- Закріпити знання кольорів.

Розвиваюча

- Розвивати дрібну моторику, тактильні відчуття.

- Вміння орієнтуватися на аркуші паперу.

- Надавати самостійність у виборі засобів зображення, користуючись попереднім досвідом.

Виховна

- Виховувати дружні стосунки.
- Бажання виконувати творчі завдання.

Обладнання

- Ширма для вистав.
- Картонне зображення Гарбуза, Квасолі, Кукурудзи.
- Насіння гарбуза (пофарбоване в жовтий, червоний, помаранчевий колір), квасолі та кукурудзи.
- Тарілки для насіння.
- Картон формату А3 (тонований) з зображенням дерева.
- Клейові олівці.
- Серветки вологі.

Хід заняття

Діти заходять до групи.

Вихователь за театральною ширмою:

«Доброго ранку, малята!

Любі хлопчики, дівчата.

Один до одного поверніться

Один одному посміхніться».

Дружно всі сідаємо, виставу починаємо.

Зустрілись якось на городі...

З'являється *Гарбуз*:

- Доброго ранку! Впізнали мене?

(Відповіді дітей)

- Я і жовтий, і круглий

Вітамінами повний.

В їжу хто мене приймає,

Дуже швидко підростає.

З'являється *Кукурудза*.

Вітається до дітей. Жартує з ними.

- Я Кукурудза золота

Кукурудза молода

Дуже соковита.

Трохи треба поварити

Трохи треба посолити

І смаколики зробити.

З'являється *Квасоля*:

- Ой, і гарні в нас хустинки,

Ми маленькі квасолинки

Виростаєм у стрічках

І смачні у пірогах

І у супчику, в борщі

Покуштуйте нас мерщій.

Вихователь:

Та тільки посварилися рослини між собою.

(Рослини вихваляються одна перед одною)

Кукурудза:

• Я краща! Тому що я гарна, висока, в мене довге зелене листя. І ще в мене багато, багато маленьких кукурудзинок, і їх дуже-дуже любляють карапузи.

Гарбуз:

Ні-ні-ні. Самий найкращий – це Я!

Подивіться, який

я гарний! Круглий, жовтий!

І каша моя найсмачніша!

Квасоля:

- Та годі вам! Усі малята знають, що Я краща за всіх!

Мої квасолинкі різного кольору, вони гладенькі, можуть котитися. А страви з мене які: і винегрет, і суп, і каші. Ось!

Вихователь:

• Посварилися, посварилися та ще й побилися. Зернятко їх розлетілося, покотилося, переплуталося.

• Діти,, що ж робити?

• Так, треба нам їх помирити!

Давайте спочатку усі разом допоможемо зібрати насіння та віднести. Гарбузяне — до Гарбуза, квасолинки — до Квасолі, кукурудзинки — до Кукурудзи.

Діти сортують насіння гарбуза, кукурудзи та квасолі і несуть їх до героїв вистави.

Вихователь:

• Не свариться, ми всі вас любимо. А ще погляньте, скільки виробів із вашого насіння ми зробили зранку і ввечері.

Гарбуз, Квасоля, Кукурудза радіють, дивуються, питають у малят, з якого насіння зроблено вироби.

• Ой, не будемо сваритися, будемо миритися!

Діти, а бажаєте ви показати нашим друзям які ми дружні, як ми вміємо разом робити чудові речі.

Діти:

• Так!

Вихователь:

• Тоді полетіли до нашої Майстерні.

Музична руханка: «Один, два, три, ракета, лети!»

Прилітають до Майстерні. На тонованому аркуші паперу зображено дерево без листя.

• Діти, яка зараз пора року?

• Так, осінь.

• А якого кольору листя восени?

• Так, молодці. І червоного, і жовтого, і помаранчового.

- Уявіть, що кольорове насіння гарбуза — це листя дерева, а квасолинки та кукурузки — це камінчики.

- Де бувають листя восени?
- Так, молодці, і на деревах, і в повітрі, і на землі.
- А де ж знаходяться камінчики?
- Так, тільки на землі.

Колективна робота (аплікація з насіння)

«Дерево восени»

Діти самі обирають яким насінням працювати. Вихователь працює разом із ними, за потребою допомагає.

- Ось, яке гарне, яскраве, кольорове дерево у нас вийшло. Ми прикрасимо цією аплікацією нашу групову кімнату, а Гарбузик, Квасоля та Кукурузка усім розповідатимуть які гарні малята живуть у дитячому садочку «Ракета».

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний Стандарт дошкільної освіти) Нова редакція (наказ МОН від 12.01.2021 № 33) / під науковим керівництвом Піроженко Т. О.; авт. кол.: Байер О. М., Безсонова О. К., Брежнева О. Г., Гавриш Н.В.[та ін.]

2 Дитина. Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук.кер.проекту В.О.Огнев'юк; авт.кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богінч, В. М. Вертугіна [та ін.]: наук. ред. Г. В. Беленька. Київ.ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с.

3. Закон України «Про освіту» (ст. 33).

4. Закон України «Про дошкільну освіту» (ст. 23).

5. Національна доктрина розвитку освіти. Освіта України. №33.23 квітня. 2002.

6. Янушко О.Я. Аплікація з дітьми раннього віку (1-3 роки): Методичний посібник для вихователів і батьків. 2007. 64 с.

7. Ликова І.О. Образотворча діяльність в дитячому садку. Ранній вік. 2008. 144 с.

8. Горошко Н.А. Зображувальна діяльність у дошкільному навчальному закладі. Третій рік життя. Харків: Вид. група «Основа», 2007. 176 с.

9. Терещенко О. Витинанки до зимових свят. *Джміль*. 2011. № 1. С. 18.

10. Гордієнко С. Квілінгові фантазії до весняних свят. *Джміль*. 2011. № 2.

11. Афанасьєв Т. Семена цветов в работах детей. *Дошкольное воспитание*. 2012. № 10.

12. Федорова О. Зимовий вечір (картина з вовни). *Палітра педагога*. 2013. № 4.

13. Шульга Л. До духовності через образотворче мистецтво. *Дошкільне виховання*. 2013. № 1.

13. Шульга Л. Дошкільнята малюють зиму. *Дошкільне виховання*. 2019. № 12.

14. Половина О. Мистецька освіта сьогодні: синтез підходів. *Дошкільне виховання*. 2019. № 12.

Клименко Віта Олександрівна

керівник музичний закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета»
м. Слов'янськ Донецької області

**Розвиток творчих здібностей дошкільників
у театральній-ігровій діяльності**

Рецензент: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри дошкільної освіти *Бондаренко Наталія Борисівна*

Мета: виховувати естетичні почуття, формувати моральні якості особистості дитини, її творчі здібності, емоційну сферу дитини (ознайомлювати зі світом почуттів, настроїв, їх зовнішнім вираженням); поліпшити психологічний стан дитини; розвивати техніку мовлення, дикцію.

Завдання

1. Формувати і розвивати засобами казок та театралізованих ігор творчі здібності дітей в різних видах діяльності.
2. Удосконалювати акторські навички дітей (переживання, втілення в образ, моделювання навичок соціальної поведінки за певних умов).
3. За допомогою знайомих мелодій, пісень, таночків, які доповнюють розігруванні сценки, створювати емоційний настрій відповідно до тематики, розвивати вокальні здібності, музичний слух.
4. Використовувати театралізовану діяльність для розвитку і удосконалення моральних якостей особистості дитини, вміння співпереживати, надавати допомогу, проявляти щирість, виявляти доброту, бажання надавати допомогу, виявляти справедливість; поважати старших, любити та шанувати історію рідного краю та його сьогодення.

Актуальність теми

Театр – це мистецтво перетворення, тут можна стати сміливим, сильнішим, винахідливішим, зробити те, що ніколи б і не сподівався зробити у звичайній ситуації, це мистецтво здивування, співчуття, мистецтво необразливо змусити міркувати над не завжди приємними речами, подивитися на себе з боку, це сміх скрізь сльози і сльози скрізь сміх. Напевно, варто спробувати себе в ролі актора.

Сучасне суспільство пріоритетними завданнями навчально-виховного процесу вважає впровадження особистісної моделі виховання, турботу про повноцінне проживання дитиною сьогодення, організацію насиченого дитячого життя. Чи є творчий розвиток дитини одним із важливих завдань реформування

системи освіти. Саме так, творче спрямовані особистості притаманні активність у мисленні та діях, ініціативність, образна уява.

Як навчити дитину помічати, переживати, творити нове, сумніватися й слухати шляхи розв'язання проблем, отримувати задоволення від результату й від самого процесу творення.

Оскільки в дошкільному віці провідною діяльністю є ігрова, то саме театралізовані ігри та казки в різних її формах стали для педагогів та батьків дієвим засобом формування як особистих якостей, так і творчих здібностей дошкільнят. Розглянемо поняття «творчі здібності».

Творчі здібності – це індивідуальні особливості, якості людини, які визначають успішність виконання творчої діяльності різного роду (за дослідженням Олійник О. М.).

Розвиток творчих здібностей в дошкільників є важливим тому, що людина, яка вміє творчо мислити, в нестандартних ситуаціях завжди знайде вихід, такій людині буде легше адаптуватися в житті. Розвиток творчих здібностей дітей забезпечує розвиток їхньої уяви, самостійності у втіленні задуму, пошуку шляхів його реалізації. Для цього пропонується залучення дітей до різноманітних видів театралізованої діяльності: інсценування, драматизація казок тощо. Все це дає великий поштовх для розвитку творчості дитини, у якої розвивається творча уява й проявляється вміння створювати нове, своє.

Особливе значення приділяємо організації театралізованої діяльності в дошкільному закладі та пропонуємо батькам створювати належні умови для розвитку театралізованої діяльності, підготовці костюмів, лялькового театру, розучування ролей в умовах сім'ї.

Театралізована діяльність – це художня діяльність, що пов'язана зі сприйманням творів театрального мистецтва і відтворенням в ігровій формі набутих уявлень, вражень, почуттів, є одним із найефективніших засобів педагогічного впливу на розвиток особистості дитини (за дослідженням Олійник О. М.)

Водночас, вона виступає як специфічний вид дитячої активності, один із найулюбленіших видів творчості.

У театралізованій діяльності реалізуються потреби дитини у самовираженні, спілкуванні, пізнанні себе через відтворення різних образів.

У театралізованій діяльності дитина немов переживає внутрішнє оновлення, відчуває сценічну дію як власне життя.

Однією з важливих складових театралізованої діяльності є театралізована гра. Театралізовані ігри класифікуються по способу реалізації сюжету.

Непредметні ігри (ігри-драматизації), в яких діти самі знаходяться в образі діючої особи і виконують взятую на себе роль.

Предметні ігри (ігри-інсценізації), в яких діючими особами є визначені предмети (іграшки, ляльки лялькового театру, настільного, пальчикового тощо).

Гра-драматизація – це синтетичний вид діяльності дошкільників. Виникнення її можливе при наявності у дітей міцних знань літературного

тексту, навичок виразного читання, вміння адекватно рухатись, використовувати свою міміку та жести, вміння створювати ігрове середовище, добираючи необхідні атрибути.

Ігри-драматизації – це відтворення сюжету літературного твору власними діями виконавцями ролей, використання ними засобів виразності – інтонації, міміки, пантоміми. Драматизація відбувається на основі особистих дій виконавців ролей.

Ігри-драматизації поділяються за способами зображення:

- драматизації з пальчиками (з ляльками бі-ба-бо);
- драматизація як гра самої дитини;
- імпровізація – за даною чи обраною темою дитина створює образ за допомогою висловів, міміки, пантоміми;
- ігри-інсценізації – це всі види театрів. Тут дитина не є дійовою особою, вона створює сцени, веде ролі іграшкового персонажу, діє за нього.

Вважаємо за необхідне надати характеристику різновидів театралізованих ігор:

Настільні театралізовані ігри

Театр іграшок. В цьому театрі використовуються найрізноманітніші іграшки – фабричні і саморобки, з природного і будь-якого іншого матеріалу. Тут не потрібно обмежувати політ фантазії, головне, щоб іграшки і поробки стійко стояли на столі і не створювали перешкод при переміщенні.

Театр картинок. Всі картинки – персонажі і декорації потрібно зробити двосторонніми, так як необхідні повороти, а щоб фігурки не падали, потрібні опори, які можуть бути досить різноманітними, але обов'язково достатньо стійкими. Це забезпечується правильним співвідношенням ваги чи площини опори з висотою картинки. Чим вище картинка, тим більше чи вагоміше потрібна площина опори. Дії іграшок і картинок в настільному театрі обмежені. Використовуються і декорації (2-3 дерева – це ліс, зелена тканина – галявина).

Стендові театралізовані ігри.

Стенд книжка – використовується для ігор типу подорожей, щоб відобразити динаміку, послідовність подій за допомогою ілюстрацій, що змінюють одна одну. Закріплюють на нижній частині дощечки. На верхній розміщується транспорт, на якому здійснюється подорож. По ходу транспорту ведучий перегортає листки стенд-книжки, демонструючи різні сюжети, зустрічі, які трапляються на шляху.

Фланелеграф – картинку показують на екрані. Утримує їх щеплення фланелі, якою затягнуті екран і зворотня сторона картинки. Замість фланелі на картинку можна наклеювати і шматочки наждачного паперу. Малюнки необхідно підбирати разом з дітьми, це викликає у них величезне задоволення. Можна використовувати і природний матеріал. Різноманітні по формі екрани дозволяють створювати «живі» картинку, які зручно демонструвати всій групі дітей. Цей вид ігор дозволяє зобразити масові сцени, наприклад «переліт птахів».

Тіньовий театр – тут необхідний екран з напівпрозорого паперу, виразно вирізані чорні плоскі персонажі і яскраве джерело світла за ними, завдяки

якому персонажі відтіняються на екрані. Дуже цікаві зображення отримують за допомогою пальців рук, наприклад, можна зробити гусака, зайця, сердитого індика. Але дуже важливо супроводжувати показ звучанням. Щоб показувати сценку з деякими персонажами одночасно, необхідно встановити внизу екрану планку, на якій можна прикріпити фігуру. Наприклад, спочатку тягне дід ріпку, закріпити фігуру на планці і виводити бабу і т.д. Фігури потрібно розміщувати вниз екрану, щоб тіні були чіткішими. Театр тіней добре використовувати під час дозвілля.

Пальчиковий театр – це ігри-розваги, ігри-потіхи, казки, різні інсценівки, які супроводжуються показом ляльок, що одягаються на пальці і діють за персонажа, зображення якого на руці. В ході гри дитина рухає одним або двома пальцями, проговорюючи текст, переміщуючись за ширмою. Можна обходитись і без ширми і зображувати дії, переміщуючись вільно по кімнаті. З допомогою цього виду театру можна показати одночасно декілька персонажів. Наприклад, у казках «Ріпка», «Вовк і семеро козенят», «Гуси-лебеді» тощо. Казки і інсценівки в яких багато персонажів можуть показувати двоє-троє дітей, які розміщуються за ширмою.

Ляльковий театр – для вистав характерне вільне поєднання різних типів ляльок, а також різних прийомів і засобів – все це підпорядковано виявленню специфіки мистецтва. Вистава переносить дітей у чарівний світ, де все казкове – реальне і фантастичне. З великою радістю вони зустрічають ляльок, сприймають їх так, ніби це живі істоти, з цікавістю спостерігають за їх діями. Діти люблять, коли герої вистави стрибають, говорять, виконують різні рухи. Це викликає в них жваву реакцію, яскраве емоційне ставлення до дійових осіб і прагнення стати безпосереднім учасником подій. Чим старші діти, тим більше вони цікавляться сюжетами інсценівок, стосунками між дійовими особами, їхніми успіхами та невдачами. Тому ляльковий театр використовується не тільки як розвага для дітей, але й як засіб виховання високих моральних якостей та позитивних рис характеру. Пропонуємо деякі ідеї створення нетрадиційних видів театру.

До лялькових театрів відносять такі театри як:

театр Петрушок – це спектаклі за участю спеціальних ляльок, у яких тулуб пустий (сорочка, рукавичка), що одягається на руку. Рух її голови здійснюється за допомогою рухів пальців, кисті руки. Ляльки звичайно діють на ширмі, за якою ховається ляльковод. Якщо лялька дуже велика для дитячої руки, то в голову можна вставити два пальці замість одного. Треба вкоротити рукава ляльки, щоб дитячі пальці входили в патронки рук.

театр маріонеток – ляльки, які рухаються за допомогою ниток, що відходять від усіх рухомих частин персонажу (рук, ніг, голови) і сходяться вгорі на хрестовині.

театр естрадної ляльки – це великі ляльки в зріст людини, пошиті з тканини, набиті ватою або поролоном. Ноги та руки ляльок за допомогою резинок кріпляться до ніг та рук ляльководів, голівка приводиться в рух рукою дитини. Цей театр ще має назву «Театр «живої руки»».

театр рукавичок – лицьова сторона рукавички (готової чи зшитої) формується заготовленими деталями, пришитими до основної тканини. Волосся, вуха, бороду вдало імітують нитки, бахрама. Прикраси, бантики, комірці не повинні перевантажувати рукавичку. Зворотній бік оформляється деталями (хустка, хвостик);

театр-пуф – інсценізація творів з допомогою персоніфікованих пуфиків – м'яких подушок – іграшок (тваринки, комахи тощо);

магнітний театр – дітей можна порадувати, здивувати, якщо пристосувати зроблені ними іграшки для магнітного театру. Для цього потрібно смужками паперу прикріпити до нижніх частин конусів і циліндрів шматочки металу. Металеві шматочки можна розмістити в отворах котушок. Зробимо підставку для показу такого театру. До фанери або твердого картону приклеїти шматок тканини, для того, щоб діти не бачили, як ми будемо пересувати магніт під підставкою. Іграшки будуть «ходити», «бігати» (за дослідженням Олійник О. М.)

Театрально-ігрова діяльність є невід'ємною частиною роботи з організації театралізованої діяльності в ЗДО. Таким чином використання театралізованої діяльності в роботі з дошкільниками є необхідною складовою організації освітньо-виховного процесу.

Творчість дітей в театрально-ігровій діяльності виявляється в трьох напрямках, які можуть об'єднуватися:

- **творчість продуктивна** (ствір власних сюжетів або творча інтерпретація заданого сюжету);

- **виконавська** (мова, рухи) – акторські здібності;

- **оздоблювальна** (декорації, костюми тощо).

Практика переконує, що театрально-ігрова діяльність – одна з найважливіших засобів розвитку емоційної культури, здатності до співчуття та співпереживання, орієнтована на збагачення творчого потенціалу дитини, розвиток її здібностей та задатків. Театр акумулює життєву мудрість, оптимізм, позитивно впливає на емоційну сферу дитини, сприяє розвитку її пізнавальних інтересів, становленню дитячих характерів, надає унікальну можливість для самовираження особистості, забезпечує життя дитини в світі краси, гри, казки, музики, фантазії. Традиційно заняття залишається найефективнішою формою роботи з дітьми. Утім, головна передумова наповнити його зміст сучасним матеріалом, інтерактивними засобами співпраці з дітьми, щоби максимально зацікавити та залучити їх до театралізованої діяльності.

У театралізованій діяльності дитина немов переживає внутрішнє оновлення, відчуває сценічну дію як власне життя. Використовуючи різні методи та прийоми з елементами театралізованої творчості ми можемо довести, що театр займає важливе місце в житті дитини, сприяє розвитку естетичного смаку, прищеплює любов до мистецтва, удосконалює психічні процеси (пам'ять, увагу, мислення); розвиває пізнавальні процеси у дітей: надає можливість до самовираження особистості й усвідомлення власного «Я». Під впливом театру формуються особистісні моральні якості, театр позитивно впливає на емоційну сферу дитини.

Багато років ми працюємо над цією проблемою та впроваджуємо досвід роботи дошкільного закладу в організацію роботи з дітьми через використання різних видів театралізованої діяльності.

В роботі використовували:

- музичні казки;
- ігри-драматизації;
- театралізовані ігри;
- театралізовані вистави;
- пісні, таночки для казок;
- результат праці – показ казок, ігор-драматизацій, свят та розваг.

Очікувані результати:

- розвиток мови (дикція);
- розвиток театральних мовленнєвих здібностей (чисте мовлення, використання різної інтонації жестів, міміки, пантоміміки);
- розвиток емоційної сфери (радість, переживання, задоволення, творча співучасть);
- розвиток естетичного смаку (відчуття задоволення від прекрасного, здатність до міттевої оцінки дійсності, творів мистецтва);
- розвиток пізнавального інтересу дітей (допитливість, прагнення до пізнання нового);
- розвиток моральних якостей особистості дитини (сміливість, співчуття, доброта);
- розвиток творчих здібностей (креативність, артистизм, творче мислення);
- поліпшення психологічного стану дитини (зняття нервового напруження, подолання невпевненості в собі);
- удосконалення психічних процесів (пам'ять, увага, мислення);
- прояви любові до мистецтва та казок (виховувати любов до театру).

В результаті проведеної нами роботи з організації театралізованої діяльності діти стануть більш впевнені в собі, подолають труднощі у спілкуванні з іншими дітьми, удосконалять розвиток мовлення, поліпшать свій емоційний стан, навчаться гарно співати, танцювати, грати, стануть справжніми артистами. Діти матимуть уявлення про театр, володітимуть засобами емоційної виразності, навчаться співчувати з персонажам, будуть відчувати себе соціально-значимими особистостями з розвиненим почуттям відповідальності. А головне – діти отримують навички і вміння спілкуватися з іншими, надавати допомогу, проявляти креативне мислення, будуть схильні до подальшої участі в різних видах театралізованої діяльності.

Нормативно-правова база

У своїй роботі керуюся такими нормативно-правовими документами:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний Стандарт дошкільної освіти) Нова редакція (наказ МОН від 12.01.2021 № 33) / під науковим керівництвом Піроженко Т. О.; авт. кол.: Байер О. М., Безсонова О. К., Брежнева О. Г., Гавриш Н. В.[та ін.]

2. Дитина. Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна [та ін.]: наук. ред. Г. В. Беленька. Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с.

3. Закон України «Про освіту» (ст. 33); Закон України «Про дошкільну освіту» (ст. 23).

4. Інструктивно – методичні рекомендації «Про організацію роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах» (лист МОН від 02.09.2016 №1/9 – 454)

5. Національна доктрина розвитку освіти: затв. Указом Президента України від 17.04.2002 р. №347. *Освіта*. 2002. 24 квіт. (№ 14). С. 2-4

6. Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компоненту дошкільної освіти (лист МОН від 16.03.2021 №1/9 – 148)

Теоретична база

Модернізація дошкільної освіти дозволяє шукати нові форми і методи з організації театралізованої діяльності з дітьми. Саме тому ми опрацювали велику кількість досліджень та теоретичних напрацювань Артемової Л. В., Губанової Н. Ф., Маханевої М. Д., Орлової Ф. М. з розвитку театральномовленнєвих здібностей дітей, пізнавальних інтересів, створення психологічного комфорту, всебічний розвиток через ознайомлення з казкою, розвиток емоційної сфери дошкільнят. Використовуючи театралізовану діяльність, націлили свою роботу на розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку, а також на формування особистості дитини.

Технологія досвіду

Для вирішення вищезазначених завдань нами був розроблений алгоритм роботи з дітьми дошкільного віку засобами театралізованої діяльності, яка відбулася за означеними напрямками.

1 напрям – робота з дітьми. За даним напрямом були використані такі форми роботи з дітьми: музичні заняття, свята, розваги, театралізовані вистави. У роботу з дітьми ми впроваджуємо виконання різних ролей, удосконалюємо розвиток мовлення (дикція), удосконалюємо моральні якості дитини, вміння її проявляти творчість.

2 напрям – робота з батьками, яких ми залучали до вивчення разом з дітьми тексту ролей; залучали до підготовки костюмів, декорацій; участі у театральних діях, розвагах, тощо. За даним напрямом ми використали такі форми роботи з батьками: консультації, батьківські збори, сумісні подорожі, екскурсії, клуби вихідного дня, використання сайту дошкільного закладу.

3 напрям – це партнерська взаємодія з педагогами, логопедом, психологом, які приймали участь у підготовці костюмів, атрибутів, декорацій до показу театралізацій, виконувати ролі за змістом у розвагах, святах, а головне-приймали активну участь в індивідуальній роботі з кожною дитиною на репетиціях та проводили різні форми роботи з батьками за даним напрямом. Форми роботи з вихователями: консультації, індивідуальна робота, надання методичної літератури, залучення до репетицій свят, розваг, театралізованих вистав, спільне планування роботи з даного напрямку.

Використання науково – методичної літератури (Артемової Л. В., Губанової Н. Ф., Маханевої М. Д., Орлової Ф. М.) та вивчення досвіду інших дошкільних закладів регіону у періодичній літературі дозволили нам вкласти перспективний план, підготувати аудіо і відео теку, підібрати цікаві казки, мультсеріали, сценарії свят, розваг в мережах інтернет.

Нами були розроблені музично-дидактичні ігри. Наведемо приклади.

1. Гра «Кого зустріла у лісі Оленка?» (*середня група*)
2. Гра «Склади малюнок» (*середня група*)
3. Гра «Музичний годинник» (*різновікові групи*)
4. Гра «Співуча квітка» (*середня група*)
5. Гра «Чий це голосок?» (*старша група*)
6. Гра «Веселі нотки» (*старша група*)
7. Гра «Впізнай за зростом» (*середня група*)
8. Гра «Відтвори ритм» (*різновікові групи*)
9. Гра «Скільки нас співає?» (*старша група*)
10. Гра «Квіти» (*середня група*)
11. Гра «Музичні хатинки» (*середня група*)
12. Гра «Музичний годинник» (*різновікові групи*)

Музично – дидактичні ігри впроваджували в роботу з дітьми, це сприяло розвитку в дітей музичного слуху, музичної пам'яті та розвитку творчих здібностей.

Музично – дидактичні ігри використовувалися в процесі різних режимних моментів, як от - під час прогулянок, організації ігрової діяльності, спортивних розваг, у різних видах інтегрованих занять; у процесі індивідуальної роботи.

За цими напрямками позитивні результати були отримані в процесі таких форм роботи з дітьми: свята, музичні заняття, проведення Дня іменинника, календарних та народних свят. Результати були отримані в процесі роботи з батьками. Найбільш результативними були консультації, майстер-класи, батьківські клуби. В період карантинних заходів використовували презентації, відео – ролики свят, розваги, сценарії лялькових та пальчикових театрів.

При організації роботи з вихователями були використані: консультації, індивідуальна робота, надання методичної літератури, залучення до репетиції розваг, свят, спільне планування роботи з даного напрямку. Позналилися з дослідженнями та напрацюваннями досвіду роботи з дітьми в напрямку організації театралізованої діяльності: (Артемової Л. В., Губанової Н. Ф., Маханевої М. Д., Орлової Ф. М.)

Особливо цікавими були поради вчених з перспективного планування казок та театралізованих ігор, організації дітей для вирішення пізнавальних та розвиваючих завдань в процесі використання театралізованої діяльності у формуванні особистості дітей дошкільного віку. Таким чином, для організації роботи з театралізованої діяльності у ЗДО ми створили сприятливі умови для батьків та колег. Були виготовлені різні види театру, декорації, пошив костюмів. Результатом був показ казок та театралізованих ігор, як в І та

II половину дня. Результатами поглибленої роботи в напрямку використання театралізованої діяльності було презентовано досвід роботи для педагогів на педраді ЗДО у 2019 році.

В ЗДО була проведена систематична робота з вихователями, що дозволило підвищити їх інтереси до використання музично – театральної діяльності в системі виховної роботи. На педрадах проводили консультації для вихователів надавали нову методичну літературу; знайомили з досвідом роботи інших дошкільних працівників та презентували власний досвід у системі інтернет.

Вихователі брали активну участь у виготовленні костюмів, декорації вистав разом із педагогами. Разом з вихователем-методистом було розроблено перспективний план із театралізованої діяльності та надані пропозиції щодо планування роботи дошкільного закладу. Також значна увага була приділена плануванню заходів із національно-патріотичного виховання. Пропонуємо фрагмент прикладу перспективного плану з організації театралізованої діяльності на 2020-2021 навчальний рік I квартал.

**Перспективний план організації з театралізованої діяльності
ЗДО № 24 «Ракета» на 2020 – 2021 навчальний рік I квартал**

№	Казка	Вид театру	Термін виконання	Відповідальні
1	«Курочка ряба»	ляльковий	вересень	ранній вік вихователь Іщенко Т. І.
2	«Ясоччин садок»	настільний	вересень	молодша група вихователь Бородавка О. Ю.
3	«Колобок»	театр ложок	вересень	середня група вихователь Жаркова Ю. С.
4	«Ріпка»	драматизація	вересень	старша група керівник музичний Клименко В. О. вихователь Наумова Г. І.
5	«Сорока-ворона»	пальчиковий	жовтень	ранній вік вихователь Парфенова І. В.
6	«Ріпка»	настільний	жовтень	молодша група вихователь Акінча Т. В.
7	«Три поросся»	ляльки на гапті	жовтень	середня група вихователь Семеряніна А. О.
8	«Івасик-телесик»	драматизація	жовтень	старша група вихователь Наумова Г. І.

9	«Печу, печу хлібчик»	імітаційний	листопад	ранній вік вихователь Іщенко Т. І.
10	«Хто сказав Няу»	ляльковий	листопад	молодша група вихователь Кошмитько О. О.
11	«Три ведмедя»	театр ложок	листопад	середня група вихователь Жаркова Ю. В.
12	«Три порося»	ляльки бі-ба-бо	листопад	старша група вихователь Наумова Г. І.

Пропонуємо фрагмент плану заходів з патріотичного виховання дітей дошкільного віку ЗДО №24 "Ракета" на 2020 – 2021 навчальний рік

№	Заходи	Термін виконання	Відповідальні
1.	Продовжувати висвітлювати роботу з патріотичного виховання на сайті КЗ ДНЗ.	протягом року	вихователь Вербська О. В. керівник музичний Клименко В. О. завідувачка Савицька Ю. В. вихователь-методист Ковальова О. М.
2.	Продовжувати вивчати теоритичну базу (накази), плани заходів, методичні рекомендації з патріотичного виховання дітей.	вересень	вихователі Семеряніна А. О. Наумова Г. І.
3.	Створення предметно – розвивального середовища з ознайомлення з рідним містом Слов'янськом (виготовлення лепбуків)	протягом року	вихователі Вербська О. В. Обуховська І. В.
4.	Проводити заходи відповідно до календарних дат, рекомендованого Громадською радою з національно-патріотичного виховання МОН України: - День Незалежності України - День Державного прапора - День захисника Вітчизни - День Соборності України	за планом вихователів 24 серпня 23 серпня 14 жовтня 22 січня	вихователі Семеряніна А. О. Наумова Г. І. Бородавка О. Ю. Крутогорська Л. Ю.
5.	Тематичні екскурсії до природних об'єктів та пам'ятних місць міста (екскурсії до парку культури, до	вересень	керівники музичні Клименко В. О. Носак Н. В.

	Слов'янського курорту, краєзнавчого музею)		вихователі Наумова Г. І. Обуховська І. В. вихователь-методист Ковальова О. М.
6.	До Дня міста Слов'янська провести спортивне свято «Моє місто найкраще на землі» (на ділянці дитячого садочка)	вересень	вихователі Крутогорська Л. Ю. Чуйко Г. М.
7.	Проводити народні свята та розваги відповідно до календарної сезонності.	протягом року	вихователі старших груп Наумова Г. І. Обуховська І. В.
8.	Систематично знайомити дітей з символами України (гімном, гербом, прапором); вивчення гімну України з дітьми; ознайомлення з народними ремеслами, видатними людьми, які уславили наше місто. Проведення екскурсій до краєзнавчого музею, подорож до музею селища Прелесне.	за планом вихователів	вихователі старших груп Семеряніна А. О. Жаркова Ю. С.
9.	«Година творчості Т.Г. Шевченка» Слухання віршів поета (музично-поетична вітальня)	березень	середні, старші групи вихователі Бородавка О. Ю. Обуховська І. В.
10.	Створення в групах міні –музею одного предмету (з сім'ями вихованців)	квітень	вихователі Кривошей Т. Н. Акінча Т. В.
11.	Проводити просвітницьку роботу з батьками щодо патріотичного виховання (проведення клубу вихідного дня разом із батьками вихованців, розучування пісень)	протягом року	керівники музичні Клименко В. О. Носак Н. В. вихователі Наумова Г. І. Обуховська І.В.

За перспективним та календарним планом музичні заняття проводяться 2 рази на тиждень. Діти вчать слухати музику, вивчають таночки (гопак, полька, танок Колобка, танок Лисички тощо), хороводи («Подоланочка», «Веселі черевички»), рухливі ігри до казок («Кудлатий пес», «Горобці та автомобіль»).

Таким чином у дітей успішно формуються творчі здібності, що дозволяє якість виконання ролей та формує інтерес до участі в театралізованій діяльності. Нами було розроблено низку сценаріїв з театралізованої діяльності: міський захід розвага « Про вогонь нам треба знати : з ним не можна жартувати». Цей відкритий захід був проведений для дошкільних працівників міста Слов'янська. Розроблено низку сценаріїв із театралізованої діяльності для дітей молодшого та середнього віку: «Листочок на гостинах у малят»; (осіння розвага І молодші групи 06, 07); «Новорічні пригоди Машеньки та Ведмедя» ;

(І молодші групи 06, 07); лялькова вистава «Рукавичка» (І молодші групи 06, 07); «Подарунок для матері»; (І молодші групи 06, 07); «Великодня казочка»; (розвага для дітей раннього та молодшого віку); казка «Колобок» (для дітей раннього та молодшого віку). Було розроблено конспект відкритого музичного заняття за темою: «У лісі» для дітей середньої групи (05).

Також розроблено низку сценаріїв з театралізованої діяльності для дітей старшого дошкільного віку:

- театралізована вистава «Як їжачок надбав голочок» (драматизація);
- казка «Колобок» (драматизація);
- казка «Пан Коцький» (драматизація).

Значну увагу приділяли патріотичному вихованню дошкільників. Були розроблені такі сценарії, як- от :

- фізкультурна розвага «Козацькі забави»;
- розвага «Веселий ярмарок»;
- розвага «Різдво Христове»;
- розвага «Щедрий вечір»;
- розвага «День Соборності України»;
- «Свято Масляної»;
- «Свято Великодня».

У ЗДО систематично проводиться робота з батьками. Участь батьків у різних видах театралізованої діяльності викликають стійкий інтерес до сумісних подорожей, до пам'ятних місць Слов'янська, екскурсій до краєзнавчого музею, сумісних подорожей до Слов'янського курорту в різні пори року. Особливо весело відбувся захід, присвячений подорожі до етнографічного музею (с. Прелесне) разом з батьками та проведення осіннього ярмарку дошкільного закладу разом із батьками.

Систематична робота сформувала бажання батьків брати активну участь у виготовленні декорацій, пошиву костюмів, Тепер батьки - не тільки глядачі свят, розваг дошкільного закладу, а й «артисти», які грають ролі в показах казок, тетралізованих дійствах. Як свідчать результати анкетування батьків, в умовах сім'ї разом із дітьми вони створюють іграшки для лялькових театрів, розподіляють ролі, готують костюми. Ця система роботи призвела до того, що вони показують різні види театру до свята Матері, до Нового року або з нагоди святкування Дня народження.

Вважаємо, що така робота згуртовує сім'ю та дошкільний заклад. З'являються тісні партнерські стосунки між батьками та педагогами.

Висновки

Таким чином, робота з організації театралізованої діяльності дозволяє поліпшити психологічний настрій дитини, формує творчі здібності, моральні якості. У дітей зафіксовано постійну динаміку розвитку творчих здібностей. У них з'явилося бажання проявляти доброту, справедливість, надавати допомогу іншому, відповідальність. Але, вважаємо, що робота в даному напрямку не завершена і планується продовжувати пошук методичних прийомів, які сприяли б подальшому розвитку моральних якостей та творчих здібностей дітей засобами театралізованої діяльності. Використання театралізованої діяльності в системі навчально-виховної роботи ЗДО сформує активну творчу особистість та надасть можливість до прояву самовираження і усвідомлення власного «Я».

Конспект музичного заняття за темою: «У лісі» (для дітей середньої групи)

Мета: вчити слухати музику, визначати її характер, розпізнавати музичні твори за жанрами: пісня, танок, марш; вчити розпізнавати звуки лісу, закріпити вміння дітей виконувати рухи відповідно до музики, виразно передавати образні рухи звірів, закріплення рухів танку. Удосконалювати співочі здібності дітей, вміння співати ланцюжком, по музичних фразах. Розвивати тембровий та звуковисотний слух, почуття ритму, музичний слух, музичну пам'ять. Виховувати бажання слухати музику, співати, танцювати, передавати позитивні емоції. Виховувати любов до музики, до рідної природи.

Обладнання: наочні матеріали до музично-дидактичних ігор («Музичний годинник», «Музичні хатинки», «На чому граю?», аудіозапис «Звуки лісу». Музичні інструменти по кількості дітей, лист від Лисиці, ширма, коробка для Лисички, магнітна дошка, фішки, чарівний мікрофон).

Хід заняття

Під веселу музику діти забігають на носочках до залу і виконують основні рухи.

Керівник музичний Діти, погляньте, у нас сьогодні у дитсадку гості! Давайте пошлемо їм музичне привітання і подаруємо нашим гостям свої посмішки.

Музичне привітання «Добрий день»

Керівник музичний Ну що, у всіх гарний настрій ?

(Відповідь дітей).

Керівник музичний І це чудово, коли день починається з гарного настрою!

Стук у двері. Керівник музичний забирає листа.

Керівник музичний Діти, до нас принесли лист, давайте його прочитаємо *(читає).*

Запрошую вас, діти, в гості до лісу, бо мені дуже хочеться пограти з вами.

Лисичка.

Керівник музичний Діти, а як ми потрапимо до лісу? *(Відповідь дітей).* Я знаю! Нам допоможе чарівний автобус. Сідайте в нього і поїдемо до лісу.

Логоритмічна вправа «Автобус»

Керівник музичний Ось ми і потрапили до лісу, сідайте на галявинці і послухаємо звуки лісу.

Діти сідають на килимку у коло, слухають звуки лісу та відгадують їх.

Керівник музичний Ой, поки ми слухали музику у лісі, дощик пішов. *(Грає на металофоні дощик, дощ, сильний дощ).*

Діти відтворюють музику дощу на металофоні.

Керівник музичний А зараз послухайте п'єсу та відгадайте її назву та настрій. Слухайте уважно.

Грає п'єса «Дощик» М. Любарського. (Відповідь дітей).

Керівник музичний Правильно, діти, спокійний характер музики. А як називається ця п'єса? *(Відповідь дітей).*

Керівник музичний А давайте покажемо настрій п'єси на музичному годиннику.

Музично-дидактична гра «Музичний годинник»

Виходить дитина і ставить стрілку годинника на відповідний малюнок.

Керівник музичний А тепер давайте визначимо динаміку цієї п'єси за допомогою оплесків (*тихо, голосно, дуже голосно, тихо*).

Діти, а як ви гадаєте, хто живе у лісі? (Відповідь дітей.)

Керівник музичний А які звірі живуть у лісі? (Відповідь дітей.)

Керівник музичний А давайте встанемо і покажемо як ходять звірі.

Діти йдуть по колу та виконують образні рухи звірів під музику.

Керівник музичний Молодці, по лісу походили, як звірятка, сідайте відпочивайте, але зверніть увагу на ваших стільчиках лежать фішки, беріть їх в руки і сідайте.

Звертає увагу дітей на магнітну дошку.

Керівник музичний Подивіться, дітки, у нашому лісі три хатинки стоїть, давайте подивимось хто в них живе? А що роблять звірі у хатинках?

У першій хатинці живе Бегемотик – він співає;

У другій хатинці живе Їжачок – він крокує;

В третій хатинці живе Білосніжка з гномами – вони танцюють.

Зараз я заграю, а ви визначите до якого жанру належать ось ці музичні твори: пісня, танок, марш.

Граю п'єси: «Марш» П.Козацького, «Гопак» М.Лисенко, пісня «Осінь» Ю.Михайленка.

Керівник музичний Діти, для того щоб визначити жанри творів використаємо фішки, які у вас вже є. Давайте пригадаємо: жовтий колір – спів, червоний – марш, зелений – танок. Слухайте уважно. *Діти визначають.*

Музично-дидактична гра «Музичні хатинки»

Керівник музичний Молодці, діти, з завданням впорались. Ну що ж, сідайте рівненько та заспіваємо гарненько. Заспіваємо поспівку «Іде, іде дід» (В. Верховинець) Вам потрібно визначити рух мелодії за допомогою руки (*Діти співають*)

Керівник музичний Куди рухається мелодія? (Відповідь дітей.)

Керівник музичний Давайте ще раз заспіваємо. Гарно заспівали, а тепер давайте заспіваємо пісню, але яку вона має назву вам треба відгадати. А відгадувати пісню ми сьогодні будемо за вступом. Зараз я заграю, а ви відгадайте яку назву має ця пісня. (Відповідь дітей) Правильно, ця пісня має назву «У лісі», а хто композитор цієї пісні? (Відповідь дітей) Так, Наталія Шевченко. Ми зараз заспіваємо цю пісню, але в мене для вас є чарівний мікрофон, давайте за допомогою його заспіваємо цю пісню ланцюжком, по черзі.

(Діти співають пісню)

Керівник музичний Дуже гарно заспівали, а хто хоче заспівати соло? А хто дуєт? (*Діти співають*)

Керівник музичний Гарно ми у лісі заспівали, а давайте весело затанцюємо.

Танок «Полька»

За ширмою чується плач.

Керівник музичний Ой, діти хто це плаче у лісі?

Звертаю увагу на ширму.

Керівник музичний Подивіться тут хтось ховається. Відгадайте музичну загадку і впізнайте хто це?.

«Музична загадка»

В темнім лісі проживає,

Довгий хвіст пухнастий має,

Їй на місці не сидиться

А як звать її... (лисиця) *(Відповідь дітей)*

Керівник музичний Так, це Лисиця. Лисичка, а чому ти плачеш?

Лисичка Як мені не плакати, я вас до лісу запросила, пограти з вами хотіла та ось не знаю, що робити, поховались усі музичні інструменти, які я для вас приготувала і я не можу їх знайти.

Керівник музичний Не плач, Лисичко, ми тобі допоможемо.

Звучить голос у запису.

Голос Любі діти! Нам дуже хочеться пограти з вами, але ми з'явимося лише тоді, коли ви нас впізнаєте на слух.

Лисичка Я дуже хвилююся, що не впізнаю якогось інструменту.

Керівник музичний Не хвилюйся, Лисичко, я гадаю малята допоможуть. Вони відгадають на слух, які інструменти звучать. Слухайте уважно, який інструмент надає зараз свій голос? *(Відповідь дітей)*

Вихователь за ширмою грає на різних музичних інструментах, які потім викладає по черзі на стіл.

Керівник музичний Як гарно, що всі інструменти повернулися до нас, давайте на них весело заграємо.

Оркестр «Ой, лопнув обруч» (укр. нар. мел.)

Керівник музичний Як гарно грали, а тепер пограємо в рухливу гру «Парний біг», вставайте в пари.

Рухлива гра «Парний біг»

Діти стають парами за бажанням, звучить весела музика, діти розбігаються врозтіч по залі. За словами: «Знайди свою пару!» діти повинні знайти собі пару і взятися за руки. Тому, хто довго шукає свою пару, діти можуть говорити: «Олю, Олю, поспішай, швидше пару обирай!». Гра повторюються декілька разів.

Лисичка (за ширмою) Діти, вам весело було у лісі? *(Відповідь дітей)* Що найбільше всього вам сподобалося? *(Відповідь дітей)* Бажаю зберегти гарний настрій на весь день. А на згадку про вашу подорож до лісу я вам подарунок приготувала. Ось, тримайте. *(Віддає дітям коробку-подарунок)*

Керівник музичний Діти, давайте подивимось, що нам подарувала Лисичка (*відчиняє коробку*). Так тут же посмішки для малят. (Показує смайлики дітям).

Лисичка Ці посмішки для того, щоб у вас завжди був гарний настрій.

Керівник музичний Діти, а нам вже час повертатися до дитячого садка, наша подорож до лісу закінчилася. Давайте скажемо Лисиці спасибі за подарунок і скажемо: «До побачення!» Ну що, повертаємося до дитячого садка, сідайте в автобус і поїдемо.

Логоритмічна вправа «Автобус»

Діти прощаються з гостями і під веселу музику уходять із зали.

Адаптовано за досвідом роботи ДНЗ № 25 «Оленка» м. Білої церкви керівника музичного Санжарової І. О.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний Стандарт дошкільної освіти) Нова редакція (наказ МОН від 12.01.2021 № 33). С. 16-29.
2. Дитина. Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнєв'юк; авт. кол.; Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна [та ін.]: наук. ред. Г. В. Беленька; Київ. ун – т ім. Б. Грінченка. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. С. 57–64.
3. Зенич Р. Т., Левченко Л. Л. *Музика в дитячому садочку*. Випуск № 3. Київ: Музична Україна, 1990. С. 5.
4. Молодушкіна І. В. *Кращі музичні ігри* / іл. О. Л. Семякіна. Харків: Вид. група «Основа», 2009. С. 52; 58.
5. Паронова В. І., Шевченко Н. М. *Співаємо, танцюємо, граємо: Навчальна книга*. Тернопіль: Богдан, 2007. 75 с.
6. Рудниченко І., Шоломович С. *Музика в дитячому садку*. Випуск № 2. Київ: Видавництво «Музична Україна», 1989. С. 3; 14; 24 .
7. Гавриш Н. *Слухання музики з дітьми в інклюзивних групах / Музичний керівник*. 2012. № 11. С. 25-32 .
8. Санжарова І. О. *Розробка музичного заняття із використанням музично-дидактичних ігор // інтернет-ресурси*.

Про вогонь нам треба знати: з ним не можна жартувати (розвага з безпеки життєдіяльності для дітей молодших груп)

Мета: систематизувати раніше набуті знання, щодо пожежної безпеки, розширювати знання дітей про значення вогню в житті людей та шкоду під час необережного поводження з ним. Закріплювати знання дітей про те, що вогонь може бути злим і добрим, що він може приносити користь і шкоду. Закріпити елементарні правила пожежної безпеки та безпеки життєдіяльності. Створити позитивний настрій у дітей, виховувати повагу та інтерес до професії пожежного, уважність, спостережливість, обережність.

Обладнання: 4 обручі, 2 бутафорських вогнища, 2 кошика з іграшками, 2 вогнегасника, ширма, декорація лісу, ляльки бі-ба-бо, м'яч для зайчєня, журнал «Джміль» для мишеня, в'язанка дрівець для лисички, бутафорський мобільний телефон, ілюстрації машин: пожежна, карета швидкої допомоги, поліцейська, служба газу.

Хід розваги

Під веселу музику діти забігають до зали та сідають на місця.

Ведуча Увага! Увага! Увага!
Починається розвага!
Ми зібрались сьогодні малята
Щоб про безпеку життя розказати.
Щоб зрозуміти змогло і маля,
Що є небезпечним для його життя.
Все, що ви побачите, все запам'ятайте
Для життєвої безпеки, підказок не чекайте.
А щоб не трапилось біди,
Знайте правила завжди!

Виходять діти читають вірші. На магнітній дошці розташовані ілюстрації машин та їх номери 101, 102, 103, 104.

1 дитина Сірники, всі мусять знати,
Не іграшки для маляти!

Ведуча Якщо трапилась пожежа
«101» набрати треба.
Свою адресу називайте
І пожежних викликайте!

Показує пожежну машину, звучить сирена.

2 дитина Якщо ти один удома, то запам'ятай,
Людину незнайому у дім свій не пускай.

Ведуча З вами трапилась біда,
Набирай скоріш «102»,
Поліцію викликайте,
На допомогу ви чекайте!

Показує поліцейську машину, звучить сирена.

3 дитина Пігулки, діти, не цукерка,
Їх не можна класти в ротик,
Бо швидко заболить животик!

Ведуча А якщо пігулки з'їли,
Часу ви не гайте.
Лікаря скоріш додому викликайте!
«103» набирайте та «швидку» чекайте!

Показує карету швидкої допомоги, звучить сирена.

4 дитина Треба знати всій малечі
Про такі важливі речі:
Ви не грайтесь з сірниками
Не вмикайте газ без мами!

Ведуча А якщо запах газу у квартирі
То дзвоніть на «104»!

Показує машину служби газу.

Ведуча Запам'ятайте правила ось ці,
Разом Щоб не трапилось біди!

Діти сідають.

Ведуча Діти, а ви любите казки?
Ось і зараз до нас завітала казка,
Ви її подивіться, будь-ласка.
Казка буде не звичайна,
Бо вона повчальна!
А чому вона повчальна,
Ви скажете після перегляду казки.
А казка має назву таку «Вогонь – ворог, чи друг?».
Тож сідайте рівненько,
Та слухайте тихенько.

Казка «Вогонь – ворог чи друг?»

(ляльковий театр за ширмою)

Ведуча Не за горами високими,
Не за морями глибокими,
А поблизу лісу – у лузі,
Зустрілися двоє друзів:
Маленьке зайченятко та сіреньке мишенятко.

На ширмі з'являються Зайченятко і Мишенятко. У Зайченятки в руках м'яч, а у Мишенятки журнал «Джміль». Зайченя бавиться м'ячем, а Мишенятко сідає на горбочку й розгортає журнал.

Зайчик Мишенятко, годі вже тобі свого носа в той журнал пхати. Не набридло? Гайда краще до лісового озера – там пограємо.

Мишеня Але ж нам задали на завтра оповіданнячко прочитати. Та й назва цікава: «Вогонь – ворог, чи друг?». Я хочу дізнатися про це.

Зайчик (нетерпляче) Мишенятко! Ти краще слухай мене – і будеш розумний. По дорозі до озера розпитаємо дорослих звірів і дізнаємося: вогонь друг чи ворог?

Мишеня (підводиться) Гаразд, умовив. Побігли!

Весело біжать наввипередки та убігають.

З'являється заклопотана мама Мишка.

Мама Мишка Я – мама Мишка, в лісочку все ходжу

Зернятко та горішки у нірку я ношу.

На зустріч їй вибігають Зайченятко і Мишенятко.

Мишеня Мамо, а вогонь нам друг чи ворог? Ти знаєш?

Мама Мишка (замислюється) Друг. Ось я зараз прийду додому й зготую тобі на плиті смачний обід. Повертайся швидше!

Зайчик Бачиш, як просто. Вже і дізналися. Побігли!

Перестривають Лисичку з в'язанкою дрівець. Зайченя ховається за куці..

Мишеня Лисичко-сестричко, як ти гадаєш: вогонь друг чи ворог?

Лисичка Звичайно, друг. Узимку я топитиму піч та й буду собі дивитися телевизор у теплі. Ми щоденно в печі й на плиті ставимо їжу для себе варити. Добрий вогник нам хліб випікає і від холоду нас захищає. Приходьте до мене в гості.

Мишеня Так - то воно так, але ми ще й Сороку розпитаємо. Їй із дерева згори все видно. Нехай вона нам своє скаже.

Під музику всі герої убігають. Чути голос Сороки.

Сорока Рятуйте! Пожежа! Рятуйте!

Вибігає злякане Зайченя.

Зайчик Лишенько! Горить Сорокіна хатка! То Сороченята бавилися сірниками й таке накоїли. Мишеня рятує малих, виводить на двір, а мені наказав викликати пожежних.

Зайчик хапається за голову.

Зайчик Та я ж іще не прочитав оповідання і не знаю який номер слід набирати. Що робити?

Ведуча Малята, допоможемо Зайченяті? Який номер слід набрати у разі пожежі?

Діти 101.

Ведуча дає мобільний телефон зайчику.

Зайчик Дякую! (набирає) Алло! Пожежники – негайно приїздить сюди! Пожежа! Горимо! Такого не було у лісі ще ніколи, тут сороченята кволі.... Як куди? Сюди! Допоможіть!

Зайчик віддає ведучій телефон і убігає.

Ведуча Діти, а чи все вірно зробило Зайченя?

Діти Ні, воно не назвало адреси! Пожежники не знатимуть куди їхати.

Ведуча Молодці, діти! (набирає номер). Алло! Добрий день! Пожежа в лісі! Вулиця Соснова, 8. Горить Сорокіна хатка, що знаходиться біля озера. Чекаємо вас!

Вибігають Ведмідь і Вовк у пожежних казках. Гасять вогонь.

Вовк-пожежник Ми пожежники-звірята
Не шкодуємо води.

Гасимо пожежі ми завжди!

Ведмідь-пожежник Всі повинні пам'ятати,
Що з вогнем не можна грати!

Разом Діти добре мають знати
Правила протипожежні.
І з вогнем не пустувати,
Будьте обережні!

Вовк-пожежник Запам'ятайте правила протипожежні (*по черзі показують знаки пожежної безпеки*)

1. Сірники не іграшка, їх не можна брати.
2. Дим побачив – не тікай, а пожежних викликай!
3. Якщо трапилась пожежа «101» набрати треба.
4. Телевізор почав тліти – то не можна води лити. Із розетки вимикай,

на допомогу ти чекай!

5. Газ самостійно не вмикай – краще маму почекай.
6. Багаття в лісі не пали – щоб не трапилось біди.

Разом Правила ось ці запам'ятайте, їх в житті не забувайте!

Під музику виходить сорока, дякує пожежним.

Сорока Спасибі вам пожежні, що допомогли нам загасити пожежу. За те, що врятували моїх діточок – сороченят, та захистили весь ліс від пожежі.

Ведуча Ось і казочці кінець,
А хто слухав – молодець!

Під музику виходять усі герої казки та вклоняються.

Запитання до дітей

1. Сподобалась вам казка діти?
2. Як ви гадаєте вогонь – ворог, чи друг?
3. З вогнем можна жартувати? А чому?
4. Чим потрібно гасити вогонь?
5. Чим закінчилася казка?
6. Чому ця казка повчальна?

До залу забігає Лисичка.

Лисичка Ой, що це я знайшла? Якась коробочка. А що в ній? Може там цукерки, або печиво смачненьке. Зараз я її візьму і у неї зазирну.

Ведуча Стій! Лисичко, не чіпай незнайомих предметів!

Лисичка А я хочу! (*відкриває коробку з сірниками*). Ой, яка гарна паличка, зараз я з нею пограю.

Лисичка чиркає сірником об коробку і непомітно дістає сірник зі стрічками та починає їм махати, звучить тривожна музика. В цей час ведуча ставить бутафорський вогонь, кладе 4 обручи, ставить кошики з іграшками-звірами.

Лисичка Ой, рятуйте пожежа!

Ведуча Ой, діти що ж робити? Нам потрібно звірів рятувати. Допоможіть їх перенести в небезпечне місце. Один, два, три – почали!

Гра «Врятуємо звірів» (діти молодшого віку)

Грають дві команди. Дітям потрібно перенести по одній іграшці із обручів із бутафорським вогнем до кошків. Перемагає та команда, яка виконала завдання першою.

Ведуча Молодці, діти, звірів ми врятували, але тепер треба нам загасити пожежу, а допоможуть нам ось ці вогнегасники (дає вогнегасники капітанам команд). Один, два, три – пожежу загаси!

Гра «Загаси пожежу» (діти молодшого віку)

Грають дві команди. Дітям потрібно добігти до обруча з бутафорським вогнем, загасити пожежу та повернутись назад та передати вогнегасник наступному гравцеві. Перемагає та команда, яка виконала завдання першою.

Лисичка Дякую вам за допомогу. Я більш ніколи не буду брати незнайомі речі та гратися сірниками.

Ведуча Бачиш, Лисичка, до чого призвела твоя допитливість і як щоб не допомога дітей, то у лісі була б справжня пожежа.

Лисичка Вибачте мене, діти, я більш не буду так робити.

Ведуча Ну що ж, діти, пробачимо Лисичку?

Відповідь дітей

Ведуча А давай, Лисичко, ти пограєш разом з дітьми в гру «Так чи ні» і запам'ятаєш правила пожежної безпеки.

Лисичка Пограю!

Ведуча Слухайте правила гри. Я буду ставити запитання, а вам потрібно правильно відповісти так чи ні. Якщо «так» – ви будете плескати в долоньки, а якщо «ні» – тупотіти ніжками. Один, два, три – почали!

Дидактична гра «Так чи ні»

1. Граємося сірниками... ні
2. Вмикаємо газ без мами... ні
3. Вмикати телевізор, пилосос чи комп'ютер без дорослих... ні
4. До пожежних дзвонимо «101»... так
5. Люди, які гасять пожежу, називаються пожежними... так
6. Можна розпалювати вогнища у лісі... ні

Ведуча Ну що ж, Лисичка, тепер правила пожежної безпеки ти знаєш і можеш йти до лісу та розповісти їх усім звірятам.

Лисичка Обов'язково розповім усім, усім, усім!

Ведуча Лисичко, а наші діти знають пісню про правила пожежної безпеки і зараз вони для тебе її заспівають.

Під музику виходять діти і утворюють два півкола

Пісня «Дзвони 101!»

Ведуча Ось і закінчилась наша розвага.
 Про правила безпеки не забудьте,
 Обережні всюди будьте.
 Про безпеку пам'ятайте,
 Та в біду не потрапляйте!

Діти під музику стають у два кола і танцюють.

Пісня-танок «Пісенька про пожежу»

Під веселу музику діти виходять із зали.

Адаптовано за досвідом роботи ДНЗ №4 «Світлячок» вихователя Борисевич Н.О м. Шепетівка Хмельницька області .

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний Стандарт дошкільної освіти) Нова редакція (наказ МОН від 12.01.2021 № 33). С.14-16; С. 29.
2. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол.; Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна [та ін.]: наук. ред. Г. В. Беленька; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. С. 57-61, С. 62-64.
3. Гарнышева Т. П. ОБЖ для дошкольников. Планирование работы, конспекты занятий, игры. Санкт-Петербург: Детство-Пресс. 2017. 128 с.
4. Литарь В. М., Мараховська І. О., Степура Н. І. Свята та розваги в дитячому садку. Харків: Вид. група «Основа». 2008. С. 264-271.
5. Борисевич Н. О. Сірничок маленький, а біда велика / *Бібліотека вихователя дитячого садка*. 2013. № 7-8. С. 27-28.
6. Кононенко Т. М. Лісові пригоди звірят у лісі / *Бібліотека вихователя дитячого садка*. 2013. № 7-8. С. 80.
7. Шаваран Г. Кого вогонь зігриває, а кого опікає / *Джміль*. 2015. № 5. С. 21.

Щедрий вечір (розвага для дітей старших груп)

Мета: ознайомити дітей з народними традиціями та звичаями минулого нашого народу, проходженням Новорічних та Різдвяних свят в Україні засобами пісень, ігор, щедрівок та таночків народного фольклору, вдосконалювати навички виразного усвідомленого читання напам'ять, розвивати творчі здібності дітей. Виховувати патріотичні почуття, повагу до минулого свого народу.

Обладнання: дідух, скатертина, часник, зерно, гроші, 12 страв, клоччя, рукавиця з грошима для Господаря, кошики з гостинцями для колядників, кошик з колядою для Кози, 3 палиці для пастухів, мішечок зі свічками, мішечок зі стрічками, мішечок для Циганки, свічка для Янгола, ясла для Ісуса, лялька – Ісусик, великий бубон для Цигана, батіжок, мішечок з зерном для Господаря, 3 горщика для волхвів; слухавка, градусник та шприц для Лікаря.

Діти під музику «Добрий вечір» у запису заходять до залу йдуть ланцюжком, стають півколом.

1 дитина: Нова радість стала, яка не бувала:

Зірка Різдва і надії ярко засіяла.

2 дитина: Мати щедрими руками кладе на стіл кутю,

Мед, мак і пшениця – ці Різдвяні страви

Знову до нас завітали.

Господиня Отож запрошую вас у цю щедрю хату на хліб, на сіль, на святу вечерю. Разом з вами пригадаємо давні звичаї наших дідів, прадідів – святкування Різдва. (Діти сідають)

До залу під музику заходить Господар, тримаючи в руках сніп сіна.

Господар: Дай, Боже, здоров'я!

Господиня: Помагай, Боже. А що несеш?

Господар: Несу золото, щоб увесь рік ми жили багато.

Господар хреститься і вінує родину словами.

Господар: Віншую вас щастям, здоров'ям, із цим Святим вечором, щоб ви у щасті й здоров'ї ці свята провели та других дочекались — від ста літ до ста літ, поки Бог назначить вік. (*Тричі підносить дідух до стелі і ставить його на покуті*).

Господиня: Візьми, доню, гарну білу вишиту скатертину і застели стіл. А я спочатку на стіл розстелю сіно, потім покладу зерно, часник і гроші.

Часник — щоб злі сили не приступали.

Зерно — щоб урожай був гарний.

А гроші — щоб у хаті трималися, і позичати їх не доводилось.

Сіно покладу і під стіл. Доню, стели на стіл скатертину. А ти, сину, бери хліб, калачі й клади на стіл. А тепер викладемо на стіл всі страви — дванадцять (*бо 12 апостолів*). Кутю, калачі, вареники, сіль, борщ з грибами, пиріжки з

капустою, смажені ковбаси, компот-узвар, смажена риба, бараболя, голубці з пшоном, каша гречана з молоком.

Господиня: Давайте всі помиримось, щоб не було сварок у Новому році.

Не сваріться, помиріться.

Мир миром, пироги з сиром,

Варенички в маслі.

Ми дружечки красні.

Поцілуймося.

Господар: А тепер беріть клоччя і затикайте дірки у лаві. А як будете затикати, ось так промовляйте:

Діти: Не дірки затикаю, а роти моїм ворогам.

Господар: Щоб їх напасті не зловили мене через увесь рік.

Господар: Зараз покладу в рукавицю гроші (*щоб водились*), а ти, Парасю, неси кутю на покуть, а ви, дітки, завзято мукайте, іржіть, квокайте, крякайте — щоб уся ця живність в нас водилась.

Син: Тату, ненько, вже перша зірка зійшла.

Господар: Отож, славна моя родина, час і за стіл сідати.

Господиня: А тепер і кутю час підкидати.

Господар: (*підкидаючи*).

Перша ложка — на приплід,

Друга ложка — на врожай,

Третя ложка — на кількість роїв.

Сідають.

Господиня: (*запалює свічку*) А зараз запалю свічку і дай нам Боже, добрий вечір!

Діти: Всі святі просимо вас до вечері (*діти встають*).

Під музику до залу заходять ряджені дорослі.

Колядники: Гей!, Гей!, Гей!

Ідуть до вас колядники,

Заспівати колядки.

1 Колядниця: Відчиняй, господарю, Коляда!

Радуйся, володарю Коляда.

2 Колядниця: Чи вдома господар дому?

3 Колядниця: Пане Господарю, чи дозволите нам поколядувати?

Чи Господарю, чи Господині,

Чи господарській дитині.

Господиня і Господар: Дозволяємо!

Колядка «Пустіть до хати поколядувати»

Господиня: Пригощайтесь, ось вам гостинці.

1 Колядниця: (*підходить до дівчинки*)

Бувай здоровенька, Богу миленька.

Велика рости, на весілля проси!

2 Колядниця: Бувай здорова, рости велика,

Рости велика до черевика,

Від черевика до чоловіка,
А з чоловіком – до кінця віку.

3 Колядниця: Віншуємо тебе щастям, здоров'ям,
Зеленим вінцем, гарним молодцем.

Господар: Пригощайтесь!

4 Колядниця: Дай боже хазяїну вечір добрий,
(до Господаря) А нам – пиріг довгий,
На всю лопату, такий – з вашу хату.

5 Колядниця: Ми ж тебе, Господарю, та й поважаємо,
Та з святим вечором поздоровляємо.

Пісня «Добрий вечір»

Господиня: Проходьте до нашої хати, сідайте.

Ведуча: Ой, чую ще колядники до нас йдуть.

Під музику заходять діти - колядники.

Колядники: Добрий вечір!

Господар: Вечір добрий!

Усі: Дозвольте поколядувати.

Господар: Дозволяємо, колядуйте.

1-й колядник: Я маленький козачок,
Є у мене кожушок,
Я їду колядувати,
Собі гроші заробляти.

2-й колядник: Колядин, колядин
А я в батька один.
Коротенька курточка,
Дайте швидше бубличка.

3-й колядник: Відкривайте сундучки,
Діставайте п'ятачки,
Вам для потішки,
А нам на горішки.
Зі святом, будьте здорові.

Колядка «Колядин-колядин»

Господар: Візьміть гостинці.(діти сідають)

До залу заходять діти-колядники(старша група)

Колядники: Вечір добрий, дозвольте поколядувати.

Господар: Колядуйте.

1-й колядник: Коляд-коляд-колядин,
Я у батька один син.
З мішком походжаю,
Коляду збираю.

2-й колядник: Дайте нам коляду,
Бо далі їду.
Дайте нам курку,
Бо в вікно стукну.

3-й колядник: Дайте нам когута,
Бо рознесу ворота,
Дайте нам пироги,
Бо ми змерзли в дорозі.

4-й колядник: Колядин-дин,
Я, бабусю, один,
Винеси мені пиріжок,
Та поклади у мішок.
А за цю коляду
Дайте грошей, бо вже йду.

Господиня: Ось вам гроші, а ви нам ще поколядуйте.

5-й колядник: Я віншую, віншую
Бо у вас цукерки чую,
То ви, дядьку, вставайте,
Та мені цукерки давайте.

Господар: Ось вам цукерки, а ви нам заспівайте.

Колядка «Я маленький пастушок»

Господиня: Ой, які гарні колядники, ось вам ще гостинці (*уходять колядники*).

Під музику заходить Янгол.

Янгол: Добрий вечір, мир цій хаті!
Де молока тече дорога,
Де безліч зір, де царство Бога,
Я звідки йду, вість веселу
Несу у Вашу я оселю.
По всьому світу стала новина
Діва Марія Сина народила.

А ось як це було. В одній оселі жила жінка. Звали її Діва Марія, їй треба було йти в місто Віфлієм. Була далека дорога до цього міста. В той час не було ні поїздів, ні автобусів. З нею йшов Йосиф. Йти було тяжко. Вони йшли степом, де паслися вівці, яких пасли пастухи. Там стояв хлів. І в цьому хліві, вночі, Діва Марія народила сина, якого назвали Ісус Христос. Коли він народився, то над містом Віфліємом яскраво світила зірка. Люди бачили її і раділи, що народився спаситель миру.

Під музику заходить Діва Марія з сином на руках.

Пісня Діви Марії «Колискова»

Господиня: Поздоровляємо тебе ,Марія.

Марія: Спасибі господарям цього дому,
А я хочу попросити
Ти ,Небесний Царю, прийшли мені дари
Сього дому господарю.

До залу заходять пастухи.

1 пастух: Здрастуйте, господарі!
Мир, спокій
Цьому дому!

2 пастух: Світ весь нині звеселився
 Бо Син Божий народився
 Прийми від нас ,Марія, ці дари.

3 пастух: Ось три свічі воскові,
 Ще й ризи шовкові
 Ісусові Христові (віддають дари, свічки, сорочку, стрічки).

Господиня: Проходьте, сідайте!

Під музику заходять волхви .

1 волхва: Ми – волхви цариці

Всі: З далекого Сходу!

2 волхва: Нам на сході зірка засіяла

І про народження Ісуса сповістила.

Всі: Прийміть від нас дари (віддають три скриньки).

3 волхва: А щоб свято було веселішим,
 Ми затанцюємо.

«Танок волхів»

Діва Марія: Спасибі вам за дари, а мій шлях ще довгий мені потрібно йти.

Під музику заходять Циган з Циганкою. Циган веде козу, вона хромає.

Циган: Ой, людоньки, щось наша
 Кізонька захворіла!

Циганка: Да така ж добра тварина була –
 Розумна, і вдатлива,
 І до харчів невибаглива.

Господин: Ой, батечки, що ж тепер будемо робити?

Циган: Дохтора треба, дохтора?! Покличте дохтора!

Господиня: Може їй води принести?

Циган: Та ні!

Ведуча: А ось і доктор

Циган: Ведіть його мерщій сюди.

Лікар: Я — лікар-аптекарь. Що у вас тут скоїлося?

Циган (слізю). Коза наша захворіла.

Лікар: Зараз перевіримо (*гордо ствердив лікар-аптекарь і повернувся до своєї похідної валізки, витяг слухалки та й почав обстежувати хвору тварину*).

Лікар: Ов-га, похитав головою. Надії на виздоровлення ніякої.

Коза: Допоможіть!

(Циган і всі присутні почали слізю впрошувати лікаря, аби той допоміг якось врятувати життя Кізонці).

Лікар: Гаразд, спробую!

(Діставши з валізи великого шприца, лікар наповнив його рідиною і заповзявся робити укол. Кізонька підскочила)

Циган: Ожила!

Танок Кози

Коза: Де коза ходить,
 Там жито родить

Де коза ногою,
Там жито копою,
Де коза рогом,
Там жито стогом

Коза: Ой, як стукну я ногою,
Та наставлю гострий ріг,
Де мій кошик з колядою?
Я візьму собі пиріг.

Циган: Якщо ваша ласка,
То дайте мірку гречки
Нашій Козі на варенички,
А ще бубликів в'язку
І пшеничний буханець,
Та й на тому і кінець.

Господиня: Ось вам гостинці.

Циган: Спасибі, вам господарі!

Циганка. Я циганка молоденька,
Погадаю вам гарненько.
Нагадаю щастя й долі,
Щоб було всього доволі.

Гра «Гадання по професіям»

Гра «Гадання зі свічкою»

Циганка: Проходьте до нашої хати, сідайте.

Під веселу музику до залу заходить Солоха.

Солоха: Добрий вечір, вашій хаті! А куди це я потрапила? І що це за свято в вас тут?

Господиня: В нас свято Щедрий вечір. А ви хто така?

Солоха: Я-Солоха. Почула як ви гарно співаєте, і в ігри граєте. Не буде в вас свята, якщо ви не розважите мене. Заберу ваших діточок з собою. Ось у мене мішок. Хочете зі мною пограти?

Діти: Так!

Солоха: А нумо, підходьте по одному. (Діти залазять у мішок без дна і сідають на місця)

Гра «Чарівний мішок»

Солоха: Ой, а де ж це діти? Мішок мій порожній! А ось вони! Ось воно що мішок мій дірявий виявився. Ну що ж розвеселили ви мене. Гарне в вас тут свято!

Господиня: Залишайся на святі у нас, Солоха.

Солоха: З задоволенням! (Солоха сідає)

Господиня: Діти, з давних-давен вважалося, що Новий рік приносить людям щастя, здоров'я, багатство. В давнину святкувати старий Новий рік. Його ще називали Василів день. Цей день обсіпали зерном підлогу у хаті, бажаючи врожаю, щоб весь рік був веселим та щасливим. А давайте і ми зустрінемо старий Новий рік веселими піснями.

*Хоровод «Новий рік»
Хоровод «Під Новий рік»*

Під музику до залу заходять щедрувальники.

Щедрувальники: Добрий вечір!

Господиня: Вечір добрий!

Щедрувальники: Дозвольте пощедрувати,
Веселих пісень заспівати.

Господар: Щедруйте!

Пісня «Щедрик-ведрик»

1 щедрувальник. Сієм, сієм, посіваєм,
Щастя-долі вам бажаєм
У щасливій вашій хаті,
Щоб ви всі були багаті,

2 щедрувальник. Щоб лежали на столі
Паляниці немалі,
Щоб були у вас ковбаси,
Молоко і сало, й м'ясо.

3 щедрувальник. І млинці, і пиріжки,
І пухнасті пампушки,
Щоб були в своїй оселі
Рік щасливі та веселі.

Всі разом: Із Новим роком!

Господар: Ось вам гостинці, будьте здорові.

Господиня: Дякуємо за щирі побажання

Виходить Господар.

Господар: Житом, житом із долоні,
Засіваю в вашім домі
Сію, вію, посіваю
З Новим роком всіх вітаю! (засіває у хаті)

Господиня: Сьогоднішнє наше свято закінчується.

Господиня: Ми бажаємо, щоб усі були здорові,
Щасливі й багаті,
Щоб усі були веселі,
У вашої хаті.
На щастя, на здоров'я,
На Новий рік.

Господар: Хай в вас і в нас все буде гаразд!

Пісня «І в вас, і в нас хай буде гаразд»

Під музику «Щедрий вечір» у запису діти ідуть із залу.

Список використаних джерел

1. Богуш А. М. Українське народознавство в дошкільному закладі Запоріжжя: ЛПС, Лтд. 2001. С. 24, С. 29.
2. Богуш А. М., Лисенко Н. В. Українське народознавство в дошкільному закладі: практикум: навч. посібник. Київ: Вища школа, 2003. 206 с.
3. Каплуновська О. М. Україна – моя Батьківщина: конспекти занять із національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / Каплуновська О. М., Кичата І. І., Палець Ю. М. Тернопіль: Мандрівець, 2017. С. 45-46.
4. Каплуновська О. М. Україна – моя Батьківщина. Парціальна програма національно -патріотичного виховання дітей дошкільного віку / О. М. Каплуновська, І. І. Кичата, Ю. М. Палець; за наук. ред. О. Д. Рейпольської. Тернопіль: Мандрівець, 2016. 72 с.
5. Лозинська Є. Ф. Українське народознавство дітям дошкільного віку: Метод. посібник для дошкільн. закл. Львів: Оріяна-Нова, 2008. С. 6-8.
6. Нікітіна Л. С. Ой весела в нас зима. Харків: Торсінг, 2003. С. 152; 158.
7. Добрим людям на здоров'я (Різдвяна розповідь) [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://about-ukraine.com/dobrim-lyudyam-na-zdorovya-rizdvyana-rozpovid/>

Веселий ярмарок (розвага для дітей старшої групи)

Мета: дати поняття дітям про ярмарок, традиції його проведення в Україні. Розвивати допитливість, цікавість, бажання знати більше про культуру, побут і звичаї українського народу. Виховувати інтерес до народної творчості.

Обладнання: коровай на тарілці з вишитим рушником, овочі та фрукти, дерев'яні ложки, кружки розписні, 2 поросятка, 2 коники на палицях, 2 обручі для гри, 6 хустин, черевички.

(Виходять дві дівчинки і двоє дітей з короваєм)

- 1 дівчинка:** Увага! Увага! Спішіть — поспішайте!
Господарі й гості, глядіть, не минайте!
На ярмарок просим гуртом, поодинці!
Чекають на всіх тут чудові гостинці!
- 2 дівчинка:** Осінь золота прийшла до нашого краю
Всім нам осінь принесла щедрі урожаї
Урожай зібрали – свято вшанували,
Щоб про щедрість українську ви не забували!
- Дитина:** Якщо хочемо зустріти
Гостя щиро і привітно
Гостя ми того стрічаєм
Круглим пишним короваєм
- Дитина:** З рушником берем таріль
Коровай кладем та сіль
Шанобливо хліб підносим,
Та вклонившись, щиро просим
- Разом** Любий гостю, наш приймай
Символ дружби – коровай *(діти вручають коровай)*
- Дитина:** В садочку нині ярмарок
Хай музика звучить
Хай лине пісня, як без пісні жити
Сьогодні ярмарок, і як завжди ведеться
Нехай він піснею веселою почнеться

Пісня «Ярмарок» сл.і муз.Ю. Михайленка

Виходять 2 дівчини.

- Дитина:** На рідній Україні нашій здавна
Існує звичай добрий, гарний, славний
Коли зібрали урожай багатий
Вести його на ярмарок продати
Традиції народні ми не забуваймо
На ярмарок сьогодні разом завітаймо
Шановні гості, любі мами й тата
В садочку ярмарок, в садочку нині свято.

- (Діти виходять до столів беруть в руки товар)
- Дитина:** Дивне свято ярмаркове
Розцвіло усе навколо
Кольоровими квітками
Мальовничими листками
І куди не глянеш, всюди
Люди, люди, люди.
- Дитина:** Ярмарок дзвінкоголосий
Всіх до себе в гості просить
Всі заходьте, не баріться
На товар всі подивіться
- Дитина:** На ярмарку нашім веселім, багатім
Є чим дивуватись і є що придбати
Тут щедрі дарунки із саду й городу
Тут пісня і жарти усім в нагороду
- Дитина:** Тут речі умільців ні з чим не зрівнянні
Барвисті стрічки, рушники вишиванні
Полив'яний посуд – глечики, горнята
Сопілки – хлоп'ятам, намиста – дівчатам
- Дитина:** І чого тут в нас немає
Все чого душа бажає
Для великих і старих
Для малих і молодих
І для татка і для мами
Аби хотіли купувати
- Дитина:** Нехай дивляться, купують,
Нехай грошей не жалкують
І ляльки, і різні речі
Хай придбають для малечі.
- Дитина:** Ярмарок у нас багатий, можете всього придбати
Звідусіль голоси на всі боки лунають
Продавці свій товар на весь світ вихваляють.
- Дитина:** Будь – ласка, будь-ласка, купуйте, купуйте
Усе на прилавку беріть, вибирайте
Чи грушку, чи сливку, а чи ананас
Все свіже, хороше, смачненьке у нас
- Дитина:** Купуйте, купуйте усі бараболю
Варіте і смажте із сіллю й без солі
Сто страв господиня з картоплі готує
Картопля як хліб, вона всіх погодує
- Дитина:** Кому поросятко рожеве, справжненьке
Рухливе, їсть все, і завжди веселеньке
Продам вам за гривні, а чи за доляри
Хутенько беріте і свинку до пари.

Дитина: Хто гострого хоче, часник хай придбає
Він вражую силу вогнем випікає
А ще ось погляньте, яка є цибуля
Така як кулак, а не як синя гуля

Дитина: Лоточків із яблук ви не минайте
Які до смаку вам, такі вибирайте
Сортів тут багато, усі вони різні
Ось яблука ранні, а ось вони пізні.

Дитина: Купуйте капусту, вона вітамінна
І солена в бочці, в салатах відмінна
У борщику, в супі, в смачних голубцях
І смажена в маслі, і терта в млинцях.

Дитина: Кружки, ложки розписні,
Керамічні, глиняні,
Все екологічно чисте
Все красиве та корисне.

Ведуча: Гарні в вас на ярмарку товари. А який же ярмарок без веселої пісні.

Пісня «Як пішли ми на базар»

Дитина: Врожай цього року в Україні багатий
Є що купити і є що придбати
Беріть, пригощайтесь, ось вам дарунки
Від осені, славної всім подарунки.

Танок-квест «Український ярмарок»

Ведуча: Наш ярмарок вирує і гуде
З усіх усюд до нас народ іде
Усі щось продають, купляють
Товар на прилавках розглядають.

Виходять дві куми

Кума 1: Здорові були, кумонько!

Кума 2: А й вам не хворати!

Кума 1: Сусідонько, а куди це ви поспішаєте?

Кума 2: Та туди, куди й ви, кумасю, причепурилися.

Кума 1: А туди – це куди?

Кума 2: От заладили куди та й куди!

В Україні здавна

Є звичай славний

Урожай зібрати,

А лишки продати.

Кума 1: Хто продати, хто купити,

А хто просто походити.

Подивитись, почитись

Заодно й повеселитись.

Кума 2: А купляти щось будете?

Кума 1: Та куплю собі обнову- черевики,

Вишиваночку новеньку ще й намисто,
Що як золото іскриться.
А ви кумонько?

Кума 2: Куплю глечиків новеньких,
І великих, і маленьких,
Ще й каструлю з пароваркою,
Буду вправною господаркою.

Кума 1: Так ходімо швидше, а то дивіться – скільки людей понаходило.
Зараз все краще розберуть, а нам дулю залишать!

Кума 2: Так, так, ходімо, а то й справді голі й босі залишимось. Дивіться,
кумонько, скільки тут всього, аж очі розбігаються, славний ярмарок,
славний... А давай, кумонько, заспіваємо!

Пісня «А я молода на базар ходила»

(звучить козацький марш, заходять козаки)

1 Козак: Мир і честь усій громаді (скидають шапки)
Слава чесному народу!
Ми тут бути дуже раді,
Ми з військового походу.

2 Козак: В рідну землю завітали,
Воювали з ворогами,
Де ми тільки не бували,
А душею були з вами.

Ведуча: А ну, хлопці, козаченьки, затанцюйте нам гарненько!

Разом: Ой чи так, чи не так,
Затанцюємо гопак.

Танець «Гопак»

Ведуча: А чи вмієте ви, козачата, на конях скакати?

Козаки: Вміємо.

Ведуча: Ну тоді з нами пограйте і гостей розвеселяйте!

Гра «На конях»

Вибігають дівчата

Дитина: А які музики в нас
Барабан, баян і бас,
Скрипки, гуслі і слоляри,
І кларнети і гітари.

Дитина: І гармонія як грає,
І сопілочка співає,
Ліра, бубон і сурма
Тут зібрались не дарма.

Ведуча: Подивіться, який гарний товар-ложки дерев'яні. Давайте на них
заграємо.

Танок-оркестр із ложками.

Вибігають 2 хлопчики

Дитина: Молодці, беріть хустки,

На них квіти та пелюстки,
 На них квіти волошкові,
 Дивні роси світанкові.

Дитина: На них щастя для дівчини,
 На них радість для родини.
 Берегиню роду ви не забувайте,
 Бережіть себе й хустки одягайте.

Танок із хустками

Ведуча: Ой, як гарно сьогодні на ярмарку:
 Одні грають, другі співають.
 Одні торгують, другі купують.

Виходить хлопчик із черевичками

Хлопчик: (кричить) Черевички! Кому черевички, підходьте скоріше,
 залишилася одна пара.

Ведуча: А зараз, гості нашого ярмарку, до вашої уваги танок «Черевички»

Танок «Черевички»

Дитина: Вирує ярмарок, жартує і сміється,
 Де краще місце можна ще знайти?
 На Україні так завжди ведеться
 І звичаї свої нам треба берегти.

Дитина: Бо у традиціях живе душа народу,
 Великий зміст закладений у них.
 Тут мова, пісня про свободу,
 Любов і дружба, і веселий сміх.

Дитина: Земля моя, земля найкраща в світі,
 Отут моє коріння і рідня,
 Ось тут моє дитинство, сонце світить,
 І тут люблю, і тут живу щодня.

Дитина: Мій край чудовий- Україна,
 Тут народились ти і я ,
 Тут над ставком і верби і калина,
 Чарівна пісня солов'я.

Пісня «Гарна наша Україна» обр. С. Файнтуха

Виходять діти

1 дитина: На білому світі є різні країни,
 Де ріки, ліси і лани,
 Та тільки одна на землі Україна,
 А ми її доньки й сини.

2 дитина: Усюди є небо і зіроньки сяють,
 І квіти усюди ростуть.
 Та тільки одну Батьківщину ми знаєм -
 Всі разом її Україною звать.

Танок «Україна – це ми»

Ведуча: Наш ярмарок закінчується.

Ми бажаємо, щоб завжди на ваших столах був достаток,
Щоб було що продавати, за що купувати,
Щоб родила щедро нива,
Щоб у хаті все як слід,
Щоб довіку був щасливий
Український славний рід.

Список використаних джерел

1. Богуш А. М., Лисенко Н. В. Українське народознавство в дошкільному закладі Запоріжжя: ЛПС, Лтд. 2001. С. 3-5.
2. Богуш А. М., Лисенко Н. В. Українське народознавство в дошкільному закладі: практикум: навч. посібник. Київ: Вища школа, 2003. 206 с.
3. Дроб'язко О. В. Дошкільнятам про державні символи України. Вид. 2-ге, без змін. Тернопіль: Мандрівець, 2017. 64 с.
4. Каплуновська О. М. Україна – моя Батьківщина: конспекти занять із національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / О. М. Каплуновська, І. І. Кичата, Ю. М. Палець. Тернопіль: Мандрівець, 2017. С. 153-154.
5. Каплуновська О. М. Україна – моя Батьківщина. Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / О. М. Каплуновська, І. І. Кичата, Ю. М. Палець; за наук. ред. О. Д. Рейпольської. Тернопіль: Мандрівець, 2016. 72 с.
6. Красоткіна Н. Ми діти твої, Україно. Київ: Початкова школа, 2001. С. 5; 72-75.
7. Морозова І. П. Свята та розваги у ЗДО. Харків: Вид. група «Основа», 2019. С. 41-51.
8. Ніколаєнко Л. В. Свято «Осінній ярмарок» [Електронний ресурс] // Режим доступу до сценарію: <https://naurok.com.ua/svyato-osinniy-yarmarok-155382.html>

Шпаковська Катерина Анатоліївна

практичний психолог закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета»
м. Слов'янськ Донецької області

**Використання елементів пісочної терапії
в корекційно-розвивальній роботі з дошкільниками**

Рецензент: кандидат психологічних наук,
доцент кафедри практичної психології *Дметерко Наталія Володимирівна*

Говорячи словами видатного українського педагога та письменника К. Д. Ушинського, «найкраща для малюка та іграшка, яку він може примусити змінюватися; для маленьких дітей найкраща іграшка – купа піску» [3, с. 148]. Ігри з піском є цілком природним та ефективним засобом розвитку дитини. Пісок можна використовувати не тільки під час ігор, але і впроваджувати у весь навчально-виховний процес. Застосовувати з розвивальною, навчальною та корегуючою метою. Саме тому доцільно обладнувати групи дитячого закладу пісочницями, як важливим засобом розвивального середовища.

У роботі психолога дошкільного закладу методи пісочної терапії застосовуються:

- при встановленні контакту з дитиною;
- в період адаптації;
- з метою діагностики;
- з метою розвитку когнітивної сфери;
- з метою корекції емоційно-вольової сфери;
- під час переживання дитиною травматичних ситуацій.

Заняття з піском допомагають дитині позбутися внутрішніх бар'єрів у спілкуванні, сприяють підвищенню самооцінки та впевненості в собі, розвивають позитивну Я-концепцію, творчу уяву та фантазію дошкільників.

Заняття з елементами пісочної терапії

для дітей старшого дошкільного віку «Подорож до Країни Знань»

Програмовий зміст: створити емоційно-позитивну атмосферу у дитячому колективі; розвивати спостережливість, довільну увагу, вольову регуляцію діяльності; розвивати логічне мислення, уміння аналізувати, класифікувати та узагальнювати предмети; розвивати дрібну моторику, уяву та творчу фантазію; формувати позитивну навчальну мотивацію.

Обладнання: квітка м'яка, килим-літак, олівці прості, аркуші у клітинку, кольорові долоньки, блоки Дьенеша, іграшки на ялинку, кольоровий

пісок, клей ПВА, тарілки, підставки, вологі серветки, відерце, коробка подарункова, розмальовки.

Хід заняття

Привітання

У садочку новий день,
Всім говоримо «Добрий день!»
Добрий день тобі й мені
Всім ми скажемо на землі!

Вправа «Я радий тебе бачити»

Діти передають один одному м'яку квітку, називаючи ім'я дитини, промовляють «Я радий тебе бачити».

Сюрпризний момент: Дзвонить телефон. Через відеозв'язок телефонує Королева Країни знань.

Королева: Добрий день, діти! Країна Знань скоро буде зустрічати Новий Рік. Допоможіть, будь ласка, підготуватися до цього свята.

Психолог: Діти, допоможемо Королеві? (Відповіді дітей) Добре, Королево, ми вирушаємо! До зустрічі! (Кладе слухавку)

Психолог: А як ми туди дістанемось? Який буває транспорт? (Відповіді дітей) Я пропоную скористатися казковим транспортом. Який ви знаєте казковий транспорт? (Міркування дітей)

Психолог дістає килим-літак. Подивіться, у нас є килим-літак. Давайте його розгорнемо. (Килим розділений на 9 частин. З лівого боку розташовані різні за кольором круги)

Психолог: Але для того, щоб полетіти на ньому, треба його полагодити. Бачите скільки тут деталей! (Показує інші круги)

Гра «Логічні квадрати»

Фігури необхідно розкласти так, щоб в кожному ряді був червоний, синій, зелений круг, але так, щоб два однакових поруч не було. Поміркуйте, будь ласка, і розташуйте деталі так, щоб вони не повторювалися. (Робота дітей з килимом)

Психолог: Тепер ставайте на килим-літак і відправляємось у подорож. (Звучить музика)

Психолог: Ось ми і прибули до Країни Знань! Давайте згорнемо наш літак, він ще знадобиться. (Прибирають килим)

Психолог: Діти, Країну Знань населяють незвичайні мешканці. Хочете дізнатися хто вони? (Відповіді дітей) Для цього нам необхідно розшифрувати код. Сідайте за столи. Перед початком роботи я пропоную зробити масаж для наших пальчиків.

Самомасаж «Прокочування олівця між долонями»

Покладіть олівець на одну долоньку, прикрийте його іншою. Прокочуйте олівець між долонями спочатку повільно, а потім швидше, від кінчиків пальців до зап'ястя. А тепер спробуйте зробити ще раз.

Графічний диктант «Робот»

Поставте олівець на крапку. Почали! 1 клітинка ліворуч, 1 – вгору, 1 – ліворуч, 1 – вгору, 1 – праворуч, 1 – вгору, 3 – праворуч, 1 – вниз, 1 – праворуч, 1 – вниз, 1 – ліворуч, 1 – вниз, 2 – праворуч, 4 – вниз, 1 – ліворуч, 3 – вгору, 1 – ліворуч, 4 – вниз, 2 – праворуч, 3 – вниз, 1 – праворуч, 1 – вниз, 2 – ліворуч, 3 – вгору, 3 – ліворуч, 3 – вниз, 2 – ліворуч, 1 – вгору, 1 – праворуч, 3 – вгору, 2 – праворуч, 4 – вгору, 1 – ліворуч, 3 – вниз, 1 – ліворуч, 4 – вгору, 2 – праворуч, 1 – вгору.

Психолог: Скажіть мені, що в вас вийшло? (Робот). Так, ось ми і познайомились з мешканцями країни знань. А в Країні Знань люблять не лише навчатися, але й гратися.

Гра «Кричалки – шепотілки – мовчалки»

З кольорового картону треба вирізати 3 долоні: червону, жовту, синю. Це – сигнали. Коли психолог піднімає червону долоню – «кричалку», можна бігати, кричати, сильно шуміти; жовта долоня – «шепотілка» – можна тихо пересуватися і шепотітися, на сигнал «мовчалка» – синя долоня – діти повинні завмерти на місці чи лягти на підлогу і не ворухитися. Закінчувати гру бажано «мовчалками».

Психолог: Діти, подивіться, ось Королева Знань підготувала для нас ще одне завдання.

Дидактична гра з блоками Дьенеша

Треба допомогти розкласти правильно фігури. В одне коло всі круглі, а в інше коло всі жовті. Давайте подумаємо, які фігури ми покладемо туди, де з'єднуються кола? (Міркування дітей)

Психолог: Які ви молодці! Ми з вами, напевне, вже трішки притомились?! То ж давайте відпочинемо.

Релаксація «Водоспад»

Уявіть собі, що ви стоїте біля водоспаду. Чудовий день, блакитне небо, тепле сонце. Гірське повітря свіже і приємне. Вам дихається легко і вільно. Але водоспад наш незвичайний, замість води в ньому падає м'який білий світ. Уявіть собі, що ви стоїте під цим водоспадом і відчуйте, як цей прекрасний білий світ струмує по вашій голові. Ви відчуваєте, як він ллється по чолю, потім по обличчю, по шиї (ім'я дитини). Білий світ тече по плечах (ім'я дитини), допомагає їм стати м'якими і розслабленими (пауза – погладження дітей). А ніжне світло тече далі по грудях у (ім'я дитини), по животу у (ім'я дитини). Нехай світло гладить ваші ручки, пальчики. Світло тече і по ногах і ви відчуваєте, як тіло стає м'якше, ви розслабляєтеся. Цей дивовижний водоспад з білого світла обтікає все ваше тіло. Ви відчуваєте себе абсолютно спокійно і з кожним подихом ви все сильніше розслабляєтеся. А тепер потягніться і на рахунок «три» відкрийте очі.

Психолог: Чарівний світ наповнив нас свіжими силами та енергією, щоб рухатись далі. А ось ялинка та іграшки. Давайте їх роздивимось. (Розглядають паперові ялинкові прикраси)

Робота дітей з кольоровим піском «Прикрась іграшку»

Психолог: Дивно, чому іграшки всі білого кольору? Давайте їх прикрасимо! Прикрашати будемо, незвичним способом- кольоровим піском.

Психолог: Давайте повісимо іграшки на ялинку. (Прикрашають ялинку)
Ой, подивіться, тут якась коробка. Це подарунок. Тут ще записка є. «Для дітей дитячого садка «Ракета» від Королеви Знань: Під час подорожі я за вами спостерігала. Я дуже задоволена тим, як ви вирішували мої завдання та зробили добру справу. За те, що ви такі розумні, уважні, кмітливі та творчі, я хочу подарувати вам подарунки!» Нам, діти, вже час повертатися назад до дитячого садка. Ставайте на килим-літак!

Рефлексія заняття. Де ми з вами сьогодні побували? Що сподобалось найбільше?

Список використаних джерел

1. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Практикум з песочної терапії. / Т.Д. Зинкевич-Евстигнеева, Т.М. Грабенко. Санкт Петербург: Речь, 2002. 224 с.
2. Ковальська О. Увага дітей старшого дошкільного віку. *Психолог дошкілля*. 2011. № 5.
3. Ушинський К.Д. Воспитание человека: избранное. Москва: Карапуз, 2000. 256 с.
4. Юрченко Н. Ф. Розвивальні ігри з водою та піском. Харків: Основа, 2010. 155 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Алєко Оксана Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти Донбаського державного педагогічного університету м. Слов'янськ Донецької області.

Бородавка Олена Юріївна – вихователь закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета» м. Слов'янськ Донецької області.

Вербська Оксана Валеріївна – вихователь закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета» м. Слов'янськ Донецької області.

Клименко Віта Олександрівна – керівник музичний закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета» м. Слов'янськ Донецької області.

Ковальова Олена Михайлівна – вихователь-методист закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета» м. Слов'янськ Донецької області.

Кривошей Тетяна Миколаївна – вихователь закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета» м. Слов'янськ Донецької області.

Наумова Ганна Іванівна – вихователь закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета» м. Слов'янськ Донецької області.

Обуховська Ірина Василівна – вихователь закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета» м. Слов'янськ Донецької області.

Савицька Юлія Вікторівна – директор закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета» м. Слов'янськ Донецької області.

Фесенко Олена Олексіївна – вихователь закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета» м. Слов'янськ Донецької області.

Шпаковська Катерина Анатоліївна – практичний психолог закладу дошкільної освіти № 24 «Ракета» м. Слов'янськ Донецької області.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ РОЗМІЩЕННЯ НА СТОРІНКАХ РЕСУРСНОГО ЦЕНТРУ

Для розміщення на сторінках офіційного сайту Ресурсного центру приймають науково-методичні матеріали провідного досвіду психолого-педагогічних працівників у вигляді перспективних планів, конспектів занять, сценаріїв, тренінгів, корекційних програм та ін.

Рукопис необхідно надсилати в електронному варіанті в режимі.doc версії Word 1997-2010 рр. на адресу Ресурсного центру. Назви файлів (латиницею) мають відповідати прізвищу автора (Petrenko.doc).

Вимоги до набору матеріалів. Основний текст рукопису необхідно друкувати через інтервал 1,5 без перенесень, 14 кеглем, шрифт – Times New Roman. Параметри сторінки: ліве поле – 2,5 см, праве – 1,5 см, верхнє та нижнє – 2 см. Абзацний відступ – 1,25 см (прохання не створювати абзацний відступ за допомогою клавіші Tab і знаків пропуску).

Обов'язкове розрізнення знаків дефіс (-) та тире (–), а також використання лапок такого формату: «» («текст»).

Виділення фрагмента тексту можливе курсивом (підкреслення не допускається).

Бібліографічні посилання потрібно оформляти так: на одне джерело – [1, с. 4], на кілька джерел – [4, с. 55; 10, с. 15]. Можливе покликання без зазначення сторінки, якщо йдеться про джерело загалом.

Через один рядок після основного тексту – використана література.

Оформлювати бібліографію потрібно згідно з «Бюлетенем ВАК України» № 5, 2009 р.

До матеріалів на окремому аркуші необхідно додати інформацію про автора (українською мовою):

- фото;
- освіта;
- прізвище, ім'я, по батькові;
- кваліфікаційна категорія;
- посада;
- рік атестації;
- місце роботи;
- коло наукових інтересів;
- стаж роботи за фахом;
- e-mail, мобільний телефон.

Редакційна колегія Ресурсного центру залишає за собою право рецензувати, редагувати та проводити відбір матеріалів.

Після проходження рецензування буде надіслано повідомлення електронною поштою з повним розрахунком вартості та всіх можливих способів оплати за наукову обробку, розміщення та видачу сертифіката.

Відповідальність за достовірність фактів, покликань, власних імен, а також правильність перекладу покладено на автора.

Матеріали, опубліковані на сторінках Ресурсного центру, відображають погляди авторів, які не завжди можуть збігатися з позицією редакційної колегії.

Контакти: Донецька обл., м. Слов'янськ, пров. Вчительський, 1, каб. 14.

E-mail: resurs.pedfak@gmail.com.

Науково-методичний журнал

**АЛЬМАНАХ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ**

№ 14, 2022

Комп'ютерна верстка, художнє оформлення:
Роман Состін

*Статті друкуються в авторській редакції.
Відповідальність за допущені помилки та неточності
несуть автори публікацій.*

**БАЗОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ ДДПУ
(м. Слов'янськ)**

**Запрошує на навчання
на денну та заочну форми
за ступенем бакалавра або магістра
за рахунок коштів державного бюджету,
фізичних (юридичних) осіб.**

Терміни навчання

**за освітньо-професійними програмами
підготовки:**

бакалавра – 3 рік 10 місяців;

**1 рік 10 місяців на базі ОКР
молодшого спеціаліста;**

магістра – 1 рік 4 місяці

на базі бакалавра.

***Будемо раді бачити Вас
у складі наших студентів!***

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
тимчасово переміщено до м. Дніпра за адресою:
вул. Наукова, 13, корпус 9, ДНУ ім. Олесья Гончара,
м. Дніпро, Дніпропетровська обл., Україна